

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הממונה על העמדת מידע לציבור

דו"ח פעילות

2019

תוכן

3	מבנה ארגוני
3	רשימת עובדי המשרד
4	אגף בכיר לדיג וחקלאות מים
5	אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז
6	אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור
7	אגף השקעות ומימון (מנהלת השקעות)
10	אגף יער ואילנות (פקיד היערות)
13	ביקורת פנימית
13	היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות (פיצו"ח)
15	החטיבה למחקר כלכלה ואסטרטגיה
25	היחידה לזכויות מטפחים
27	היחידה למינוף המו"פ החקלאי וחדשנות
28	הלשכה המשפטית
29	המרכז לסחר ושת"פ בינ"ל
31	הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר
42	השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
47	השירותים להגנת הצומח ולביקורת
56	לשכת המדען הראשי
59	לשכת סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש - יחידות מינהלה
60	מנהל המחקר החקלאי (מרכז וולקני)
60	מפת מחוזות המשרד
61	מחוז גליל גולן
62	מחוז העמקים
72	מחוז המרכז
73	מחוז השפלה והער
76	מחוז הנגב
77	קמט חקלאות - איזור איו"ש
87	שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ)
90	נספח א - דו"ח הממונה
93	נספח ג - תמיכות לגופים ציבוריים - גנים בוטניים
93	נספח ד - מאגרי מידע
93	נספח ה - חיקוקים שבאחריות שר החקלאות
93	נספח ו - רשימת תאגידים באחריות המשרד

דו"ח מילולי של הממונה על העמדת מידע לציבור

דף הממונה על העמדת מידע לציבור (חופש המידע)

1. בשנה החולפת הוגשו 163 בקשות למידע לפי החוק, ירידה של כ-119 ביחס לשנה החולפת.

2. מניתוח מקורות הפניות עולה כי **163 מהבקשות** הגיעו לפי החלוקה הבאה :

79 מאזרחים	39 מעמותות
22 מעורכי דין	14 מחברות מסחריות
7 מסטודנטים	2 מעיתונאים

3. 41 מהפניות ב-2019 היו בנושאי השירותים הווטרינריים (כלבים וחתולים, צער בעלי חיים, משחטות ועוד), פניות אחרות הן בעיקר בנושאי הנהלה (תקציבים, עובדים נסיעות לחו"ל, יומני השר והמנכ"ל ועוד), דייג, הדרכה ומחקר, תכנון, יבוא/יצוא, הגנת הצומח.

4. בנוסף למענה לבקשות מידע פרטניות, התפרסם לציבור המידע היוזם, התקשרויות רבעוניות של המשרד : פורסמו כל ההתקשרויות עם המשרד לשנת 2019, וכמו כן לרבעון הראשון של שנת 2020, דו"ח פעילות שנתי של המשרד. כמו כן, המשכנו למסור מידע שימושי לציבור, והועלה לאתר האינטרנט של המשרד מידע עדכני.

5. חשוב להדגיש כי אנו, משרד החקלאות ופיתוח הכפר רואים חשיבות רבה בפרסום המידע לציבור ולאזרחים.

6. דו"ח הפעילות כולל דיווחים שהתקבלו מכלל יחידות המשרד, למעט יחידת תיאום וקישור מחסום ארז

כל מידע שאנו מפרסמים עונה על שאלות ומחזק את השקיפות של המערכת

בכבוד רב,

טפטה פרדה

הממונה על העמדת מידע לציבור

מבנה ארגוני

סמכויות משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשרד אחראי ליישום מדיניות הממשלה לקידום החקלאות (צומח וחי), לאספקת מזון לתושבים באיכות גבוהה ובמחירים סבירים, לסיוע לפיתוחם החקלאי של היישובים, לפיתוח וקידום המרחב הכפרי, למדיניות השיווק בארץ ובחו"ל של תוצרת חקלאית, למחקר ולפיתוח, להדרכה, למימון השקעות מועדפות, להגנה על הצומח והחי ולפיקוח וטרינרי.

(מתוך אתר המרכזי לחופש המידע)

מבנה ארגוני משרד
הכפר - pdf.05.2020

רשימת עובדי המשרד

לנוחיותכם ניתן לבצע חיפוש בעלי תפקידים במשרד החקלאות בקישור [כאן](#)

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
פניות בנושא דיג ניתן לפנות לכתובת: Daig@moag.gov.il

האגף לדיג ולחקלאות מים פועל תחת סמכותו הישירה של מנכ"ל המשרד, על בסיס סמכויותיו מתוקף פקודת הדיג 1937 ותקנותיה, וכגורם ייחודי במשרד המוביל תהליכי פיתוח לענפי ייצור הדגים בתחומים שונים ובטכנולוגיות מגוונות, בדומה ליחידות ולמשרדים דומים במדינות רבות, הרואות בענפי הדגה כלי ציבורי חשוב לטובת תזונה בריאה, מגוונת ובת-קיימא.

להלן רשימת הפעילויות העיקריות שבהן עסק האגף בשנה החולפת:

- הקמת והסמכת יחידת פיקוח ואכיפה תחת רשות הטבע והגנים ובהנחיית אגף הדיג;
- יצירת ממשק עבודה חדש ומשמעותי של טיפול בתיקים משפטיים (יחד עם מחלקת התביעות);
- פעולות לטובת ניהול ממשק דיג מקיים בים התיכון, מפרץ אילת ואגם הכנרת;
- הנפקת רישיונות דיג אישיים ולבעלי סירות דיג בהתאם למדיניות החדשה מאז 2016;
- מניעת יבוא מיני דגים העלולים לגרום נזק לחקלאות ולדגה במקורות המים הטבעיים;
- ליווי וסיוע לענפי חקלאות המים, תוך ביצוע מחקרים יישומיים בתחנת המחקר של האגף בנושאים מקצועיים מובילים – בריאות, אקולוגיה, ממשק, רבייה, טכנולוגיה והזנה;
- איסוף נתוני ייצור בענפי הדיג וחקלאות המים (לטובת שנתון סטטיסטי);
- קידום פיתוח שטחים נרחבים לטובת ענף החקלאות הימית בים התיכון;
- ליווי יזמים חדשים וקידום ענפי חקלאות מים חדשים (ענף גידול אצות).

פעילות זו התאפשרה בזכות רמתם המקצועית של עובדי האגף והודות לראיית שליחות של העובדים בכדי לקדם את התחומים המקצועיים, ולהוביל את פעילות ייצור הדגים (והדיג) לעידן חדש, שיאפשר עמידה בדרישות סביבתיות כמקובל בעולם ולשם פעילות דיג בת קיימא שתאפשר שמירה וניצול מיטבי של משאב הדגה לשנים רבות, וזאת מבלי לפגוע בתשתית הנדרשת לקיום אוכלוסיות דגים יציבות בים התיכון, במפרץ אילת ובכנרת. קידום הנושאים השונים במהלך השנה, לא היה יכול להתבצע, ללא שיתוף פעולה הדוק ותמיכה של יחידות המשרד השונות: מחוזות המשרד, הלשכה המשפטית, מנהלת ההשקעות והחטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

- ✓ הרחבת פעילות הפיקוח והאכיפה של הדיג בים התיכון, בכנרת ובמפרץ אילת
- ✓ קידום הכנת תב"ע לשטח ימי נוסף לטובת הקמת חוות לחקלאות ימית מול אשקלון
- ✓ קידום הפיתוח של פארק יבשתי לחקלאות ימית בדרום הערבה ובאילת
- ✓ הקמת פיילוט לבחינת שילוב מערכות סולריות על גבי בריכות דגים במתווה של דו-שימוש

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- פרסום מכרז להקמת חוות דגים נוספות בשטח הימי שמול אשדוד
- פרסום מכרז לתכנון (מקב"ת) מול חיפה לטובת הקמת חוות לחקלאות ימית
- סיום הסבת בריכות הדגים לתפעול בהתאם לתקנות הגנת הסביבה – על בסיס נוהל התמיכה שפורסם בראשית 2020

נתונים סטטיסטיים מעניינים

✓ במהלך 2019 הונפקו מעל 6,000 רישיונות דיג אישיים.

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
פניות בנושא שימור קרקע וניקוז ניתן לפנות לכתובת: shimur_karka@moag.gov.il

עיקרי ההישגים לשנת 2019

עד חמישה הישגים מרכזיים לשנת 2019 (עד שלוש שורות לכל סעיף)

1. פרויקט ראשון מסוגו שעיקרו מיפוי יישום והטמעה של חקלאות משמרת בישראל
2. יום הקרקע העולמי- המשך ציון באמצעות יום עיון שהתקיים בתאריך ה-5.12.2019, במקביל ל-200 מדינות בעולם. הוענקו פרסים לחקלאים משמרים מצטיינים.
3. הוענקו 14 מש"ח מענקי שימור קרקע ו- 55 מש"ח לרשויות ניקוז ל-51 פרויקטים לצמצום נזקי שטפונות.
4. הושלם מהלך של פורמט אישור תקציבי חדש מול רשויות הניקוז.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. מיפוי חסמים להטמעת חקלאות משמרת בקרב החקלאים.
2. השלמת מתודה להכנת תכניות לניהול סיכוני שטפונות.
3. קידום מענקים לרשויות הניקוז ולשימור קרקע.
4. קידום הגישה האגנית.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

עד חמישה נתונים מספריים מעניינים המשקפים את פעילות היחידה

1. תמיכות שימור קרקע-הוענקו לחקלאים 14 מלש"ח בכ- 277 תכניות בתחום שימור קרקע
2. תמיכות ניקוז-הוענקו לחקלאים 55 מלש"ח בכ- 51 תכניות בתחום הניקוז.
3. מתן פרסים לארבעה חקלאים מובילים בתחום החקלאות המשמרת בסך של 30,000 ₪.
4. התנהלו 13 מחקרים פעילים ו-14 פרויקטים במקביל עי חוקרי התחנה.
5. 8 פיילוטם של תכניות לניהול סיכוני שטפונות עם רשויות הניקוז

שנתונים הידרולוגיים ודוחות אירועים מיוחדים

אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. חלוקת תוספות מים לחקלאים בהתאם לקביעת מועצת רשות המים : בתחילת השנה הקצאת המים לחקלאות שנקבעה ע"י מועצת רשות המים הייתה דומה להקצאה של שנת 2018, קיצוץ משמעותי ביחס לשנת 2017, עוד קבעה הרשות שבהתאם למשטר המשקעים, תינתן תוספת מים לחקלאות, ואכן בהתאם לגשמי הברכה שירדו בחורף 2018/2019 ניתנו התוספות המקסימאליות שהתקנות אפשרו.
2. בשנת 2019 ניתנו תמיכות למרעה לשם מתן עידוד ושמירת שטחים פתוחים. התמיכות ניתנות הן למרעה שנתי והן למרעה עונתי, המאפיין את המגזר הבדואי בנגב סה"כ התמיכה כ 40 מלש"ח)
3. חוק הגליל : במטרה לחזק את ההתיישבות החקלאית במרום הגליל, נקבעו בחוק הגליל, התשמ"ח - 1988 כמה הטבות ייחודיות לבעלי מכסות לייצור פטמים וביצי מאכל באזור זה, והן השלמת מכסה עד לכמויות הקבועות בחוק ומתן סובסידיה בגין ייצור בפועל של ביצי מאכל או פטמים. נקבעו בחוק כמה תנאים מצטברים, ובהם : קביעת מכסה אישית למגדל או למי שהוא חליפו ומגורי קבע במרום הגליל, בשנת 2019 המשרד המשיך במדיניות האכיפה ועמידה בתנאי החוק לרבות הפעלת חוקרים פרטיים והגשת תביעות השבה לחקלאים שלא עמדו בדרישות החוק.
4. הקצאת עובדים זרים : בשנת 2019 נערך מפקד מקיף לשם חלוקה מחדש של הקצאת העובדים זרים, לראשונה המפקד נעשה בעזרת GIS. כמו כן המכסה השנתית לשנת 2019 עמדה על 25,200 עובדים קבועים ותוספת לשנתיים של עד 700 עובדים לחקלאים המעבדים שטחים בעוטף עזה.
5. חינוך לחקלאות : בשנת 2019 המשרד פרסם שני קולות קוראים לעמותות הפועלות בתחום זה, מתנדבים בחקלאות וצעירים המועסקים בחקלאות באזור עדיפות לאומית.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- המלצה להקצאת גורמי ייצור (מים ועובדים זרים)
- קידום חקיקה בענפים המוסדרים (חלב וביצים)
- קידום תקנות קבועות בנושא הקצאת מים לחקלאות
- המשך בקרה למתן סובסידיה לפי חוק הגליל
- הקצאת עובדים פלשתינאים בחקלאות ע"י המשרד
- המשך תמיכה במגדלי הבקר והצאן במרעה
- תמיכה בצעירים בחקלאות

אגף השקעות ומימון (מנהלת השקעות)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

תוכנית פיתוח לשנת 2019

בשנת 2019 הועמד לרשות מנהלת ההשקעות תקציב כולל של 240 מלש"ח ושולם על חשבון אישורים מהשנה ומשנים קודמות תקציב כולל של 158 מלש"ח.

הנהנים העיקרים היו חקלאים שקיבלו מענקים בנושא מים 144 מלש"ח, מיכון חדשני וטכנולוגיות חדשות 36 מלש"ח. תקציבים מיוחדים נוספים היו לדור הבא בחקלאות בהיקף של 25 מלש"ח ופסולות כ-2 מלש"ח. מרבית התקציבים הם מתמשכים מזה מספר שנים.

תקציב קטן אבל חשוב ניתן מדי שנה לוועדה לגידולים חדשים לטכנולוגיה או גידול חדש שמנסים אותה אצל חקלאי אחד. מדי שנה התקציב עומד על 1.5 מלש"ח, בשנים האחרונות יש יוזמות גדולות חדשות ובשנת 2019 עמד התקציב על 4.5 מלש"ח.

לוחות (1) ו(2) בהמשך מפרטים ההשקעות והמענקים שאושרו במסגרת יחידת מנהלת ההשקעות. נבחר כי "הרשאה" היא שם לתקציב אותו ניתן יהיה לאשר על בקשות שהוגשו, "מאושר" הוא היקף התקציב שאושר בסוף השנה "מזומן" הוא תקציב בפועל שמקצה האוצר לתשלום, גם לבקשות שאושרו בשנת 2019 אך גם לבקשות שאושרו בשנים קודמות וטרם בוצעו, ו"שולם" הוא התקציב שביקשו לתשלום החקלאים אחרי שביצעו את התוכנית. לוח 3 מפרט נושא נוסף הקשור במנהלת והוא ביטוח חקלאי.

לוח 1 - ניצול תקציב מנהלת ההשקעות לשנת 2010 במונחי מענק (ש"ח)

שולם	מזומן	מאושר	הרשאה	תיאור
46,411	48,000	111,627	112,700	הסכמים המים (4) מפיקים פרטיים
18,082	18,150	35,656	35,657	מיכון חדשני
58,188	59,470	33,218	33,300	הסכם המים
7,676	10,000	24,914	24,914	הדור הבא - חקלאים חדשים
654	750	7,162	7,165	דרוזים
2,680	2,950	4,505	4,505	גידולים חדשים
2,253	2,500	2,259	2,259	פסולת
6,604	8,000	1,675	1,700	חיזוק ופיתוח הפריפריה החקלאית
579	1,500	1,451	1,452	טיפול בגדמים ומפחמות
518	825	692	825	ענף הצאן והבקר
	640	640	640	עכברת
531	1,000	577	580	הסכם המים (4) מזומן
3091	3500	500	500	רפת חלב
659	800	104	120	פיצויים על פי חוק
35	60			השקעות במיכון חוסך כוח אדם
2,558	2,580			תמיכה במשבר הייצוא
1,378	1,650			ביא"ר לא משפחתי
2,139	2,500			מענקי השקעות 2017 - עוטף עזה
3,969	14,020	15,257	15,624	אחר
158,005	178,895	240,237	241,941	סה"כ

תקציב הפיתוח על פי מחוזות המשרד בשנת 2019

כפי שניתן לראות תקציב המשרד מאושר מרבית התקציב לשנת 2019 ניתן למחוז הדרום שהוא המחוז הגדול ביותר בהיקף מספר החקלאים. יחד עם זאת מכיוון שהשנה תקציב המיכון החדש ניתן באופן שווה לכלל המחוזות אזי ניתן לראות שהן בגליל והן בעמקים ישנו ביקוש רב להשקעות.

לוח 2- תקציב הפיתוח על פי מחוזות לשנת 2019 (₪)

מחוז	מספר בקשות	סכום השקעה מאושרת	סכום מענק מאושר *	מענק ששולם לבקשות שאושרו בשנת 2019	מענק ששולם לבקשות שאושרו לפני 2019	סך מענק שולם*
גליל-גולן	321	130,309,135	89,214,517	28,984,898	13,854,572	42,839,470
מרכז	352	83,016,466	45,966,092	11,617,302	4,752,823	16,370,125
השפלה והרר	122	42,424,878	25,676,976	8,714,139	9,650,488	18,364,627
נגב	463	119,467,510	52,314,086	12,393,738	44,207,351	56,601,089
עמקים	189	58,319,065	26,615,716	10,036,097	10,600,230	20,636,327
סכום כולל	1,447	433,537,055	239,787,386	71,746,174	83,065,464	154,811,638

הערה: הפער בין לוחות 1 ו 2 לגבי סכום המענק ששולם וסכומי המענקים המאושרים נובעים ממקורות אינפורמציה שונים. לוח 2 מבוסס על תשלומים ישירים ממנהלת ההשקעות, לוח 1 כולל גם מספר תשלומים שניתנו ממערכות תשלום אחרות (לדוגמא עכברת ואחר)

ביטוח חקלאי

הפעילות החקלאית חשופה לנזקי ואסונות טבע, מחלות ומזיקים. כמדיניות, משרד החקלאות מעודד את החקלאים לרכוש ביטוח חקלאי ועל כן המשרד משתתף (מסבסד) את הפרמיה לחקלאי וכן מעניק לחברות הביטוח מעטפת ביטוחי משנה.

הביטוחים המוצעים למגדלים הינם בשני מסלולים: ביטוח נזקי טבע וביטוח אסונות טבע, כאשר בכל אחד מהמסלולים הללו קיימים לרוב ביטוחים בסיסיים וביטוחים מורחבים. לצד שני המסלולים העיקריים קיימים ביטוחים מיוחדים כגון: ביטוח הכנסה בפלחה, ביטוח נזקי ניוקאסל וסלמונה בענף הלול, ביטוח נזקי הברוצלוזיס בענף רפת החלב, ביטוח כילוי פגרים ועוד.

להלן דו"ח ביצוע תקציבי לפי תכניות הביטוח השונות, נכון לשנת 2019:

תכנית ביטוח	אחוז השתתפות הממשלה במימון הפרמיה לחקלאי	השתתפות הממשלה במימון הפרמיה לחקלאי והשתתפות במימון הביטוח המשנה (מיליוני ₪)
ביטוח אסונות טבע	80%	105.3
ביטוח נזקי טבע	35%	78.4
ביטוח מחלת הניוקאסל	80%	16
ביטוח הכנסה בפלחה	40%-80%	7.6
ביטוח מחלת הסלמונלה	35%	4.4
ביטוח מחלת הברוצלוזיס	80%	3.8
סה"כ		215.5

מלאי חירום חיטה ומספוא

מדינת ישראל נערכת לתרחישי חירום, לרבות אירועי לוחמה ואסונות טבע, ולהבטחת הרציפות התפקודית במהלכם, זאת בין היתר באמצעות אחזקת מלאים ממגוון מוצרים שהינם בעלי חשיבות אסטרטגית. משרד החקלאות אמון על מלאי חירום חיטה למאכל אדם ומלאי חירום מספוא להזנת בעלי חיים (בקר, צאן ועופות), הכוללים גרעינים מחיטה ישראלית ומחיטה ממקורות נוספים ורכיבי מספוא בהתאם להרכבים שנקבעו. נתוני המלאים נקבעים בהתאם לתרחישי הייחוס הרלוונטיים. מלאים אלה מאוחסנים באמצעות חברות הנבחרות במכרזים פומביים אשר מתפרסמים על ידי מינהלת ההשקעות.

מערכת מרכזית לניהול תמיכות משרד החקלאות

מינהלת ההשקעות, בשיתוף עם אגף מערכות מידע, מקימים מערכת מרכזית לניהול התמיכות הניתנות על ידי משרד החקלאות. מערכת התמיכות המרכזית תעניק למשרד החקלאות יכולות נרחבות לניהול מקצועי ויעיל של מערך התמיכות ותהווה תשתית למתן שירות איכותי ללקוחות המשרד המגישים בקשות לקבלת תמיכה.

הקמת מערכת התמיכות המרכזית נסמכת על חשיבות וחיוניות תמיכות משרד החקלאות, המהוות מרכיב מהותי בפעילותו של המשרד ומשמשות כאחד מהאמצעים העיקריים ליישום מדיניותו. המשרד מפעיל מגוון רחב של תמיכות, על ידי מספר רב של יחידות, המיועדות לאלפי חקלאים וגופים נתמכים. במערכת התמיכות המרכזית ינוהלו מכלול התהליכים הנוגעים לתמיכות המשרד, לרבות גיבוש הקול הקורא (נוהל התמיכות), מילוי הבקשה על ידי הנתמך והגשתה, בדיקת העמידה בתנאי הסף על ידי גורמי המקצוע במטה ובמחוזות, הקמת כתבי האישור וביצוע התשלומים, זאת תוך שיפור וייעול מגוון תהליכי העבודה.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

בשנת 2019 מרבית תקציבה של מנהלת ההשקעות בהיקף כולל של 240 מלש"ח היה לתמיכה בהשקעות לשיפור מערכות המים בחקלאות כ 145 מלש"ח, במיכון חדשני ב 36 מלש"ח ובחקלאים בחקלאים חדשים בהיקף של 25 מלש"ח.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

לקראת שנת 2020 עדיין לא ידוע היקף התקציב. בשלב זה תמשיך המנהלה לתמוך בהשקעות במים ובהשקעות בענף המדגה. שאר התקציבים עדיין לא ידועים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

מתוך תקציבה של מנהלת ההשקעות תקציב מיוחד מוענק לוועדה של גידולים חדשים המאשרת לבחון גידול או טכנולוגיה חדשה אצל חקלאי יחיד. אמנם תקציב זה הוא נמוך כ 1.5 מלש"ח אך בשנים האחרונות הביקוש עלה ובשנה האחרונה הוא הוגדל ועמד על 4.5 מלש"ח.

אגף יער ואילנות (פקיד היערות)

אתר היחידה בקישור [כאן](http://trees@moag.gov.il)
הגשת ערר על רישיון שניתן לכריתה או העתקה לכתובת: trees@moag.gov.il

עיקרי ההישגים לשנת 2019

נושא	תחום משנה	תיאור הפעולות שנעשו במהלך השנה
יער ואילנות	פניות ציבור	כ-3,000 פניות בכתב של אזרחים ומוסדות כולל: שאלות, תלונות על כריתה, השחתה, בקשות למידע ולחומר מקצועי וכדומה. כ-5,000 פניות לבקשות מידע להיתר- רישוי זמין.
	מידע דרך אתר אינטרנט	23,677 כניסות לאתר "חבק עץ" ו-47,460 כניסות לדף "יער ואילנות" (פקיד היערות) באתר משרד החקלאות. 14,369 כניסות לדף גנים בוטנים וגינות קהילתיות.
	עררים על החלטות פקידי יערות עירוניים	טיפול ב-162 עררים, כולל פנייה לפקידי היערות לקבלת חומרים לגבי הערר, תיאום הערר, סיכום ולאחר מכן יישום.
	כנסים וימי עיון	10 ימי עיון בתחומי פעילות האגף: 2 יום עיון לפקידי היערות ברשויות, קק"ל ורט"ג 1 יום עיון למאגר מומחים 1 יום עיון אכיפה לפקחי הסיירת הירוקה 1 כנס גנים בוטנים 1 יום עיון מדיניות הייעור בישראל 4 ימי עיון בנושא חקלאות יישובית
	פקידי יערות עירוניים ואזוריים	- בקרה על תכניות עבודה שנתיות של קק"ל ורט"ג במקרקעי הייעור ושמורות הטבע. - פגישות עבודה שנתיות עם כל פקידי היערות בקק"ל, כל פקידי היערות העירוניים וכל פקידי היערות ברט"ג - כתיבת חו"ד לפקידי היערות העירוניים
	הרצאות	- 40 הרצאות (של ארז, ענבר ואביגיל) בנושא הגנת אילנות, שמירה על עצים, חקלאות יישובית וגנים בוטניים בקורסים אקדמיים, למהנדסים ואדריכלים, לוועדות תכנון, לחובבים ולאזרחים, ליועצי גינון ולאדריכלי נוף, לפקחים סביבתיים ועוד. - העברת קורס 'העץ העירוני- ממשק וגידול בפקולטה לחקלאות (אוקטבר 19 – ינואר 20)
	מחשוב	1. עדכון מידע כללי ונוהלי העבודה באתר לרווחת הציבור 2. המשך ליווי והדרכה רישוי זמין מנהל התכנון
	נהלים	1. גיבוש מסמך מדיניות לצל עצים בהליכי התכנון בשיתוף מנהל התכנון 2. פרסום נוהל לסיכונים בעצים.

חקיקה	3. גיבוש מסמך מדיניות תכנון מים והשקיה ברשויות המקומיות	אזורי חיץ להגנה מאש
	1. גיבוש צו היערות (פטור מרישיון כריתה) 2. הכנת תקנות היערות לרישיונות כריתה	
	- בקרה ארצית על תכנון וביצוע אזורי חיץ של הרט"ג, קק"ל והרשויות המקומיות, והנחיות לעניין הפחתת סיכונים באזורים המועדים לשריפה. - השתתפות בוועדה המייעצת לנציב כבאות ראשי לעניין תקנות וכללי רשות הכבאות, קביעת היישובים המוגנים וההוראות החלות עליהם. - השתתפות בוועדה בין משרדית להגנה על מתקני תשתית לאומיים משריפות יער. - השתתפות בוועדה לשריפות יזומות כפיילוט למניעת שריפות - השתתפות בוועדה להגדרת תשתיות מודיעין למיפוי למערך כבאות והצלה - הכנת חוברת לשיקום שטחים עירוניים לאחר שריפות - הכנת שכבת מיפוי קווי חיץ בישראל - העברת קורס "הגנת ישובים מפני שריפות חורש ויער" לאנשי רשויות מקומיות, קק"ל רט"ג ורשות הכיבוי הארצית.	
	פרסום מכרז אספקת שירותי מיפוי עבור פקיד היערות לצורך הכנה של שמורות יער וטיוב השכבה הקיימת	
	פישוט הליכי ההכרזה והגריעה של שמורות יער וביסוסם על תכנון סטטוטורי של יערות קק"ל, טופלו 23 בקשות לגריעה בהיקף של כמה מאות דונמים.	
	1. <u>כריתת אילנות</u> : טיפול ב-156 אירועים ועבירות, והטלת 48 קנסות מנהליים בסך 697,800 ₪. 2. <u>כריתת מטעי הדלים ואבוקדו</u> : טיפול ב-5 אירועים ועבירות, והטלת 5 קנסות בסך 124,000 ₪.	
	בקרה על 64 תכניות פיתוח עירוניות ומתן חוות דעת עירוניות	
	בקרה ומתן אישורי כריתה/ העתקה ושימור לקווי הרק"ל ואישור נטיעות לתוכניות הפיתוח	
	- ביצוע תמיכות בסך 3,344,570 ש"ח לגנים הבוטנים. ראו נספח א' - פרסום קול קורא חדש למיזם חקלאות יישובית ואישור של 19 רשויות לתמיכה - ביצוע שלב ב' של מיזם חקלאות יישובית משנים 2016-2017. נחתם מסמך הבנות עם משרד הבריאות לתמיכה בהקמת גינות קהילתיות ב-6 בתי חולים לבריאות הנפש.	גנים בוטנים וחקלאות יישובית
	- התקיימו סיורי פיקוח בתשעה גנים בוטנים (פיקוח עבור שנת 2018). - התקיימו סיורי פיקוח באתרי חקלאות יישובית (מיזם 2016-2017)	

- פרסום מסמך חקלאות במוסדות חינוך (מפועלה של הועדה לגינות קהילתיות) - פרסום מסמך תפקידי רכזי הגינון הקהילתי ברשויות. (מפועלה של הועדה לגינות קהילתיות) - פרסום מסמך חקלאות במוסדות חינוך (מפועלה של הועדה לגינות קהילתיות) - פורסמו 6 מסמכי המלצות לגינה הקהילתית לחודשים שונים : מאי, יוני, ספטמבר, אוקטובר, נובמבר ודצמבר. - מיפוי גינות קהילתיות בישראל הועלה לאתר המשרד	פיתוח חומר מקצועי	
--	--------------------------	--

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- החלפת פקידי יערות קק"ל בפקידי יערות אזוריים של משרד החקלאות, והחזרת הסמכות לידי המשרד.
- השתלבות ברפורמה בחוק התכנון והבנייה והטמעת עקרונות העבודה של פקיד היערות.
- הפצת והנגשת מידע לציבור בנושא עצים.
- הכשרה מקצועית לעוסקים בתחום האכיפה והפיקוח ולמרשי מתן רישיונות; קביעת הנחיות תכנון מקצועיות.
- אישור ובקרה על תכנית העבודה השנתית של קק"ל ביערות ושל רט"ג בשמורות טבע.
- ניהול שכבת שמורות היער ואכרזה על שמורות יער נוספות.
- ניהול עררים על החלטות של פקידי יערות עירוניים.
- מיסוד תחום הטיפול בעצים בישראל – שת"פ עם משרד העבודה והרווחה להגדרת התחום וההכשרות.
- העברת קורסים אקדמאים בנושא שימור העצים במרחב המבונה.
- ליווי ובקרה של פקחים סביבתיים עירוניים.
- תמיכה בגנים הבוטנים ע"פ חוק הגנים הבוטנים.
- הכנת תקנות היערות לרישיונות כריתה במסגרת מדיניות רגולציה, ולעדכון נהלי עבודת פקיד היערות.
- אישור צו היערות בכנסת לפטור מרישיון כריתה.
- פרסום מסמך ארצי לצל עצים בישראל – שילוב של מנהל התכנון ואגף יער ואילנות.
- מינוי מועצת הגנים הבוטנים.
- תמיכות בגנים בוטנים ובאתרי חקלאות יישובית.
- עדכון נוהל היתרי שריפות במסגרת מדיניות רגולציה.
- הכנת דו"ח RIA להוראות השעה לכריתת מטעי הדלים ואבוקדו, והכנת תקנות יערות בהתאם.
- העלאת המודעות לפעילות הגנים הבוטנים.
- הכנת מסמך ניתוב השקיה לוועדות המקומיות.

ביקורת פנימית

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
[טופס תלונות](#)

היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות (פיצו"ח)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

היחידה פועלת על פי תקן איזו 9001/2015, לאור תכנית עבודה שנתית. בשנת העבודה 2019 הוגדרו 32 משימות ויעדים על מנת לשרת את מטרות משרד החקלאות ופיתוח הכפר, בסיכום הפעילות ולאור דוח בקרה שנתי, אחוז הביצוע הינו 84%.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

- טופלו 3365 אירועים
- 1234 תלונות
- נפתחו 87 תיקי חקירה בגין שימוש חורג לשאריות חומרי הדברה.
- נדגמו 1305 דגימות מתוצרת חקלאית טרייה לשאריות חומרי הדברה במעברים.
- נדגמו 2058 דגימות מתוצרת חקלאית טרייה למיקרוביולוגיה במעברים.
- נדגמו 853 דגימות תוצרת חקלאית טרייה במזרעים ובמטעים בישראל לשאריות חומרי הדברה.
- נפתחו 106 תיקי חקירה לאור עבירות בתחום שימוש חורג בחומרי הדברה.

סיכום פעילות בתחום שחיטה שחורה איתור וסיכול:

- סה"כ בוצעו 107 פעולות מבצעיות לאיתור וסיכול.
- נפתחו 83 תיקי חקירה לאור עבירות שנחשפו
- נתפסו והושמדו 19728 ק"ג בשר משחיטה שחורה

סיכום פעילות בתחום סיכול הברחות בשר מהאוטונומיה באיו"ש:

- ☐ בוצעו 145 אירועי סיכול הברחות בשר במרחב התפר
- ☐ בוצעו 88 ביקורות באטליזים על מנת לאתר בשר מוברח
- ☐ נפתחו 107 תיקי חקירה
- ☐ הושמדו 51,374 ק"ג בשר אשר נתפס כבשר מוברח מהשטחים

סיכום פעילות הברחות ביצים מהאוטונומיה באיו"ש:

- בוצעו 73 אירועי סיכול הברחות ביצים במרחב התפר
- נפתחו 57 תיקי חקירה
- הושמדו 280,650 ביצים

סיכום פעילות בתחום הברחות פירות וירקות מהאוטונומיה:

- בוצעו 276 אירועי סיכול הברחת ירקות ופירות
- נפתחו 57 תיקי חקירה
- נתפסו והושמדו 38601 ק"ג פירות וירקות מוברחים מהאוטונומיה

סיכום פעילות פיקוח תנועת בעלי חיים:

- אירועים שבוצעו 343
- תיקי חקירה שנפתחו 259
- בקורות שבוצעו 305

סיכום פעילות אכיפה חוק/תקנות צער בעלי חיים:

- תלונות שטופלו 530
- אירועים שנפתחו 207
- בקורות שבוצעו 508
- תיקי חקירה שנפתחו 195
- סה"כ בעלי חיים שהוחרמו 384

סיכום פעילות בתחום הדבש:

- בוצעו 34 פעולות אכיפה
- נפתחו 9 תיקי חקירה

סיכום פעילות לאכיפת חוק השריפות בשדות – גזם חקלאי:

- אירועים שבוצעו 18
- בקורות 29
- תיקי חקירה שנפתחו 15

ייבוא חומר צמחי:

- תלונות שטופלו 135
- תיקי חקירה שנפתחו 84

סיכום פעילות למניעת הפצת מחלת הכלבת:

- במהלך השנה בוצעו 93 פעולות יזומות לאיתור וסיכול הפצת מחלת הכלבת.

סיכום פעילות לאיתור וסימון גמלים:

- סה"כ בוצעו 16 פעולות יזומות לאיתור סימון ושיבוב גמלים.
- סה"כ סומנו 347 גמלים לאור הפעילות.

סיכום פעילות בתחום איתור והחרמת בעלי חיים משוטטים בצדי הדרכים תוך סיכום המשתמשים בדרך:

- סה"כ בוצעו 36 פעולות יזומות לאיתור והחרמת בעלי חיים משוטטים (גמלים ובקר).
- סה"כ הוחרמו 308 גמלים ובקר אשר היוו סכנה למשתמשים בדרך.

החטיבה למחקר כלכלה ואסטרטגיה

אתר היחידה [כאן](#)

עיקרי ההישגים לשנת 2019

- כתיבת תוכנית אסטרטגית לחקלאות
- הכנה ופרסום לציבור של תוכנית האב למים
- "צרכי המים של ענף החקלאות - תכנית טווח ארוך", עבודה המציגה את צורכי המים של ענף החקלאות לטווח ארוך, בהתחשב בגידול האוכלוסייה, מצאי הקרקע העומד לרשות החקלאות באזורים השונים, השפעות שינוי אקלים וגורמים נוספים. התכנית הוכנה כבסיס לתכנון משק המים בתחום החקלאות לעשורים הקרובים (עד שנת 2050) ולהחלטות השקעה בתשתיות לאומיות לאספקת מים לחקלאות.
- פרויקט מסחר פלטפורמת מסחר דיגיטאלי לפירות וירקות
- יישום תוכנית אסטרטגית למחשוב
- הכנת תוכנית העבודה של המשרד לשנת 2020
- הטמעת תהליך RIA (חקיקה חכמה) במשרד
- בחירת חמש חברות במיזם משותף עם רשות החדשנות להקמתן של זירות מסחר דיגיטליות לממכר תוצרת חקלאית טרייה
- כתיבת תקני איכות לשיווק תוצרת חקלאית טרייה בשוק המקומי
- קידום תוצרת כחול לבן כפעולה משותפת עם ארגוני המגדלים ומטה כחול לבן במשרד הכלכלה
- מנגנון עדכון מחירים אוטומטי למוצרים מפוקחים
- בדיקת בסיס למקטע המחלבות לצורך תמחור
- גיבוש מדיניות לטיפול בפסולת חקלאית ובחינת שיתוף פעולה משפטי עם הגני"ס
- הובלה משותפת עם יחידות במשרד של תהליך אסטרטגי לתמיכה בממשקי חקלאות וסביבה
- המשך ליווי יחידות המשרד ביישום וכתיבת תוכניות להפחתת נטל רגולטורי במסגרת תוכנית החומש לשנים 2019 - 2020 (מתוך החלטת ממשלה 2118).
- פיתוח תפיסת השירות והקמת מוקד שירות משרדי.
- שותפות וייעוץ בתהליכים אסטרטגיים בנושאים נוספים במשרד

עיקרי תוכנית העבודה לשנת 2020

- יישום תוכנית אסטרטגית לחקלאות כהמשך לתהליך אשר החל בשנת 2018.
- הכנת תוכנית עבודה רב שנתית בשיתוף יחידות המשרד ליישום התוכנית האסטרטגית.
- רפורמות בתחומי התמיכות בחקלאות, רפורמות מבניות וסביבתיות, ניתוח שימוש יעיל בגורמי היצור בעתיד.
- ליווי פעילותן של זירות המסחר הדיגיטליות והטמעת עקרונות המסחר המקוון בקרב ציבור המגדלים
- הטמעת שיווק תוצרת חקלאית טרייה תחת תקני איכות
- הסדרת הטיפול בפסולת פלסטיק בחקלאות

- קידום נושאי מדיניות בתחום בריאות הציבור ואיכות המוצר
- בחינה ועדכון תחום הפיקוח על המחירים בהיבט הצרכני והיצרני להשגת תועלת מרבית.
- השלמת תוכנית החומש להפחתת הנטל הרגולטורי על הציבור.
- השלמת פיתוח מערכת מחשוב אחודה כלל משרדית לתהליכי הרגולציה.

בעקבות התפרצות הקורונה ומעבר המשק לעבודה במצב חירום, בחנה החטיבה ב-2020 את מצב אספקת המזון בצל המשבר, בישראל ובעולם. נערכו שתי עבודות בנושא:

- ["משבר הקורונה - ניתוח קניית ברשתות השיווק"](#)
- "חקלאות בעקבות משבר הקורונה - הזדמנות לפיתוח החקלאות והגברת אספקת המזון הטרי המקומי" מטרת המסמך היא גיבוש אסטרטגית פעולה לענף החקלאות לשם הגברת אספקת המזון הטרי בטווח הקצר והבינוני-ארוך. בטווח הקצר, הדגש יהיה על פעולות נדרשות לתקופה בה ימשיך המשק להתנהל בצל הקורונה. בטווח הבינוני והארוך, הדגש יהיה על פיתוח ענף החקלאות למען הגברת אספקת סדירה של מזון טרי לתושבי ישראל, לאור הלקחים מהמשבר ואתגרים עתידיים כגון שינוי אקלים וגידול האוכלוסייה.

עלוניים וחברות מידע שפורסמו

- פרסומי החטיבה ב-2019
- [מחירי ירקות ופירות נבחרים](#) - תרשימים אינטראקטיביים
- [מחירי פירות וירקות נבחרים - דו"חות שבועיים - 2019](#)
- [נוהלי תמיכה](#)
- [פרסומי מוצרים בפיקוח - מוצרי חלב, ביצים, פירות וירקות](#)
- [מדיניות רגולציה – פרסומים](#)

החלטות ממשלה רלוונטיות לחטיבה

- החלטה מס' 1855 – רפורמה בענף ההטלה
- החלטה מס' 5052 – הסדרת ענף ביצי המאכל – היבטי רווחת בע"ח
- החלטת ממשלה 2118 מיום 22.10.2014 – הפחתת הנטל הרגולטורי
- החלטת ממשלה 1007 מיום 17.1.2016 – יישום הרפורמה בחוק רישוי עסקים
- החלטת ממשלה 1901 מיום 11.8.2016 – מנגנונים משלימים להפחתת הנטל הרגולטורי
- החלטת ממשלה 3214 מיום 3.12.2017 – רישוי עסקים דיפרנציאלי - הקלה לעסקים קטנים ובינוניים ותיקון החלטות ממשלה
- החלטת ממשלה 4398 מיום 23.12.2018 – רגולציה חכמה, אימוץ המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטות ממשלה

תוכניות עבודה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה אחראית על הובלת תוכניות העבודה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. כחלק מתהליך כלל ממשלתי פעלה החטיבה לליווי וייעוץ בבניית תוכניות עבודה לכלל המשרד, תכניות אשר פורטות את החזון והערכים של המשרד למטרות, יעדים ומשימות אשר להם הוגדרו מדדי תפוקות ותוצאות.

- הטמעת תרבות אירגונית של תכנון ובקרה ביחידות המשרד.
- ליווי ההנהלה ויחידות המשרד בגיבוש תכנית העבודה השנתית המשרדית.
- בקרה ומעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה המשרדית.
- ליווי עומק של יחידות המשרד בתהליכי תכנון ושיפור תוך גיבוש יעדים, מדדים ובניית תוכניות לשיפור וארגון.

מועצות ייצור וחברות ממשלתיות

פיקוח וריכוז תחום מועצות הייצור והחברות הממשלתיות:

- טיפול בתהליכי מינוי הדירקטורים במועצות הייצור והחברות
- פיקוח על פעילות מועצות הייצור בהיבט היעדים והתפעול.
- בחינת תקציבי המועצות, ניתוח יעדי המועצות בהתאם ליעדים שהגדיר משרד החקלאות והמלצות לשר.
- יזום וקידום תקנות וחוקים שבאחריות השר במסגרת חוקי המועצות.
- פיקוח על שכרם של בכירים במועצות בהתאם להנחיות אגף הממונה על השכר במשרד האוצר.

החטיבה מפקחת על מועצות הייצור והחברות הממשלתיות תוך בחינת מבניהן, תקציביהן, תכניות העבודה, מבנה הדירקטוריון וועדות המשנה, הוצאות השכר, עדכון החוקים והתקנות הרלבנטיים בשיתוף עם הלשכה המשפטית.

ב-2017 החליט שר החקלאות ופיתוח הכפר על הוצאת מיני פירות מחברות במועצת הצמחים. מיני פירות אלו הפסיקו לקבל שירות ממועצת הצמחים ובמקביל החל מ-1.1.2018 הפסיקו לשלם היטל למועצה. על פי החלטת השר, משרד החקלאות המשיך לממן מתקציבו ב-2018 את המחקרים שהחלו במיני פירות. בשנת 2019 הופסק מימון זה.

החטיבה מפקחת על קיום המליאות והוועדות הרלוונטיות במועצות, דרכי מינויין ותפקודן בהתאם לחקיקה הרלוונטית. הוכנה טיוטת חוק להסדרת ענף הדבש שעבר קריאה ראשונה אולם עקב פיזור של הכנסת ה-20 וחוסר האפשרות להחיל על הצעת החוק דין רציפות, יש להגישה שנית לכנסת. כחומר רקע הוכן מסמך על ידי החטיבה הבוחן את הצורך באסדרת ענף הדבורים בישראל ([קישור](#)).

נמשך התהליך לקידום תיקון חוק מועצת הלול ונקבעו תקנות התכנון בענף הלול ל-2019 - אסדרת התכנון בענף הלול. היות ולא נקבעו תקנות הטלה לשנת 2020, תקנות 2019 תקפות עד יוני 2020 (בטיפול אגף גורמי ייצור).

תיקון 10 לחוק מועצת הצמחים עבר ופורסם ברשומות. התקנות הנגזרות ממנו הוגשו לוועדת הכלכלה אך הדיון בהן נעצר בגין ההליכה לבחירות ויובא שוב לוועדה בכנסת החדשה.

הכשרת דירקטורים

ב-2019 אורגן קורס דירקטורים חיצוני, המכשיר את הדירקטורים של משרד החקלאות ופיתוח הכפר במועצות הייצור והחברות הממשלתיות, למלא את תפקידם. בקורס השתתפו 29 דירקטורים/ מועמדים.

חברת שוק סיטוני לישראל בע"מ

חברת שוק סיטוני לישראל בע"מ התאגדה ונרשמה כדן ביום 3 בפברואר 2011 בהתאם להחלטת הממשלה מס' 2324 מיום 17 באוקטובר 2010. בכדי לבחון ולהציע דרכים להקמה, הפעלה ותחזוקה של שוק סיטוני חדש, תוך התייחסות לאופן המימון וההתקשרות, ולהביאם להתייחסות משרד החקלאות, משרד האוצר, רשות החברות הממשלתיות ומשרד המשפטים ולאחר מכן, בצירוף כל העמדות, להביאם להכרעה ולאישור של שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר האוצר.

לאחר 7 שנות פעילות והעובדה כי לא עמדה ביעד העיקרי לשמו הוקמה הקמת שוק סיטוני חדש ולאור החלטת שר החקלאות ופיתוח הכפר בעניין, ביום 10 לאפריל 2018 הוחלט כי על החברה להכין תוכנית לסגירת החברה בהתאם להנחיית מנכ"ל המשרד מיום 31 לינואר 2018. בתאריך 30.4.2019 הפסיקה החברה כליל את פעילותה והיא מוגדרת כעת כ"חברת מדף" ללא פעילות.

בנספח א': רשימת תאגידים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

מדיניות, כלכלה וסטטיסטיקה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה גיבשה בשנה האחרונה הצעה ליישום תוכנית אסטרטגית לענף החקלאות, כהמשך לתהליך שהחל בשנת 2018 וכלל שיתוף גורמים רבים במשרד ומחוצה לו.

בשנה האחרונה השלימה החטיבה עבודה על תוכנית טווח ארוך של צורכי המים לענף החקלאות (2050). מטרת התוכנית היא להוות בסיס לתכנון משק המים לעשורים הקרובים ולשמש כלי עזר להחלטות השקעה בתשתיות לאומיות למים. התכנית הוצגה לבעלי עניין ולציבור בפורומים שונים ותתפרסם בימים הקרובים.

מדיניות, מחקר כלכלי ומידע

- ניתוח והמלצה על מדיניות חקלאית לטווח הארוך
 - מתן חוות דעת והמלצות למדיניות מועדפת תוך בחינת חלופות בחינה וקידום של רפורמות מבניות וסביבתיות.
 - בחינת המדיניות לאור המלצות של אירגונים בין לאומיים מובילים (WTO, OECD).
 - מעקב שוטף אחר השווקים וריכוז המידע הכלכלי חקלאי והנגשתו לציבור.
 - איסוף וניתוח מידע כלכלי שיווקי ובנושאי מדיניות חקלאית וביצוע חקר השוואתי בינלאומי.
 - חקר מבנה השוק, הגבלים עסקיים, פערי תיווך.
 - חקר שוקי היצוא והשוק המקומי לתוצרת טרייה.
 - ניתוח עלות תועלת של רפורמות בחקלאות
 - בחינת יעילות יצור, שיטות התארגנות, כיוונים התפתחות של משקי חקלאות וכו'
- החטיבה מרכזת מול הלמ"ס את העבודה הקשורה לריכוז וניתוח נתוני החקלאות השונים. דו"חות תקופתיים המרכזים את נתוני מדדי המחירים של התשומות בחקלאות, מדד המחירים לצרכן בתוצרת חקלאית טרייה, המחירים הקמעוניים, מרווח השיווק הקמעוני ומדדי יצור ויצוא תקופתיים (ענף החקלאות בישראל, [תמונת מצב כלכלית לשנת 2018](#), הדו"ח השבועי – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך ותרשימים אינטראקטיביים של מחירי פירות וירקות נבחרים).

עדכון מחירים יומי ושבועי - נתוני המחירים הסיטוניים של פירות וירקות בשוק הסיטוני המרכזי (צריפין) נאספים ומתפרסמים מדי יום במהלך שעות הבוקר המוקדמות. כמו כן, מדווח ממוצע המחירים היומי והשבועי. יש לציין שבמאי

2017, השיק משרד החקלאות סקר מחירים חדש לציבור. סקר עם טכנולוגיה משופרת שמאפשר עיבוד נתונים באמצעות מודל סטטיסטי. בנוסף, נוספו נתונים לגבי רמת איכויות: סוג א' ומובחר, המוצגים באתר ובאפליקציה ["תוצרת הארץ"](#).

החטיבה מבצעת מעקב אחר ענפים שעוברים רפורמות, כגון: בנושא שוק הבקר לבשר בישראל, הכולל סקירה של מקורות הבקר לבשר בישראל, שינויים רגולטוריים על ציר הזמן, השינוי בתמהיל הצריכה וניתוחים של המחירים והכמויות. [לצפייה](#). פורסמה עבודה בנושא ענף המדגה בישראל - תמורות על פני זמן וסיכום שנת 2018, [לצפייה](#). בעבודה נסקרו מקורות הדג לצריכה בישראל והוצגו נתוני מכר מרשתות השיווק. עבודה נוספת שפורסמה - עוסקת בניתוח השוואתי של מחירי החלב והגבינה בעולם, [לצפייה](#). נושא נוסף שנבדק הוא התמיכה במשק המשפחתי בעולם ([לצפייה](#)).

בהמשך לתהליך של שיתוף בעלי עניין לחלופות אסדרה גיבשה החטיבה כללים לאסדרת קשרי המסחר בין חקלאים לסיטונאים ולקמעונאים. התפרסם דו"ח סופי ([קישור](#)) ומתוכנן יישום הכללים במסגרת אמנה וולונטרית בשנת 2020. אפקטיביות האמנה תיבדק אחרי שנה ושנתיים.

מדיניות הפיקוח על המחירים – מחירים בפיקוח

במסגרת פעילות החטיבה וכן מתוקף סמכות מנהל החטיבה כמפקח על המחירים וחברות בוועדה של מנהל החטיבה ומנהל תחום כלכלה

- ריכוז ועדת המחירים הבין-משרדית המשותפת למשרד החקלאות והאוצר.
- קביעת מחירי המוצרים המפוקחים תוך בדיקת שרשרת עלויות השיווק.
- המלצות לקביעת מתודולוגית פיקוח מחירים והכללת או הוצאת מוצרים מפיקוח, או העברה בין רמות פיקוח.

חקר שווקים

איסוף ועיבוד נתוני שוק, איסוף נתונים משוקי חו"ל וריכוז מידע שיווקי מהארץ ומשוקי היצוא. ניתוח, הצגת הממצאים העולים והמשמעות שלהם ליצוא החקלאי. חקר השווקים כולל ביצוע עבודות חקר, הכנת מצגות, תכלול נושא חקר השוק בכל יחידות המשרד, בחינת פוטנציאל שיווקי של תוצרת ישראלית בשוקי יעד חדשים, קידום מיתוג כחול לבן בשוק המקומי והטמעת תקני איכות.

דוגמאות לעבודות בנושא חקר שווקים שהתפרסמו בשנת [2019](#): התפתחות שוקי השקדים בישראל ובעולם, [לצפייה](#).

שוקי איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית

פרויקט נוסף שהתחיל ב-2017 ואשר יימשך גם ב-2020 הוא [נוהל השתתפות המדינה במימון אירועי שוק איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית לשנים 2018 עד 2019](#).

בכדי לאפשר הספקה ישירה של תוצרת חקלאית צמחית טרייה ואיכותית מהיצרן לצרכן במחירים סבירים ולצמצם את פער התיווך, הוחלט במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (לאחר בחינה של נושא השיווק הישיר של תוצרת חקלאית מהיצרן לצרכן במחירים נמוכים ממחיר השוק), לתמוך ברשויות מקומיות אשר יתחייבו להקים שוק איכרים בהתאם לנוהל.

מטרותיו של נוהל התמיכה הן הפחתת מחירי התוצרת החקלאית כפועל יוצא של קיצור שרשרת האספקה וצמצום מרווחי השיווק; הגדלת הצריכה של פירות וירקות מייצור מקומי; פיתוח הזדמנויות חדשות לשיווק ישיר של חוות ומגדלים בשווקים המקומיים. וסיוע ליצרנים חקלאים בודדים הפועלים באופן עצמאי להתאגד תחת פעילותו של שוק איכרים ולהגדיל בכך את היקף קהל היעד.

בדצמבר 2017, אושרו בסבב הבקשות הראשון 20 רשויות-2018 נפתח הנוהל לסבב בקשות שני ושלישי וב-4 ביולי 2018 אושרו 7 רשויות נוספות.

בשנת 2018 החלו לפעול 3 שווקים שעמדו בתנאי הסף של הנוהל ובמהלך שנת 2019 נפתחו עוד מספר שווקים.

בדצמבר 2019 פורסם הנוהל מחדש לרשויות בתקציב מצומצם. הוגשו כ-30 פניות לקבלת מענק תמיכה בשוקי האיכרים ואושרו מתוכן 6 בקשות ב-16.12.2019. הרשויות שאושר להן מענק מצומצם להפעלת השוק הן: תל אביב, גן יבנה, טייבה, חבל אילות, חדרה ואשדוד. חבל אילות החלו בהפעלת השוק.

בנספח ב' רשימת הרשויות שאושר להן כתב התחייבות של המשרד במסגרת הנוהל ורשימת הרשויות שהחלו בהפעלת השווקים.

פרויקטים ונושאים הנמצאים בתהליך

החטיבה והמחלקה לאחסון תוצרת חקלאית טרייה במנהל המחקר החקלאי ממשיכות לקדם מהלכים לצמצום אובדן מזון לאורך שרשרת השיווק וההפצה. העבודה מתמקדת בבחינה של מארזים ידידותיים לסביבה להארכת חיי מדף של תוצרת טרייה והטמעת תקני איכות תוך שיתוף פעולה עם מגדלים, מועצת הצמחים, חברות פרטיות ויחידות המשרד השונות.

במטרה לעודד ייצור מקומי חבר המשרד למטה כחול ולחזק את המגדלים בהתמודדותם מול יבוא מתחרה ממשיך שיתוף הפעולה בין משרד החקלאות וארגוני המגדלים לבין מטה כחול לבן במשרד הכלכלה ולהתאחדות התעשיינים להרחבת השימוש בתו "מיוצר בישראל" בתוצרת חקלאית טרייה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר מסייע בקידום הסימון הירוק של משרד הבריאות למוצרים חקלאיים, בוחן את התועלת שבמיתוג סביבתי ומבצע סקירות עומק בנושאי כלכלה ומדיניות שונים.

פרויקט מסחר מקוון בתוצרת חקלאית טרייה

החטיבה מובילה מזה כשנתיים פרויקט להקמתן של זירות מסחר דיגיטליות בשיתוף רשות החדשנות.

בשנת 2019 פורסם קול קורא לחברות להקמת זירה דיגיטלית למסחר בתוצרת חקלאית טרייה במתכונת B2B (מהמגדל ללקוח עסקי/מוסדי). נערך כנס מציעים, שלאחריו הוגשו 19 הצעות. לאחר בדיקה משותפת של ההצעות ע"י צוות משותף של נציגי החטיבה ונציגי רשות החדשנות נבחרו 5 חברות שזכו לקבלת סיוע במימון להקמת הזירות ולביצוע פיילוט של שנתיים.

עבודות שבוצעו בשנת 2019 וימשיכו ב-2020:

- מנגנון עדכון מחירים אוטומטי למוצרים מפוקחים.
- בדיקת בסיס למקטע המחלבות לצורך תמחור.
- גיבוש מדיניות מתכללת וכלכלית לטיפול בפסולת חקלאית לזרמיה השונים.
- ליווי מקצועי של זירות המסחר הדיגיטליות והטמעת עקרונות המסחר המקוון בקרב המגדלים
- הטמעת תקני איכות לתוצרת חקלאית טרייה
- גיבוש מדיניות משותפת לטיפול בנושא המינים הפולשים – שיתוף פעולה של משרד החקלאות עם רט"ג והגנ"ס
- המשך ליווי יחידות המשרד ביישום וכתובת תוכניות להפחתת נטל רגולטורי במסגרת תוכנית החומש לשנים 2019 - 2020 (מתוך החלטת ממשלה 2118).

- פיתוח תפיסת השירות והקמת מוקד שירות משרדי. בשנת 2018 החל המשרד בהובלת החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה לעסוק בשיפור איכות השירות הניתן ללקוחות המשרד על ידי עובדי המשרד ונציגיו. לטובת קידום הנושא, הוגדר בשיתוף עם היחידה לשיפור השירות במשרד רה"מ, תהליך בניית תוכנית לשיפור השירות למשרד. בנוסף, ניתוח של נושאים מגוונים בחקלאות ומסמכי עמדה במדיניות, מכסות יצור ותכנון ומחירי חומרי גלם.

מדיניות רגולציה

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2118, מתאריך 22.10.2014, שעניינה "הפחתת הנטל הרגולטורי" ("החלטת ממשלה 2118"), נדרשים כלל משרדי הממשלה לבצע תכניות להפחתת הנטל הרגולטורי הקיים ולהעריך את ההשפעות של רגולציה חדשה בטרם אימוצה.

תחום מדיניות רגולציה הוקם כחלק מן החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה. התחום אחראי לסייע ליחידות המשרד בגיבוש וביצוע תכניות משרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי, בהטמעת מתודולוגיית "רגולציה חכמה" ובפיתוח כלים לניהול סיכונים ולגיבוש מדיניות. בנוסף התחום מלווה פרויקטים ליעול תהליכים בהתאם לצרכי המשרד.

[בקישור הדו"ח המסכם את פעילות תחום מדיניות רגולציה ואת ביצוע תכנית החומש להפחתת הנטל הרגולטורי בשנת 2019, במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.](#)

הדוח סוקר בתמצית את מצב ההתקדמות בביצוע התכניות להפחתת הנטל הרגולטורי נכון ליום 1.3.2020. הפרטים המלאים מתוארים בהרחבה [בתכניות המשרדיות להפחתת נטל רגולטורי](#) ובנוסף [בדו"חות בחינת רגולציה חדשה](#) (רגולציה חכמה – RIA).

תוכניות להפחתת נטל רגולטורי - תמצית עבודת המשרד בשנת 2019

במהלך שנת 2019 המשרד עסק בביצוע התוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי שגובשו בשנים 2015, 2016, 2017 ו-2018. ניתוח של ביצוע התוכניות שגובשו בשנים 2016, 2017, ו-2018 מלמד שנכון ליום 1.3.2020, הצעדים שהושלמו יצרו בפועל חיסכון עלויות משקי של כ-150 מיליון ₪ וכ-443,000 ימי המתנה לאישורים בירוקרטיים בשנה. שנת 2015, היוותה שנת ניסוי מקדים (pilot). לכן אין כימות של העלויות עבור התחומים שטופלו בשנת 2015.

בשנת 2019 גובשו תוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי בחמישה תחומי רגולציה:

1. השירותים הווטרנרים, השירותים הווטרנרים בשדה ואגף רווחת בעלי חיים: פיקוח וטרינרי על כלבים וחתולים.
2. השירותים להגנת הצומח וביקורת, תחום בכיר סטנדרטים: פיקוח על תוצרת אורגנית.
3. אגף יער ואילנות: היתרי שריפות.
4. הרשות לתכנון: חוק ההתיישבות.
5. השירותים להגנת הצומח וביקורת, אגף הסגר: הסגר לאחר יבוא (PEQ).

תוכניות אלו אושרו על ידי הרגולטורים ועל ידי מנכ"ל המשרד, ופורסמו לציבור.

התוכניות שגובשו בשנת 2019 צפויות להביא בסך הכול לחיסכון בהיקף של כ-68 מיליון ₪ בשנה בעלויות הישירות. התוכניות צפויות לחסוך לציבור 154,390 ימי המתנה בשנה לאישורים בירוקרטיים. מדובר בהפחתה של 50% מן העלויות הישירות של הבירוקרטיה בתחומים שטופלו. בתרשים הבא מוצג שיעור ההפחתה הצפוי בעלויות הבירוקרטיה, בעקבות ביצוע התוכניות שגובשו בשנת 2019, שיעור ההפחתה המשרדי הוא השיעור המשוכלל של עלויות הבירוקרטיה שהתכניות יפחיתו מתוך סך עלויות הבירוקרטיה שכומתו בכל התחומים יחד.

בהתאם לתוכנית החומש הממשלתית, אלו התחומים שיש לגבש עבורם תוכנית להפחתת נטל במהלך שנת 2020

המפקח על המחירים:

- פיקוח על מחירים בענף הביצים והחלב;
- פיקוח על רווחיות סיטונאים וקמעונאים בשיווק
- ביצים, מוצרי חלב, פירות וירקות טריים.
- השירותים הווטרינריים – היחידה לבריאות העוף:
- מדגירות
- השירותים הווטרינריים – האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים:
- קביעה ופיקוח על קבלת היתר לייצור או לשיווק של מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על תנאי בטיחות ותנאי ייצור נאותים לייצור, אחסון, שיווק והובלה של מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על רשימת חומרי גלם אסורים ורשימת חומרים מזיקים.
- קביעה ופיקוח על יבוא מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על סימון של מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על רישוי תוספי מזון.
- השירותים הווטרינריים – שירותים ווטרינריים בשדה:
- השבחת ייצור חקלאי של בעלי חיים.
- פיקוח ווטרינרי על חזירים.
- השירותים הווטרינריים – המחלקה לפיקוח מוצרים מן החי:
- תחנות מיון ואריזה של ביצי מאכל.
- מפעלי פסדים.
- תחנות מיון ואריזה של דגים.
- מפעלים מאושרים לעיבוד תוצרת מהחי ליצוא.
- מתקני קומפוסט.
- מפעלי עיבוד עורות.
- השירותים הווטרינריים – פיקוח על בעלי חיים ימיים:
- פיקוח ווטרינרי על חקלאות המים.
- השירותים הווטרינריים:
- פינוי חז, ועופות חצר.
- הרשות לתכנון – האגף הכלכלי:
- מכסות הטלה.
- הקצאות מים.
- רישוי משווקים בענף הלול.
- השירותים להגנת הצומח ולביקורת:
- צמחים ואורגניזמים מהונדסים.
- סטנדרטים לייצור ושיווק צמחים.

פורטל הנהלים של משרד החקלאות

באוגוסט 2018 פורסם חוזר מנכ"ל שנועד לשפר את הניהול של הרגולציה המשרדית ולשפר את השירות שניתן לציבור האזרחים. הוראות חוזר המנכ"ל נכנסו לתוקף ביום 1.1.2019 והחל ממועד זה המשרד מפרסם את הנהלים והטפסים שלו בפורטל הרגולציה המשרדי.¹ להלן עיקרי החוזר:

¹ <https://bit.ly/364eyGA>

- יש לפרסם את הנהלים והטפסים הרגולטורים של המשרד בעמוד אינטרנט מרכזי אחד (פורטל הרגולציה המשרדי). הפרסום נועד להבטיח שהציבור יוכל לדעת מה ההוראות המחייבות שהוא נדרש לבצע וכדי לקדם שקיפות והגינות. בהתאם קבעו השר ומנכ"ל המשרד שיהיה תוקף רק להוראות ולטפסים שמפורסמים בפורטל זה.
- נהלים שמתייחסים לאותו תהליך יאוחדו במסמך אחד, כדי לאפשר להכיר את כל הדרישות (שלא יהיה חשש שהוראות נוספות נקבעו במסמך אחר) וכדי למנוע סתירות וכפילויות.
- עדכון ההוראות והטפסים באתר המשרד במועדים קבועים – אחת לחצי שנה. הוראה זו מסייעת לניהול הפנימי של הרגולציה כיוון שהיא יוצרת לוחות זמנים ברורים וקבועים לעדכון ההוראות, וגם מקלה על ציבור בכך שהיא מייתרת את הצורך לבדוק באופן קבוע האם חלו שינויים בהוראות. כך הציבור יוכל להיערך לקראת ולפעול לפי שינויים בהוראות, שיתעדכנו כאמור אחת לחצי שנה, לכל היותר. נקבע שבמצבים חריגים ניתן לעדכן את ההוראות גם במועדים אחרים.

פיתוח מערכת מחשוב מרכזית לכל תהליכי הרגולציה (רישוי ופיקוח) – מערכת יעלה

מאז שנת 2015 במסגרת הגיבוש של התכניות השונות נבחנו התהליכים מל הציבור והתהליכים הפנים ממשלתיים. ברוב התהליכים הללו זוהו פערים במישור טכנולוגיות המידע והמחשוב של המשרד. הפערים המרכזיים שזוהו הם תהליכים ידניים; מערכות מידע שאינן מחצות למשתמשים מחוץ למשרד; מיעוט ממשקים למערכות מחשוב אחרות; שימוש מוגבל במידע ומיעוט היעזרות במערכות מחשוב לביצוע פעולות פשוטות המתאפיינות בחזרתיות. בהתאם, רבות מהתכניות המשרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי כוללות התייחסות לצורך במחשוב התהליכים ושימוש במערכות מידע.²

על כן החל בשנת 2017 החל המשרד לבחון את התשתיות המחשוביות שלו. בשנת 2018 הוחלט על אסטרטגיית מחשוב כוללת עבור המשרד. האסטרטגיה אינה מוגבלת רק להסבה של תהליכים ידניים למחשוב, אלא כוללת טרנספורמציה דיגיטלית מלאה, במסגרתה האפיון של מערכות המחשוב החדשות משמש לבחינה ושינוי יסודי של תהליכים ודרישות קיימים.

אחד הנדבכים המרכזיים של אסטרטגיית המחשוב הוא הקמת מערכות מידע מודרניות במשרד שיחליפו את המערכות הקיימות (למעט מערכות ממשלתיות דוגמת מערכת מרכב"ה). הוחלט להקים שלוש מערכות תפעוליות מרכזיות: מערכת תמיכות, מערכת רגולציה ומערכת מעבדות. המשרד מוציא לפועל את התכנית האסטרטגית והיא בשלבי ביצוע. לצד פיתוח מערכות המחשוב, המשרד פועל להקים יחידת שירות שתעניק שירות לציבור ותתמוך את התפעול ומסמך זה מתמקד במאפיינים של מערכת הרגולציה.

תחום מדיניות רגולציה משמש כמנהל הפרויקט של הקמת מערכת הרגולציה המרכזית, שתשמש את כל יחידות המשרד.

מרכז מידע וידע

מרכז המידע של החטיבה פועל לאיתור מידע מהימן בתחומי מדיניות חקלאית בינלאומית, כלכלה, תמיכות, קיימות, ותחומי רגולציה שונים וכמובן מנטר את תחום המידע השיווקי בו עוסק המרכז מזה כמה עשורים. נושא יצוא תוצרת

² ראו למשל:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישוי תכשירים כימיים לצמחים (פברואר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יבוא בעלי חיים ומוצרים מן החי (דצמבר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – פיקוח ווטרינרי על בקר, פיקוח ווטרינרי על צאן (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יצוא תוצרת טרייה (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישיונות כריתה והעתקה של עצים (נובמבר 2018);
התכניות זמינות באתר המשרד: <http://bit.ly/RegPolicyAgri>

חקלאית צמחית טרייה ממשיך להיות פתוח לציבור ומהווה גם תשתית של ידע ומידע אסטרטגי המשמשים בהכנת העבודות הכלכליות הנערכות בחטיבה.

בליבת העיסוקים של מרכז המידע נמצאים שירותי המעקב, האיתור, האיסוף, הארגון, וההפצה של מידע שיווקי ומידע תחרותי אודות שוקי היצוא של תוצרת חקלאית טרייה. במרכז המידע נערכים חיפושי מידע על פי צרכים ובקשות מכלל הגורמים בענפי החקלאות. בנוסף מספק מרכז המידע מידע מותאם "בדחיפה" למנויים. השירות מספק עדכוני מידע של ידיעות שיווקיות גם מתוך מגוון מקורות מידע נוספים לפי נושאי התעניינות.

המידע משמש את החקלאים, ארגוני המגדלים והיצואנים ואת מקבלי ההחלטות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (ובהם גורמי המחקר וההדרכה). המעקב אחר הסביבה העסקית מאפשר מתן תגובה מהירה לצורכי החקלאים ותכנון אסטרטגי בסקטור הציבורי והפרטי.

מרכז המידע מוביל במשרד שני תהליכים לטובת שימור מורשת הידע הארגוני וניהול הידע במשרד: שימור מורשת הידע הארגונית באמצעות תיעוד ולמידה מניסיונם של העובדים הפורשים המומחים בתחומם (את התהליך מלווה צוות שימור ידע מחברת ROM KNOWLEDGE); בשנת 2019 נערכה סדנת הכשרה ייחודית לעובדים ולמנהלים בנושא ניהול אפקטיבי בעידן הידע. בנוסף, מרכז המידע שותף גם בפעילות הקמת מוקד השירות המשרדי.

פרסומים

בחטיבה קיים מערך של הוצאה לאור והפצת המידע.

החטיבה מפרסמת דו"חות תקופתיים (שבועיים, רבעוניים ושנתיים) בנושא: מדדי מחירים של תוצרת חקלאית (לדוגמא: "דו"חות שבועיים 2019 – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך", תרשימים אינטראקטיביים של מחירי פירות וירקות נבחרים המתעדכנים מדי שבוע), הנשלחים למנויים ומתפרסמים באתר האינטרנט של המשרד.

החטיבה מפרסמת עבודות מחקר בנושאים שיווקיים ותחרותיים, ניירות עמדה ומדיניות שנעשו בחטיבה, כמו גם מידע על הנעשה בשוקי החוץ של ישראל, פרסומים תקופתיים, מגוון סקירות ומצגות של הרצאות מימי עיון, קורסים וכנסים, פרסומי החטיבה ניתנים לצפייה והורדה מאתר האינטרנט של משרד החקלאות (2019).

נספח ב'

רשימת שוקי האיכרים שאושרו ואלו שפועלים

בישיבתה של ועדת התמיכות בדצמבר 2017, אושרו בסבב הבקשות הראשון 20 רשויות:

עיריית אילת
מ.מ. קרני שומרון
עיריית קרית מוצקין
מ.א. עמק המעיינות
עיריית חיפה
עיריית קרית ים
מ.א. הגלבוע
מ.מ. בני עי"ש
עיריית רחובות
מ.א. גוש עציון

מ.א. מטה אשר
עיריית מעלות תרשיחא
טובא-זנגריה
עיריית רמת השרון
מ.מ. גני תקוה
בינימינה-גבעת עדה
עיריית נתניה
יהוד-מונוסון
עיריית בת ים
עיריית ירוחם

ב-4 ביולי 2018 אושרו 7 רשויות נוספות:

1. מועצה אזורית אשכול
2. עיריית שדרות
3. מועצה אזורית חוף אשקלון
4. מועצה מקומית חבל מודיעין
5. פרדס חנה כרכור
6. מועצה מקומית חריש
7. מועצה מקומית נחף

בשנת 2018 החלו לפעול 3 שווקים שעמדו בתנאי הסף של הנוהל:

- עמק המעיינות במתחם צים סנטר בית שאן
- הגלבע – עובר הסבה לשוק נודד
- מועצה אזורית אשכול בצוחר

בדצמבר 2019 אושרו 6 רשויות נוספות, מתוך כ-30 בקשות שהוגשו:

- תל אביב,
- גן יבנה
- טייבה
- חבל אילות
- חדרה
- אשדוד

בשנת 2019 החלו לפעול השווקים הבאים:

- קרני שומרון
- חבל מודיעין
- חוף אשקלון
- ירוחם
- קרית מוצקין
- תקוע (מועצה אזורית גוש עציון)
- חבל אילות

היחידה לזכויות מטפחים

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

חקלאות מתקדמת, בארץ ובעולם, נשענת בין היתר על זני צמחים חדשים ומחייבת הגנה על זכויות הקניין הרוחני של מטפחי הזנים, באמצעות מערכת שתאפשר להם לקבל החזר (דוגמת תמלוגים) על השקעותיהם העצומות בפיתוח הזנים החדשים.

היחידה לזכויות מטפחים הוקמה בשנות השבעים של המאה הקודמת, בכדי לאפשר את פעילותה של המועצה לזכמ"ט ואת רישום הזכויות, כמתואר ב**[חוק זכות המטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973](#)**, המבוסס על האמנה של הארגון הבינלאומי להגנה על זנים חדשים של צמחים (UPOV). היחידה, שהוקמה במינהל המחקר החקלאי, עברה גילגולים שונים ומשנת 2010 היא מהווה חלק אורגני ממשד החקלאות ופיתוח הכפר.

זוהי יחידה מנהלית - מקצועית, מדויקת ואמינה המתעדת את כל שלבי הטיפול בבקשה לרישום זן, מרגע הגשתה, עובר לבדיקתה, החלטה בעניין כשירותה לרישום, רישומה, אם נמצאה ראויה לכך, וקיומה במשך תקופת ההגנה, הכול בהתאם לחוק.

פרטים נוספים על זכויות מטפחים ניתן למצוא באתר היחידה, ב-

עיקרי ההישגים לשנת 2019

- פיילוט סריקה וחתימה דיגיטלית של כל תיקי הבקשות מאז קום היחידה
- העלאת המודעות לנושא זכויות מטפחים
- קליטת 117 בקשות חדשות
- קיום ישיבות המועצה

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- איפיון מערכת הבקשות וקיוונה
- בחינת הצורך בתיקון חוק זכויות מטפחים- תהליך RIA
- שמירה על קשרי עבודה עם מוסדות ארגון UPOV - השתתפות במפגשים וקבוצות עבודה בינ"ל

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ בסוף שנת 2019 היו בישראל 795 זנים מוגנים
- ✓ מאפייני 117 הבקשות החדשות לרישום זכות מטפחים, שהוגשו במהלך 2019 :
- ✓ 95 מישראל, 22 מחו"ל
- ✓ 48 בקשות של צמחי מרפא, 42 זני פירות, 13 זני נוי, 7 זני ירקות ו- 7 בקשות של גידולי שדה
- ✓ נרשמו בסה"כ 58 זנים שמתוכם 17 זנים מישראל ו- 41 זנים מחו"ל.
- ✓ (בחלוקה ענפית : 1 צמח מרפא, 25 זני פירות, 9 זני נוי, 7 זני ירקות ו- 16 זני גידולי שדה)
- ✓ 71 זנים מוגנים נזנחו במהלך השנה

היחידה למינוף המו"פ החקלאי וחדשנות

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

היחידה עוסקת בפיתוח כלים לקידום תעשייה עתירת ידע ובת-קיימא בישראל בתחום הטכנולוגיות והידע החקלאי. החיבור בין המחקר לתעשייה באמצעות מינוף היכולות המחקריות לפיתוח טכנולוגיות וידע חקלאי תסייע להתפתחות חקלאות איכותית, יעילה, עתירת יבול ותאפשר המשך יתרון לחקלאות ישראל. כמו כן, הדבר תורם לחיזוק מעמדה של ישראל בעולם כמדינה המסייעת לאתגרים הגלובליים, ומושכת אליה פעילות של חברות רב לאומיות. פעילות היחידה, מתמקדת במספר מטרות עיקריות:

- קידום יזמות בתחומי החקלאות
- שמירה על מיצוב מדינת ישראל כחדשנית בחקלאות
- סיוע לחברות בשלבי ה-Seed ובשלבים נוספים על פי הצורך, תוך יצירת "קהילה" וחיבור בין השחקנים השונים בתחום – יזמים, משקיעים, חברות גדולות וגלובליות, חקלאים, אקדמיה וכו' וזאת על מנת להעצים את היזמויות בתחום.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. מענקים לחברות לקידום המו"פ התעשייתי בחקלאות – תוכנית בשיתוף רשות החדשנות לתמיכה בחברות צעירות בשלבים הראשוניים של פיתוח המוצר.
2. מענקים לחברות שיכנסו לשט"פ עם מו"פ אזורי – תוכנית בשיתוף הרשות לחדשנות ליצירת חיבור בין חברות לבין המו"פים האזוריים לפיתוח ומחקר משותף.
3. תחרות חברות הזנק (סטארטאפ) – יצירת מסד נתונים של חברות הזנק בתחום החקלאות על מנת להציגן כחברות המומלצות ע"י המשרד בפני משקיעים פוטנציאליים או לייצר פלטפורמות לקידומן בהזדמנויות שונות דוגמת ביקורי משלחות מחו"ל, תחרויות ארציות וכו'. הגישו בקשה 55 חברות וזכו 32 בקטגוריות שונות
4. כנס בינלאומי – AgrISRAEL 4.0 - הכנס היה בדגש על טכנולוגיות חדשניות וכלל תערוכה, הרצאות מקצועיות, יום פגישות עסקיות ויום סיור. הגיעו משתתפים מ-40 מדינות שהינם בדרג של "מקבלי החלטות" בחברות בינלאומיות ו/או משקיעים
5. מושב חקלאות בכנס בינלאומי – UVID – כנס בנושא כלי טייס בלתי מאוישים שמתקיים כבר 8 שנים ומתרכז רק בנושאים הביטחוניים. ב-2019 הכנסנו מושב בנושא חקלאות לכנס לחשוף את התעשייה לפוטנציאל הרב בתחום הרחפנים בחקלאות וכן לאתגרים בפעילות זו.

עיקרי תוכנית העבודה לשנת 2020

הערה: הוצאה לפועל של תוכנית העבודה בשנת 2020 הינה תלויה תקציב

1. מענקים לחברות לקידום המו"פ התעשייתי בחקלאות – תוכנית בשיתוף רשות החדשנות לתמיכה בחברות צעירות בשלבים הראשוניים של פיתוח המוצר.
2. מענקים לחברות שיכנסו לשט"פ עם מו"פ אזורי – תוכנית בשיתוף הרשות לחדשנות ליצירת חיבור בין חברות לבין המו"פים האיזוריים לפיתוח ומחקר משותף.

3. תחרות חברות הזנק (סטארטאפ) - יצירת מסד נתונים של חברות הזנק בתחום החקלאות על מנת להציגן
כחברות המומלצות ע"י המשרד בפני משקיעים פוטנציאליים או לייצר פלטפורמות לקידומן בהזדמנויות
שונות דוגמת ביקורי משלחות מחו"ל, תחרויות ארציות וכיו"ב. הגישו בקשה 55 חברות וזכו 32 בקטגוריות שונות
4. מתן חסות לקהילת האגטק הישראלית – GrowingIL (בשיתוף משרד הכלכלה). חיזוק הקשר בין כל השחקנים
בתחום (חקלאים, יזמים, קרנות השקעה, סטרטאפים, חברות גדולות, חברות בינלאומיות, גורמי ממשל ועוד)
ויצירת הון חברתי בין החברים בקהילה שתוצאותיו יבואו לידי ביטוי בתחומי ידע, אמון, שיתופי פעולה והגדלת
היקף העוסקים בתחום.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ כיום פעילות בישראל כ-400 חברות הזנק בתחום החקלאות (המספר הוא דינמי ומשתנה תדיר).
- ✓ בין השנים 2014-2019 סך ההשקעות בחברות החקלאות הישראליות היה כ-874 מיליון דולר.

הלשכה המשפטית

אתר היחידה בקישור [כאן](mailto:mishpatit@moag.gov.il)
פניות בנושאי ייעוץ משפטי ניתן לפנות לכתובת: mishpatit@moag.gov.il

- הלשכה המשפטית כפופה ליועצת המשפטית. תפקידי הינם:
- אחריות על החקיקה החקלאית, עריכתה ובחינתה הן של חקיקה ראשית והן של חקיקת מישנה.
 - עריכת הסכמים בין יחידות המשרד ובין גורמי חוץ.
 - טיפול בתביעות אזרחיות ופליליות של המשרד.
 - מתן ייעוץ משפטי ליחידות המשרד בתחומי המשפט הציבורי כאשר קיימת זיקה בין פעילותם לפעילות המשרד.
 - מופקד על הכנת תשתית עובדתית וסיוע בעריכת תשתית משפטית בעתירות המוגשות נגד שר החקלאות ופיתוח הכפר וכל בעל סמכות במשרד.

נספח ה - ניתן למצוא קישור לפורטל חוקים, תקנות ונהלים הקשורים בנושאי הפעילות של המשרד

המרכז לסחר ושת"פ בינ"ל

מיזוג של יחידות המרכז לסחר חוץ ושל המרכז לשיתוף פעולה חקלאי בינלאומי (סינדקו)

[אתר היחידה בקישור כאן](#)

[אתר סינדקו בעברית כאן](#)

CINADCO - [אתר היחידה באנגלית](#)

חזון

המרכז לסחר ושת"פ בינ"ל של משרד החקלאות ופיתוח הכפר יפעל לעידוד הצמיחה והקיימות של ענף החקלאות בישראל, תוך הבטחת שיפור הזמינות של מזון טרי ומגוון לאורך כל השנה במחירים סבירים לתושבי מדינת ישראל, מינוף ופיתוח סחר באמצעות שיתופי פעולה בינלאומיים וחשיפת היתרון היחסי של חקלאות ישראל בזירה הבינ"ל.

הישגים בשנת 2019

1. הקמת המרכז הבינלאומי לחקלאות תוך איחוד יחידות סינדקו וסחר חוץ.
2. התקדמות המו"מים על הסכמי אזור סחר חופשי עם סין, וייטנאם והאיחוד הכלכלי האירו-אסייתי (רוסיה, בלרוס, קזחסטן, קירגיזסטן וארמניה).
3. עמידה בדרישות הדיווח לארגון הסחר העולמי WTO ולארגון ה-OECD.
4. פעילות לקידום האינטרסים של ישראל ב-WTO, בין השאר במסגרת קבוצת G10 וקידום האינטרסים של ישראל מול ה-EU (שותפת הסחר הגדולה ביותר של תוצרת חקלאית טרייה) בפעילות שוטפת ובמסגרת וועדה חקלאית מעורבת.
5. חלוקת מכסות ייבוא ואישורי ייבוא בהתאם לצו ייבוא חופשי ועדכון הצו בהתאם לצורך.
6. קידום היצוא החקלאי - תמיכה בקידום יין יצואי ישראלי לארה"ב ותמיכה בהתארגנות חקלאים לייצוא.
7. תכנון, יישום וביצוע תכניות ביקורי שר ומנכ"ל בחו"ל וביקורי שרים בישראל.

עיקרי תכנית עבודה לשנת 2020

- ❖ הקמת מנגנון משרדי לשת"פ במסגרת הפעילות הבינלאומית.
- ❖ קידום הסכמי אזור סחר חופשי – וייטנאם, סין, איחוד המכסים האירו-אסייתי וארה"ב.
- ❖ היערכות לתערוכת "אגריטק" הבינלאומית (2021) בתחום הטכנולוגיה החקלאית.
- ❖ קידום היצוא החקלאי - בניית כלים ויישומים, לטובת עידוד וחיזוק יצוא תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת.
- ❖ איוש מערך הנספחים החקלאיים.
- ❖ התאמת המכסים והמכסות להגנה על החקלאות המקומית ולאספקה שוטפת של תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת.
- ❖ תכנון יישום וביצוע תכניות ביקור לשר בחו"ל וביקור שרים בארץ.

נתונים סטטיסטים מעניינים אודות היחידה

- ✓ תמיכה בהתארגנויות חקלאים לייצוא בסכום של כ- 7 מיליון ₪ לשנים 2020-2022.
- ✓ התמיכה ניתנה להתארגנויות: תפוז, גזר, שקד, צנונית, רימון, ואגוזי אדמה.
- ✓ הוגשו 6 דוחות לארגון הסחר העולמי, ודו"ח מסכם ל-OECD.
- ✓ בשנת 2019 התקיים סבב שיחות אחד עם ארצות הברית, 3 סבבי שיחות עם וייטנאם, 3 סבבי שיחות עם סין, ו-3 סבבים עם האיחוד הכלכלי האירו-אסייתי.
- ✓ נחתם הסכם הסחר עם הממלכה המאוחדת בעקבות ה-BREXIT (הדיונים התקיימו ב-2018).
- ✓ התקיימו 15 ביקורי משלחות של שרים, נשיאים, סגני שרים ומושלים בארץ, ו 14 ביקורי משלחות רשמיות.

סינדרקו - המרכז לשיתוף פעולה חקלאי בינלאומי (פעילות עד אמצע 2019)

15 ימי הדרכה במסגרת פעילות מש"ב וסוכנות הסיוע היפנית JICA, פרויקט הדרכת מדריכים בשת"פ, קב' של 4 מדריכים משרות ההדרכה של משרד החקלאות הפלשתינאי הגיעו לארץ להדרכות פעם בחודש ליום הדרכה מרוכז בתחומי עניין שונים. הפרוייקט התאפשר בזכות שת"פ המצוין עם שה"מ שהקצה עבור פעילות זו מדריכים לתכנון ולליווי המקצועי של התכנית.

תחילת שת"פ עם פרויקט TOV – פרויקט של משרד הכלכלה והגיוניט באתיופיה, שמטרתו לחבר את מיטב הטכנולוגיה הישראלית, מודלים עסקיים והפילנתרופיה הגלובלית בכדי לסייע לחקלאים הקטנים במדינות מתפתחות ולהתמודד עם אתגרי העוני בעולם המתפתח. במהלך השנה בוצעו 4 נסיעות עבודה לאתיופיה וליווי מקצועי של משלחת בארץ. הליווי המקצועי הוא של מדריכי שה"מ בתחומים הגנ"צ השקיה ודישון.

החל מיוני 2019 תחילת שת"פ עם קמ"ט חקלאות - בוצעו 3 פעולות הדרכה בארץ בנושאים: יישום השימוש במי קולחין מטופלים בחקלאות, הגנת הצומח וגידולים ייחודיים.

לבקשת FAO שת"פ בפרוייקט מרכז אסיה – בוצעו 4 שליחויות ל-4 מדינות בנושא הגנ"צ, הדברה משולבת והדרכה חקלאית. לפעילויות אלו נסעה גב' סבטלנה דוברנין משה"מ.

שת"פ עם ארגון CAST סין – שליחות אחת לבקשת הארגון בנושא גידולים בתנאים מוגנים, מר דויד סילברמן משה"מ ביצע את הפעילות.

השתתפות פעילה בצוותי החשיבה שהובילו להחלטת הוועדה הבין-משרדית בנוגע לסדרי עדיפויות בתחום הפיתוח הבינ"ל.

כמו כן התבצעו הפעולות הבאות

- הערכה ובקרה כלכלית של מרכז המצוינות ברואנדה:
- כולל ניתוח מפורט של עלויות גורמי יצור, עבודה, תפוקות ורווחיות של כל הגידולים במרכז (כעשרה גידולים) לאורך תקופת פעילותו הראשונה.
- מחקר שוק בענף השקדים (הסתיים ב-2020)
- סקירה השוואתית של ענף השקדים במדינות נבחרות ובחינת הכלכליות והשווקים ליצוא שקדים מישראל בנושא חונכות חקלאית:
1. במהלך השנה קיימו ביקורים ברוב במרכזים. ביקורים התקיימו גם במוסדות הלימוד וגם במשקים החקלאיים.
 2. קיום בקרה שוטפת על תוכניות הלימודים של המרכזים.
 3. קיום כנס לסיכום שנת לימודים (התקיים ביוני)
 4. קידום העבודה על ניסוח נוהל להסדרת החונכות החקלאית
 5. יצירת פלטפורמת עבודה עם שגרירויות ונספחים כלכליים של נציגויות אמל"ט בישראל שכלל גם בעלי עניין של משרדים נוספים כמו כלכלה וחץ. הפעילות כללה ימי עיון בנושאים חקלאים כמו נורמות ליצוא ויבוא של סחורות, חדשנות בחקלאות וכד'.
- ניסיון שכפול הפלטפורמה לנציגויות של שני אזורים נוספים: אפריקה ודרום מזרח אסיה על בסיס נושאים בעלי חשיבות לצורך קידום הסקטור הפרטי ביבשות הנ"ל בתחום החקלאות המשך קשר עם סין, הודו וארגונים בינלאומיים לצורך קידום היצוא החקלאי.

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות, ההתיישבות והכפר

[אתר הרשות לתכנון בקישור כאן](#)
[למידע נוסף ידעון הרשות לתכנון](#)

עיקרי פעילות היחידה בשנת 2019

הרשות לתכנון כוללת ארבעה אגפים: האגף לתכנון ופיתוח הכפר, האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב, האגף להתיישבות ואגף תכנון ובקרה (החטיבה להתיישבות וגרעיני משימה). להלן מובאת סקירה של פעולות כלליות רחביות ברשות לתכנון. לאחר מכן יפורטו הפעולות ותקציבי האגפים ביחס לכל אגף בנפרד.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

יישום החלטות ממשלה

הרשות לתכנון פועלת ליישום החלטות ממשלה לפיתוח החקלאות וההתיישבות ובהן:

1. החלטה מספר 2017 של הממשלה לשיקום עוטף עזה מיום 21.9.2014 – אישור תכניות עבודה ותקציבים לשיקום תשתיות בעוטף עזה לביצוע על ידי החטיבה להתיישבות.
2. החלטה מספר 1170 של הממשלה תכנית לפיתוח החקלאות בגולן מיום 12.1.2014 – ביצוע עבודת תשתית ובינוי לשם קליטת מתיישבים ביישובי הגולן באמצעות המועצה האזורית.
3. החלטה מספר 2262 לפיתוח כלכלי במחוז הצפון – מגורונים לקליטת תושבים ביישובי המועצה האזורית גולן.

מתווה לישוב הכפרי 2048

גיבוש המתווה נערך בעבודה משותפת עם האגף לתכנון ופיתוח הכפר. העבודה הושלמה ביולי 2019 ומהווה בסיס לתהליך אסטרטגי על המרחב הכפרי שייערך בשנת 2020.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

תהליך אסטרטגי – אסטרטגיה וחדשנות במרחב הכפרי

קידום חשיבה אסטרטגית על שלושה נושאי ליבה במרחב הכפרי – התחדשות כפרית, צמיחה כלכלית וניהול המרחב הכפרי. בלב התהליך נשלב את נושא החדשנות בכל נושאי הליבה, נגבש תכנית חומש לפיתוח המרחב הכפרי ונפעל להקמת מועצה לאומית למרחב הכפרי.

מגורונים ביישובי הגולן

יישום החלטת ממשלה 2262 וההסכם שנחתם בין האוצר, משרד ראש הממשלה והקק"ל – לרכישה, הצבה ופיתוח עבור מגורונים ביישובי הגולן בתקציב של 30 מיליון ₪.

הקמת משטחים עבור לולי הטלה

קידום הפיתוח והביצוע של המשטחים שיפותחו בשולי היישובים באזור מרום הגליל על פי הקול הקורא משנת 2019 ובביצוע החטיבה להתיישבות.

פרסומי היחידה בשנת 2019

בשנת 2019 הופצו והועלו לאתר המשרד הפרסומים הבאים:

1. ידיעון הרשות לתכנון – יצא לאור לראשונה באפריל 2019. בשנת 2019 פורסמו 4 ידיעונים.

2. כנס "משפיעים במרחב הכפרי 2019" – הכנס נערך בבית המועצה לישראל יפה והשתתפו בו כ-200 מוזמנים. בפאנלים נטלו אנשי מקצוע ונציגי ההתיישבות והחקלאות בישראל.
3. פרסומים של האגפים השונים שלהלן.

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה

1. החלטות ממשלה
2. החלטות מועצת מקרקעי ישראל
3. תכניות מתאר ארציות ומחוזיות
4. תקנות הפטור מחובת מכרזים
5. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז – 1967
6. נהלי עבודה של הרשות לתכנון ואגפיה.

חוק ההתיישבות החקלאית

[חוק ההתיישבות החקלאית](#)
[נוהל חוק ההתיישבות החקלאית](#)

חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז - 1967 מהווה כלי נוסף (בצד הכלים החוזיים העומדים לרשות המדינה), לפיקוח ולאכיפה של חוזה החכרת המקרקעין החקלאיים בין רשות מקרקעי ישראל לבין בעל הזכויות בקרקע. היחידה כוללת את הממונה על ביצוע חוק ההתיישבות. היחידה משויכת ארגונית לרשות לתכנון. היחידה נעזרת בחוקרי הסיירת הירוקה לשם ביצוע פעולות האכיפה. הממונה על ביצוע חוק ההתיישבות, ממונה על ידי שר החקלאות ופועל במסגרת החוק ונהלי עבודה המשקפים את מדיניות המשרד בתחום.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. הוכנה תכנית להפחתת ביורוקרטיה ביישום החוק.
2. הוגשו 198 בקשות לקבלת היתר לשימוש חורג.
3. ניתנו 216 היתרים לשימוש חורג.
4. נשלחו 100 התראות על הפרת החוק.
5. 122 אירועים בתהליך טיפול.

עיקרי הפעולות המתוכננות לשנת 2020

1. קביעת מדיניות ותכנית אכיפה אופרטיבית.
2. מכרז לבחירת רו"ח מייעץ לממונה על ביצוע חוק ההתיישבות החקלאית.
3. עדכון ויישום מדיניות המשרד בחוק ההתיישבות החקלאית.
4. יישום תהליך הפחתת הנטל הרגולטורי.

הרשות לתכנון - האגף לתכנון ופיתוח הכפר

האגף לתכנון ופיתוח הכפר פועל בשני תחומי פעילות עיקריים: תחום התכנון והבניה ותחום פיתוח הכפר.

1. מלווה ומנחה מקצועית את נושאי התכנון והבניה במשרד ופועל לייצוג השר במוסדות התכנון.
2. אחראי לקידום נושאי פיתוח הכפר מול מוסדות ומשרדי ממשלה.
3. מרכז מקצועית הכנת תכניות סטטוטוריות על ידי המשרד.
4. מייצג את המשרד בתכנית אסטרטגית ארצית לחקלאות ושטחים פתוחים.
5. אחראי להכנת דוח שנתי לבחינת מגמות ותהליכים במרחב הכפרי.
6. אחראי על ועדת הפרוגרמות ואחראי על ועדת הקרקעות.
7. אחראי על תכנון, בקרה וביצוע התמיכות בפיתוח הכפר ובתשתיות ופיתוח מתחמי לולים.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. פיתוח הכפר - גני משחקים –תמיכה בפיתוח 58 גני משחקים ביישובים הכפריים בהיקף כולל של 15,870,000 ₪. ב-3 שנות פעילות אושרו תמיכות ל-187 גני משחקים בהיקף כולל של כ-50 מיליון ₪.
2. קידום הכנת תכנית לקביעת ערכיות שטחים פתוחים מחוז מרכז.
3. גיבוש תבנית של "דו"ח שנתי המרחב הכפרי" – דוח הבוחן נתונים במרחב הכפרי בתחומי הדמוגרפיה, הכלכלה, החקלאות ועוד.
4. הטמעת סוגיית החקלאות בתכנית האסטרטגית לשטחים פתוחים וחיזוק מעמד החקלאות במסדרונות אקולוגיים ובתכניות כוללניות למועצות אזוריות.
5. הקמה וגיבוש של קבוצת נציגי שר בוועדות תכנון ובניה – לתמיכה מקצועית, העברת ידע וכד'.

ועדת פרוגרמות

- בשנת 2019 אושרה פרוגרמה מרחבית אחת לשדות נגב. אושרו 3 פרוגרמות ישוביות לתוספת נחלות –41 נחלות ו-1,770 ד'. אושרו 3 פרוגרמות יישוביות לשינוי תקן גודל נחלה – תוספת של 4,170 ד'. התיישבות בודדים – הוועדה דנה ב-19 חוות, 17 מתוכן אושרו.

ועדת קרקעות

הקצאת קרקעות חקלאיות לטווח ארוך מבוצעת באמצעות ועדת הקרקעות העליונה, בדרך של תוספת קרקע למשבצות היישובים או הקצאות לטווח ארוך לגידולים רב-שנתיים.

פירוט הבקשות והיקפן לפי מחוזות המשרד

מחוז	מס' בקשות שנדונו	מס' דונמים שהומלצו להקצאה	תקנת סעיף פטור ממכרז	מס' דונמים שהומלצו להחלפה	תקנת סעיף פטור ממכרז
גליל גולן	6	1,701.50	(28)25	125	(21)25
העמקים	2	23	(28)25	124	(21)25
השפלה והר	1	0	(28)25	145	(21)25
נגב	11	7,211	(28)25	357	(21)25
סה"כ	20	8,935.50		751	

התכנית לפיתוח הכפר

מענקים אלפי ₪

שנה	2015	2016	2017	2018	2019	סך הכול
פסטיבלים וקידום מכירות	1,478	1,227	1,752	1,477	1,477	7,411
מרכזי מבקרים	699	714	-	944	-	2,357
סה"כ	2,177	1,941	1,752	2,421	1,477	9,768

בשנים 2017 ו 2019 לא הוקצה תקציב למרכזי מבקרים

בשנת 2019 התמיכות לפסטיבלים מביטול התחייבויות שלא בוצעו.

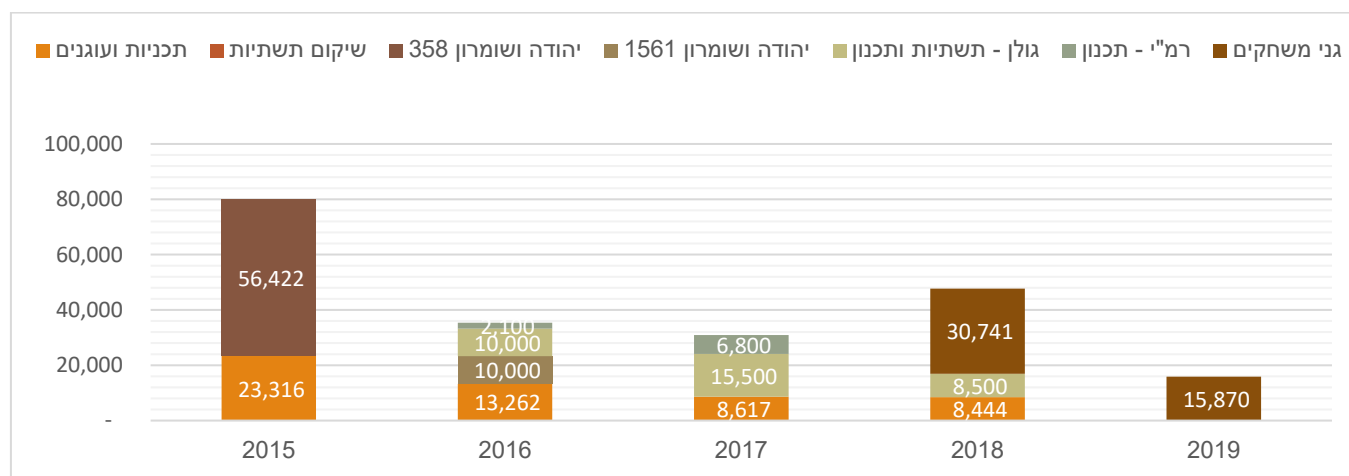
התכנית הרב-שנתית לפיתוח המרחב הכפרי מופעלת על ידי צוות האגף לתכנון ופיתוח הכפר למעלה מעשר שנים. התכנית כוללת מרכיבים שונים ובהם תמיכה בפעולות תכנון, תמיכה בפיתוח מוקדי תיירות, שיקום תשתיות ושיפור חזות הישובים, תשתיות תיירותיות, קורסים והדרכות ועוד.

בשנת 2019 התמקדה התמיכה בפיתוח הכפר בהקמת גני משחקים ביישובים כפריים וזאת במטרה לעודד יישובים כפריים אשר קולטים תושבים וחל גידול במספר התושבים בהם. הקמת גני המשחקים צברה תגובות חיוביות רבות והוכחה כמרכיב חיוני בפיתוח התורם להתפתחות הקהילה והקליטה ביישובים.

תמיכות פיתוח הכפר 2019

שנה	2015	2016	2017	2018	2019	סך הכול
תכניות ועוגנים	23,316	13,262	8,617	8,444		53,639
שיקום תשתיות						-
יהודה ושומרון 358	56,422					56,422
יהודה ושומרון 1561		10,000				10,000
גולן - תשתיות ותכנון		10,000	15,500	8,500		34,000
רמ"י - תכנון		2,100	6,800			8,900
גני משחקים					15,870	46,611
סה"כ	79,738	35,362	30,917	47,685	15,870	209,572

תיירות כפרית / חקלאית

בשנת 2019 החל לפעול קורס לפיתוח מיזמים תיירותיים במרחב הכפרי באמצעות מכללת ספיר. קורסים והדרכות

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. הכנת תכנית חומש לפיתוח בכפר – תכנית לחמש השנים הבאות שתבחן מודלים חדשים להתערבות בפיתוח הכפר, במסגרת תכנית אסטרטגית כללית למרחב הכפרי.
2. השלמה ופרסום דוחות בתחום ערכיות שטחים פתוחים במחוז מרכז ו"דוח שנתי מרחב כפרי". פרסום דוח מעודכן "מדיניות, הנחיות וקריטריונים לתכנון מבנים חקלאיים".
3. הטמעת סוגיית החקלאות בתכנית האסטרטגית לשטחים פתוחים וחיזוק מעמד החקלאות במסדרונות אקולוגיים ובתכניות כוללניות למועצות אזוריות.
4. תיירות חקלאית – נייר עבודה בעניין קטיף עצמי ועמותות התיירות.

חברות ועלוני מידע לציבור שהיחידה פרסמה בשנת 2019

בשנת 2019 הופצו והועלו לאתר המשרד הפרסומים הבאים :

1. נוהל מתן חוות דעת להיתרי בניה עבור מבנים חקלאיים
2. מדיניות, הנחיות וקריטריונים לתכנון מבנים חקלאיים

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה

1. תכניות מתאר ארציות ומחוזיות.
2. החלטות מועצת מקרקעי ישראל בתחום הקרקע החקלאית
3. תקנות חובת המכרזים (פטור ממכרז על קרקע חקלאית)
4. נוהל עבודת ועדת פרוגרמות
5. נוהל עבודת ועדת קרקעות
6. נוהל ייצוג השר במוסדות תכנון ובניה

הרשות לתכנון - האגף לתכנון ובקרה (חטיבה להתיישבות וגרעיני משימה)

האגף לתכנון ובקרה משמש כגורם מקצועי בצוות המעקב והבקרה הפועל מכוח החלטת ממשלה מס' 1998 בעניין הסדרת פעילותה של החטיבה להתיישבות.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. אישור תכנית עבודה 19 ברבעון הראשון של השנה לאחר מספר שנים בהם אושרה התוכנית בדצמבר.
2. הוצאה בפועל של תכניות העבודה – שנה זו היא השנה הראשונה בה החלה החטיבה להוציא אל הפועל את תכניות העבודה השונות. האגף שיקף לחטיבה ולמשרד את מימוש התקציב על מנת ללחוץ על ביצוע בפועל.
3. קביעת דוחות עומק שנתיים

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. השלמת תכניות עבודה משנים קודמות.
2. דוחות בקרה מדגמיים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

✓	ת"ע 2017 – 68% התחייבויות ביחס לתקציב המאושר לתמיכה
✓	ת"ע 2018 – 51% התחייבויות ביחס לתקציב המאושר לתמיכה
✓	ת"ע 2019 – 6% התחייבויות ביחס לתקציב המאושר לתמיכה

גרעינים משימתיים

החל משנת 2015 פועל משרד החקלאות ופיתוח הכפר בתחום הגרעינים המשימתיים, המנוהל כיום באגף לתכנון ובקרה ברשות לתכנון. התמיכות לגרעיני המשימה מחולקות בהתאם ומכוח נוהל שר האוצר לנושא התמיכות: "נוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה ולדיון בהן" לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. התמיכות מהוות מקור תמיכה לקהילות המשימתיות בשני אופנים עיקריים: השתתפות בתשלום שכר לרכזי גרעינים ולעובדים בגרעין; השתתפות בתשלום עבור פעילויות חברתיות וקהילתיות בתחום הישוב.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. יישום התמיכה בגרעינים לשנת 2019 (באמצעות קול קורא מס' 10368 תמיכה בשכר ופעולות).
2. גיבוש מדיניות ואסטרטגיה בין - משרדיים לנושא הגרעינים המשימתיים בשנת 2030.
3. מחקר הערכה – יישום המלצות דו"ח מבקר המדינה בנושא הגרעינים המשימתיים.
4. שיפורים בטיפול ובבקרה על פעילות הגרעינים המשימתיים באמצעות מחוזות המשרד.
5. תכנית רשת שותפויות בין לאומית.
6. תכנית פיתוח עצמאות כלכלית לגרעינים המשימתיים.
7. תמיכה ברשויות המקומיות באמצעות קול קורא לתפקיד רכז גרעינים משימתיים רשותי.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. יישום התמיכה בגרעינים משימתיים לשנת 2020 (באמצעות קול קורא מס' 11582 תמיכה בשכר ופעולות). **מתן התמיכה בפועל הוא בכפוף לאישור תקציב המדינה לשנת 2020.**
2. התייעלות והפחתת בירוקרטיה במסגרת תמיכות בגרעינים.
3. תמיכה ברשויות המקומיות באמצעות קול קורא לתפקיד רכז גרעינים משימתיים רשותי.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

✓ בשנת 2019 נתמכו 272 גרעינים משימתיים ויזמים התמיכה בוצעה באמצעות קול קורא 10368 ש"ח ופעולות: הוגשו 315 בקשות לתמיכה. מתוכן, כאמור אושרה תמיכה בש"ח ופעולות ל- 272 גופים בסכום כולל של 40,672,698 ₪.

חברות ועלונים מידע לציבור שהיחידה פרסמה בשנת 2019

1. היחידה קיימה כנס הסברה לגרעינים ובו נמסר מידע אודות מבחני התמיכה, וכן הוצגה מצגת מקיפה על נהלי התמיכה ועל ההכנה הנדרשת לשם הגשת בקשות – על ידי כל גורמי המקצוע המעורבים בנושא.
2. דף היחידה באתר המשרד מתעדכן באופן תדיר, וניתן למצוא בו את כל המידע הרלוונטי הנוגע לגרעינים משימתיים.

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה

1. החלטת ממשלה 741 משנת 2013, תכנית אסטרטגית לעידוד וחיוק ההתיישבות.
2. נוהל שר האוצר לנושא התמיכות: "נוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה ולדיון בהן" לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.
3. תמיכות לפי תקנה 3 א ובהתאם להנחיות החשכ"ל, נוהל שר האוצר והנחיות משרד המשפטים.

הרשות לתכנון – האגף להתיישבות (טיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון)

האגף להתיישבות הוקם במשרד החקלאות בסוף שנת 2015, במטרה להשלים את הטיפול במפוני תכנית ההתנתקות, לאחר סגירת יחידת "תנופה" (לשעבר מינהלת סל"ע) במשרד הבינוי והשיכון.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

מטרת האגף הינה להשלים את הטיפול במפונים, בשלושה היבטים:

- א. העברת כלל המפונים הזכאים מהדיור הזמני לבתי הקבע
 - ב. השלמת מתן ההחלטות לפיצוי לכלל הפרטים והעסקים
 - ג. השלמת בנייתם של כל מוסדות הציבור שהועתקו מהשטח המפונה
- להלן נתונים אודות עמידה ביעדים:

01.05.2020	01.01.2020	01.01.2019	
37	49	81	מפונים בדיור הזמני (א)
67	136	395	יתרת תיקים ללא הכרעה (ב)
1	1	3	מוסדות שטרם החלו בבניה (ג)

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. השלמת הטיפול במפונים כמפורט לעיל.
2. הפקת לקחים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ במהלך השנים ניתנו כ-36 אלף החלטות בוועדות הפיצויים השונות, בגין כ-1,400 משפחות וכ-1,000 עסקים שפוננו. הדבר נובע בעיקר בשל מורכבות מנגנון הפיצוי והשינויים הרבים שהוכנסו בו לאורך השנים.
- ✓ שיעור המשפחות שעדיין מתגוררות בדיור הזמני נכון להיום עומד על כ-2.5%.

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה

1. חוק יישום תכנית ההתנתקות על תיקוניו ותקנותיו
2. החלטה מס' 438 של הממשלה מיום 23.6.2013 "היערכות הממשלה להשלמת הטיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון לאור סיום פעילותה של מנהלת תנופה"
3. החלטה מס' 987 (נתק/2) של הממשלה מיום 14.1.2016 "תכנית תלת שנתית לתקצוב הרשויות המקומיות בגין הקמת ישובים חדשים ועיבוי האוכלוסייה מתגוררת בתחומן בעקבות יישום תכנית ההתנתקות".

החלטת ממשלה 2397 - תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021

בתאריך 12.02.2017 התקבלה על ידי ממשלת ישראל החלטה מספר 2397 - "תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021". ההחלטה עוסקת בצמצום פערים בין החברה הבדואית בנגב לבין כלל החברה בישראל ומתמקדת בתחומי החינוך והשירותים החברתיים, התעסוקה, התשתיות, ופיתוח השלטון המקומי. במסגרת החלטת הממשלה אושרו תקציבים בהיקף של כ- 3.2 מיליארד ₪. הביצוע מוצא לפועל ע"י 19 משרדי ממשלה ויחידות נלוות.

עיקרי ההישגים לשנת 2019

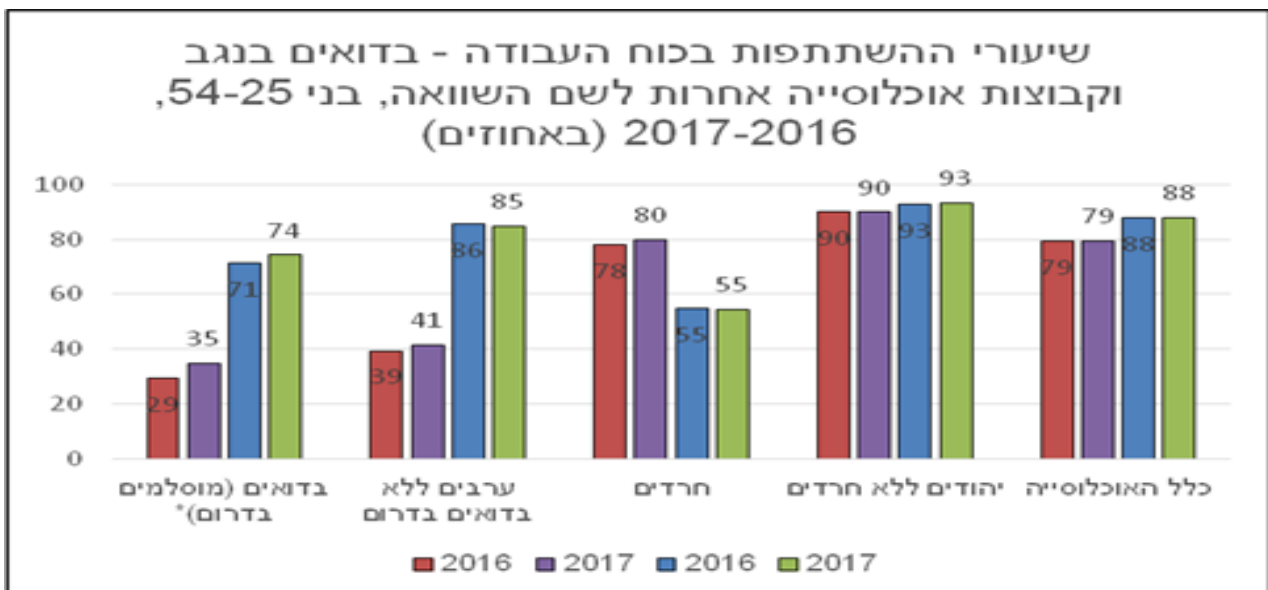
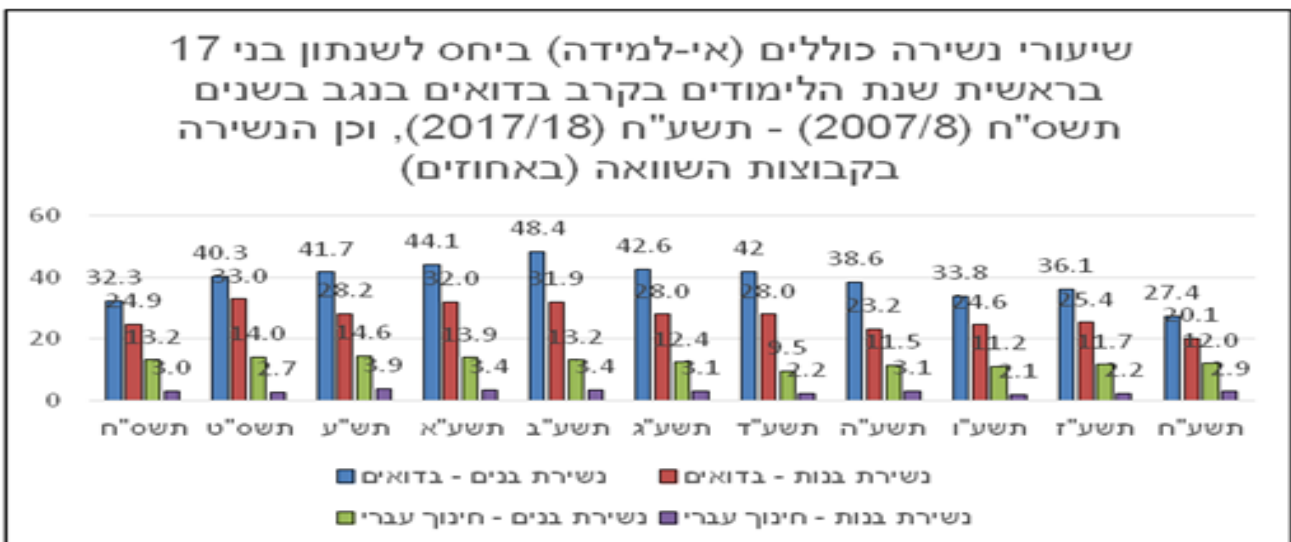
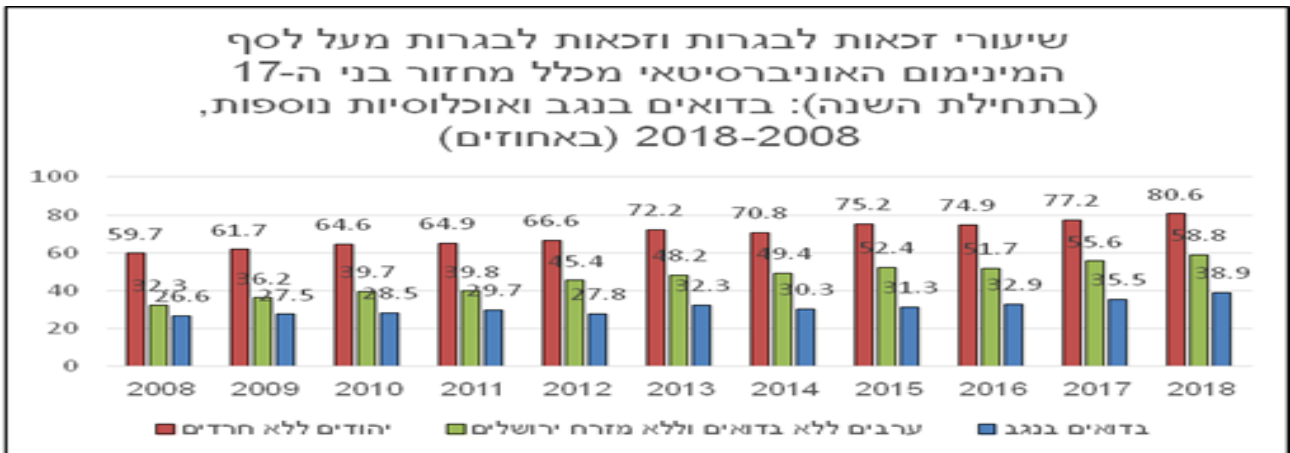
1. מעקב ובקרה על החלטת ממשלה 2397 – תכנית חומש לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב 2017 – 2021.
 - התקיימו שתי ועדות היגוי במסגרת יישום החלטת הממשלה 2397.
 - רוכז דו"ח תכנון מול ביצוע ליישום ה"מ 2397.
 - התקיים סבב פגישות עבודה שוטפות בכלל הרשויות הבדואיות בנגב
2. קידום מיזמים בתחומי תעסוקה, חינוך בלתי פורמלי, בטחון תזונתי, בטיחות ילדים ועוד.
3. התנעת מחקר מלווה להחלטת הממשלה הכולל בחינת התכניות של משרדי הממשלה, בחינת האפקטיביות ועמידה ביעדים.
4. ייצוג המשרד בוועדות וצוותי עבודה בין משרדיים כגון הוועדה הגיאוגרפית דרום, צוות 1,000 הימים הראשונים ועוד.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. מעקב ובקרה החלטת ממשלה 2397 - תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021, כולל כינוס ועדת ההיגוי הבין-משרדית לבחינת התקדמות ביצוע החלטת הממשלה.
2. מעקב ובקרה של מיזמים משותפים עם משרדי ממשלה אחרים.
3. פיתוח יוזמות חדשות לשיפור מצב כלכלי חברתי של האוכלוסייה הבדואית בנגב
4. המשך מעקב ובקרה אחר החלטות ממשלה.
5. חשיבה משותפת עם נציגי החברה הבדואית, משרדי ממשלה ונציגי ציבור להמשך הפיתוח הממשלתי לצמצום הפערים.
6. הכנת תכנית חומש חדשה לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב לקראת סיום ה"מ 2397.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

✓ נתונים מרכזיים (נתוני למ"ס ומשרד החינוך בעיבוד מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל):

רשימת חוברות ועלוני מידע לציבור שהיחידה פרסמה בשנת 2018

1. ספר תכניות עבודה החלטת ממשלה 2397
2. דוח תכנון מול ביצוע החלטת ממשלה 2397 לשנים 2017 – 2018

רשימת החוקים / סמכויות על פיהם פועלת היחידה

1. **החלטת ממשלה 2397** תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021 מיום 12.02.2017.
2. **החלטת ממשלה 922** פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020 מיום 30.12.2015.
3. **החלטת ממשלה 3708** תכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית בנגב לשנים 2012-2016 מיום 11/09/2011.
4. **החלטת ממשלה 546** עדכון התכנית הלאומית לפיתוח הנגב לאור יישום המהלך להעתקת מחנות צה"ל לנגב מיום 14.07.2013.
5. **החלטת ממשלה 2025** תכנית רב שנתית לפיתוח הדרום מיום 23.09.2014.

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

[דוחות שנתיים](#)

נושאי פניות הציבור וקובלנות יש להפנות לכתובת: sharonl@moag.gov.il

אתר רווחת בעלי חיים (צער בעלי חיים) בקישור [כאן](#)

מתן שירותים וטרינריים הכוללים: מניעת מחלות בעלי חיים ומחלות המשותפות לבעלי חיים ולאדם, הדברתן וביצוע מחקרים עליהן; רישוי תרופות וטרינריות ותרכיבים ובדיקתם; פיקוח על ייבוא וייצוא של בעלי חיים ותוצרתם; מניעת צער בעלי חיים ודאגה לרווחתם.

פריסה וארגון

- א. מטת השירותים הווטרינריים, המכון הווטרינרי ויחידות השירות והאמרכלות ממוקמים באתר הקריה החקלאית בבית דגן.
- ב. יתר יחידות השירותים הווטרינריים: שש לשכות וטרינריות, מרחבים לבריאות העוף, תחנת הסגר לבעלי חיים, וארבעה מסופי גבול (*) [כתובות ודרכי יצירת קשר ניתן למצוא באתר המשרד](#).
- (*) שני מסופי גבול נוספים, בגבול ירדן- מעבר הירדן ואלנבי – מאוישים בידי עובדי השירותים להגנת הצומח ולביקורת, בהנחיית השו"ט בתחום אחריותם.

תחומי האחריות של השירותים הווטרינריים

השירותים הווטרינריים הם יחידת סמך במשרד החקלאות אשר אמונים במשימותיהם השוטפות על:

- ❖ אבחון, ניטור, ומעקב אחר מחלות בעלי חיים.
- ❖ מניעה, פיקוח וביעור מחלות בעלי חיים ומחלות זואונוטיות (שעוברות מבעלי חיים לאדם).
- ❖ חיסון בפני מחלות רשומות משמעותיות על פי הוראות פקודת מחלות בעלי חיים והתקנות שהותקנו מכוחה.
- ❖ רישום, רישוי והסדרת הובלת בעלי חיים על פי התקנות.
- ❖ פיקוח על הווטרינרים הרשומים.
- ❖ פיקוח ואסדרה של רווחת בעלי החיים.
- ❖ הפעלת מרכז ארצי לרישום כלבים.
- ❖ הסמכת וטרינרים מפקחים על ניסויים במוסדות.
- ❖ מחקר ופיתוח ברפואה וטרינרית.
- ❖ ייצוג מדינת ישראל בארגונים בינלאומיים רשמיים הקשורים לרפואה וטרינרית וסיוע להם.
- ❖ עדכון הצבור והווטרינרים במידע בעל עניין וטרינרי.
- ❖ פיקוח ואסדרה של יבוא וייצוא בעלי חיים ומוצרים מן החי.
- ❖ פיקוח על בתי מטבחים בארץ ובחו"ל (המיועדים לייבוא).
- ❖ פיקוח על שחיטת בעלי כנף ועיבוד מוצרי עוף.
- ❖ פיקוח על עיבוד מוצרי חלב ומוצרי דגים לייצוא.
- ❖ רישוי תעשיות מזון.
- ❖ מעקב אחר שאריות במזון.
- ❖ פיקוח ואסדרה של יבוא ורישוי תרכיבים וטרינריים, חומרי חיטוי וקוטלי חרקים.
- ❖ רישוי רופאים וטרינרים.
- ❖ רישוי תרופות וטרינריות בשיתוף עם משרד הבריאות.

סקירת פעילות השירותים הווטרינריים ב- 2019

מיקומה הגיאוגרפי של ישראל במרכז המפגש של שלוש יבשות, בשילוב עם הפעילות המוגבלת של השירותים הווטרינריים בחלק מהמדינות השכנות, מציבים בפני השירותים הווטרינריים בישראל אתגרים אפידמיולוגיים מורכבים המחייבים השקעת מאמץ מיוחד בהתמודדות איתם. המסחר הבין לאומי הגובר והליברליזציה בכללי המסחר חושפים את מדינת ישראל לאיומים גוברים לחדירת גורמי מחלה חדשים אליה.

גם בשנת 2019 התפרצו בישראל מחלות בעלות חשיבות גבוהה למשק בעלי חיים שגרמו לנזקים כלכליים קשים:

- מחלת הניוקסל
- שפעת עופות.
- ברוצלזיס (ב.מליטנזיס) בבקר ובצאן.
- פה וטלפיים.
- קטרת העור.
- דבר צאן.
- סקרייפי.
- כחול הלשון.
- כלבת.
- כמו כן היינו עדים להמשך התפרצות של מחלת השחפת בבקר ברפת אחת בעמק בית שאן.

המכון הווטרינרי אשר בשירותים הווטרינריים אחראי, ביו השאר, על אבחון מחלת הכלבת. בשנת 2019 אובחנו 17 מקרים של המחלה, ב- 10 כלבים וב- 7 תנים, כולם בצפון הארץ. נמשך החיסון האוראלי של חיות בר על ידי הטלת פיתיונות חיסון מן האוויר ומהקרעק, ובוצעו פעולות נוספות על מנת לצמצם עד כמה שניתן את מספר המקרים.

בשנת 2019 חיסנו השירותים הווטרינריים עדרי בקר, צאן וחזירים כנגד מחלות בעלות חשיבות כפה וטלפיים, אנתרקס וברוצלה.

בשנה זו, המשיכה השליטה של השירותים הווטרינריים בתנועת הבקר, וזאת בזכות המערכת הממוחשבת בשירותים הווטרינריים בשדה. כמו כן, פותחה בסיוע מחלקת ה-GIS במשרד החקלאות, אפליקציה המאפשרת דיווח של רופאים פרטיים על חיסון מקנה כנגד מחלות הכלבת, ברוצלזיס, לפטוספירה וקטרת העור.

פעילות קליטת הדיווחים מהרשויות המקומיות על חיסון וסימון כלבים במרכז הרישום הארצי נמשכת, בהתאם להוראות החוק והתקנות להסדרת הפיקוח על כלבים,

במהלך שנת 2019, חוסנו בישראל 337,372 כלבים כנגד מחלת הכלבת

בשנת 2019 הובאו למדינת ישראל מארצות שונות, כ- 247,000 ראשי בקר וכ- 335,000 ראשי צאן לפיטום ושחיטה, וזאת בנוסף לכ- 96,000 טונות בשר בקר וכ- 1600 טונות בשר צאן קפוא ומצונן.

המשימות המרכזיות, מעבר לפעילות השוטפת, לשנת 2019

- א. תכנית לניטור מחלת הניוקסל.
- ב. מיקוד בין משרדי של המאבק בשחיטה השחורה.
- ג. פיתוח טפסים מקוונים לצורך שיפור איכות השירות.
- ד. המשך פרויקט החיסון האוראלי של חיות הבר כנגד מחלת הכלבת.
- ה. ביצוע תכנית עבודה לשליטה במחלת הברוצלזיס.
- ו. העמקת הפיקוח על מניעת שאריות ביולוגיות במוצרים מן החי.

- ז. קידום ותיקון החקיקה בנושאים שונים.
- ח. ניטור סלמונלה בלולי הטלה.
- ט. פיקוח על רווחת בעלי החיים בכלביות העירוניות.

המשימות המרכזיות, מעבר לפעילות השוטפת, לשנת 2020:

- א. פרויקט ברוצלויזיס בנגב-יישום תכנית התערבות (בכפוף לקבלת כח אדם ו/או מיקור חוץ).
- ב. יישום תכנית ארצית לבקרה על סלמונלה בעופות.
- ג. הסמכת עובדי שו"ט לביצוע משימות פיקוח.
- ד. העברת קורסים בנושא שיפור רווחת חיות משק.
- ה. הסדרת פינות חי במסגרת פיקוח השירותים הווטרינריים.
- ו. הסדרה ופיקוח על משקי חצר על ידי השירותים הווטרינריים.
- ז. הסמכת בדיקות נוספות ע"י הרשות הארצית להסמכת מעבדות המכון.
- ח. המשך פיתוח ושיפור אפשרות לדיווח אלקטרוני בשירותים הווטרינריים (חיסונים, היתרים ופעולות בשדה).
- ט. כוח אדם- תקנים, איכות והכשרה.
- י. פיצו"ח- יישום אכיפה ודיווח אכיפה.
- יא. קידום ותיקון חקיקה בנושאים שונים.

פירוט התקציב לשנת 2019 מפורט ברמה כלל משרדית

ראה נספח ב בהמשך

רשימת חוברות ועלוני מידע לציבור שהרשות פרסמה בשנת 2019

- א. דיווחים חצי-שנתיים ודיווח שנתי ל-O.I.E על מחלות בעלי חיים בישראל.
- ב. דיווחים דחופים על אירועי מחלות בעלי חיים.
- ג. רשימת תכשירי הדברה כימיים הרשומים בתוקף – עדכונים ל-2019.
- ד. רשימת תכשירי חיטוי – ניקוי כימיים הרשומים בתוקף – עדכונים ל-2019.
- ה. דו"ח יבוא בקר וצאן לשנת 2019.
- ו. עלוני מידע לציבור, חוברות והנחיות מנהליות.

מאגרי מידע

לשירותים הווטרנריים אין מאגרי מידע הרשומים אצל רשם מאגרי המידע לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, אולם קיימים מאגרי מידע לציבור (מאגר כלבים ארצי, מאגר רופאים וטרינרים בישראל) המפורסמים באתר השירותים הווטרנריים (ראה נספח ד בהמשך).

קרנות ומלגות

בשנת 2019 מימנו השירותים הווטרנריים קרנות ומלגות.

תמיכות שהועברו בשנת 2019

- בשנת 2019 הקצו השירותים הווטרנריים לרשויות המקומיות תמיכות בהיקף של 4,650,000 ₪ בגין עיקור וסירוס חתולי רחוב ותמיכות בסך 2,860,000 ₪ להקמה או הרחבה של כלביות עירוניות.
- בנוסף, שולמו 282,761 ₪ לפעולות הקשורות באימוץ ו- 51,600 ₪ לעיקורי כלבים בבעלות. להלן פירוט שמותיהן של הרשויות והיקף התמיכה שניתן/הוקצה לכל אחת מהן:

שם הרשות	סך ההתחייבויות שהוצאו בשנת 2019
עיקור חתולי רחוב	
אשדוד	300,000
אשקלון	300,000
ירושלים	250,000
איגוד ערים אזור רמת גן (מטבחים) גוש דן	300,000
אילת	250,000
אשכול נגב מערבי	300,000
חיפה	300,000
נתניה	300,000
פתח תקוה	300,000
ראשון לציון	300,000
בית-שמש	100,000
נוף הגליל	200,000
עפולה	200,000
רמלה	200,000
תל-אביב-יפו	300,000
באר שבע	250,000
טבריה	200,000
אשדוד	300,000
תמיכה בהקמת כלביית רשות	
ראשון לציון	750,000

שם הרשות	סך ההתחייבויות שהוצאו בשנת 2019
רמלה	750,000
מועצה אזורית מטה אשר	500,000
מועצה אזורית מטה יהודה	500,000
נוף הגליל (נצרת עילית)	360,000
מסירה לאימוץ	
איגוד ערים גוש דן (רמת גן- מטבחים)	7,600
אילת	10,800
אשדוד	32,800
בית שמש	2,800
ימי אימוץ	
זבולון	47,763
איגוד ערים גוש דן (רמת גן- מטבחים)	18,000
מטה אשר	48,618
פתח תקווה	28,396
רמלה	29,091
גלבע	22,459
אשדוד	34,434
כלבים בבעלות	
איגוד ערים גוש דן (רמת גן- מטבחים)	1,600
אילת	35,600
עכו	4,800
רמלה	9,600

מקור הסמכות

הבסיס החוקי למערכת הסמכויות והפעולות של השירותים הווטרינריים מעוגן במסגרת חמישה חוקים עיקריים:

- א. פקודת מחלות בעלי-חיים [נוסח חדש], תשמ"ה-1985;
- ב. פקודת הכלבת, 1934;
- ג. החוק לפיקוח על יצוא של בעלי-חיים ושל תוצרת מן החי, תשי"ז-1957;
- ד. חוק הרופאים הווטרינריים, תשנ"א-1991;
- ה. חוק צער בעלי-חיים (הגנה על בעלי-חיים), תשנ"ד-1994.

כמו כן, לשירותים הווטרינריים הוענקו סמכויות ומונו בעלי תפקידים מכח פקודת הרוקחים [נוסח חדש], תשמ"א-1981; חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968; החוק להשבחת ייצור חקלאי (בעלי-חיים), תשי"ב-1952 וחוק צער בעלי-חיים (ניסויים בבעלי-חיים), תשנ"ד-1994.

בשנת 2019 השירותים הווטרינריים לא היו אחראים על תחומי פעילותם של רשויות ציבוריות ותאגידים.

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אתר היחידה בקישור [באן](#)
[מאגר לאומי לנוכחות נגעים בישראל](#)

עיקרי ההישגים לשנת 2019

- ❖ **פיתוח ויישום שיטות קלאסיות ומולקולריות לבידוד וזיהוי מהקרקע של פטרייה הגורמת למחלת פנמה בבננות** – לאור התפשטות מחלת פנמה בבננות וחשיבותה הכלכלית, אגף אבחון נגעים בשיתוף פעולה עם מכון וולקני עובדים על פיתוח שיטה שתאווה כלי חיוני לסקר נוכחות הפטרייה בקרקעות, לצורך מניעה התפשטות המחלה. לאחר אילוח של קרקע מצפון הארץ עם גורם המחלה, הפטרייה בודדה על מצע מזון וזוהתה לפי המורפולוגיה ולפי זיהוי מולקולרי על ידי הגברה בשיטת PCR ספציפי לגורם המחלה. בהמשך, הפטרייה זוהתה בקרקע מאולחת בשיטה מולקולרית יותר רגישה Realtime PCR. עקומת כיוול נבנתה המאפשרת לגלות נוכחות הפטרייה עד 150 נבגים בגרם של קרקע.
- ❖ **אימות הזיהוי הקלאסי עם שיטות מולקולארי בתחום האנטומולוגיה** – זיהוי פרוקי רגליים עד לרמת המין הוא חיוני לפעילות השירותים להגנה"צ בשמירתם על הצומח בארץ מפני הגעה והתבססות של מינים פולשים שעשויים לגרום לנזק משמעותי לצומח בחקלאות ובבר. הזיהוי נעשה בעבר ע"י מומחים בעזרת שיטות טקסונומיות קלאסיות. זיהוי בשיטות אלו לעיתים צורך זמן רב וניתן לעשותו רק בדרגה או בזווית המתאימים. שימוש בשיטות מולקולריות ככלי משלים הולך ותופס אחיזה בעולם. במטרה להתמקצע ולהתייעל המעבדה לאנטומולוגיה בשיתוף המעבדה המולקולארית משלבות זיהוי של פרוקי רגלים בשיטות מולקולאריות, והחלה בהקמת מסד נתונים (בנק גנים) שימש אותנו לזיהוי מהיר ויעיל בעתיד.
- ❖ **הכנת מדריך "חיפושיות מזיקי מחסן בישראל"** – עבודה משותפת עם אוניברסיטת תל-אביב ואגף אבחון נגעים בשירותים להגנה"צ עובדים על הכנת מדריך למזיקי מחסן הקיימים בטבע של ישראל בשפה העברית, כולל תמונות מקוריות. זיהוי של כל מזיקי מחסן הקיימים בעולם, ומתוכם התמקדות רק במזיקי מחסן הקיימים בארץ עד כה כ-56 מזיקים. פירוט של שם משפחה המזיק, שם מין באנגלית ובעברית, הנזקים שהמזיק הנ"ל גורם. מדריך זה הוא כלי עבודה חשוב לכל הנוגעים בדבר: סטודנטים, מפקחים, חקלאים, עובדי משרד החקלאות ועוד.
- ❖ **התאמה והטמעת טכנולוגיה של ריצוף עמוק לבדיקת ניקיון מחלות ומזיקים בחומר ריבוי** – למען קיצור תהליכים באינטרדוקציה של בדיקת ניקיון מחלות ומזיקים במקום תהליך של שנתיים לקצר לשנה. ובנוסף בניית תשתית ידע לגבי פתוגניים חדשים וקיימים ברמת קצף של חומצת הגרעין.
- ❖ **התמודדות עם שינוי חקיקה באיחוד האירופי בנושא הגנת הצומח** – בשנים האחרונות נערכה באיחוד האירופי הערכה מחודשת של אפקטיביות הרגולציה הקיימת במדינותיו בכל הנוגע למניעת חדירת נגעי צמחים והתפשטותם ונמתחה ביקורת על כישלונה בהתמודדות עם פלישה מוגברת של מזיקים ומחלות צמחים חדשים. בעקבות הערכת המצב, התקבלה המסקנה כי עליהם לעדכן את החקיקה הנוכחית, כדי שיהיו מסוגלים לתת מענה מלא לסיכונים מוגברים אלו ולהציב כללים אחידים בכל המדינות החברות באיחוד. במסגרת תהליך עדכון החקיקה האמור, הוחלט באיחוד האירופי על שורה של מגבלות ואיסורים חדשים שיחולו על יבוא מוצרים המוסדרים בחקיקה (צמחים, מוצרי צמחים, אמצעי לוואי וכד'), על מנת למנוע את חדירתם והתפשטותם של נגעים חדשים בשטח מדינותיו.

יישומה בפועל של התקנה החדשה החל ב-14 בדצמבר 2019, לאחר תקופת מעבר של שלוש שנים, במהלכה המדינות החברות הטמיעו את השינויים הנדרשים וכלל בעלי העניין במדינות המייצאות יישמו את הדרישות החדשות.

בעקבות שינויי החקיקה, השירותים להגנת הצומח ולביקורת בשיתוף עם בעלי העניין השונים (מגדלים, יוצאים, בתי אריזה וכו') ביצעו במהלך השנה שינויים מהותיים בתהליכי העבודה כדי להתאימם לדרישות החדשות של הא"א.

להלן כמה מהשינויים בעלי השפעה על היצוא החקלאי מישראל להם היה צריך להיערך:

א. זבוב האפרסק (*Bactrocera zonata*) – דרישה לחופשיות הפירות הבאים מהזבוב: הדריס, קומקוואט (*Fortunella*), מנגו, אפרסק, נקטרינה, שזיף, דובדבן, *Pocirus*. נדרשה הכנת "גישה מערכתית" ליצוא מאזורים נגועים וניהול מרחבי יצוא גם מאזורים חופשיים.

ב. שאריות אדמה במשלוחים של פקעות תפוחי אדמה למאכל – על המשלוח להכיל לא יותר מ-1% משקל נטו של אדמה. נדרשו נוהלי עבודה חדשים לבעלי העניין ולמבקרי הארגון והגברת תדירות הפיקוח על התוצרת. במסגרת נהלי העבודה יושמה בהצלחה תכנית לניהול סיכונים המתבססת על רישום החלקות תוך כדי התייחסות לחלקות בעלות אדמה כבדה והגברת הפיקוח בתוצרת שמקורה מחלקות אלה. התאמת נהלי העבודה, בניית תכנית לניהול סיכונים נכונה, והשיתוף עם בעלי העניין הוכיחו את עצמם כאשר בסוף העונה ניתן לסכם כי התוצרת מישראל כ-184,194 טון יצוא של תפוח אדמה התקבלה בנמלי האיחוד האירופי כמעט ללא עיכובים.

ג. החלת דרישה לבדיקת תוצרת לפני יצוא עבור כלל הפירות והירקות (כולל פרחים ותבלינים) והחובה בליווי תעודת בריאות. הדבר חייב הכנת נוהלי עבודה חדשים, הכשרת מפקחים ובעלי העניין והגברת הפיקוח לשורה ארוכה של מוצרים ואתרי ביקורת.

ד. עדכון מאגר ההצהרות הנוספות (המהווה בסיס לתעודת הבריאות המונפקת בישראל ומלווה כל משלוח צמחי מיוצא לחו"ל), על פי הדירקטיבה האירופאית החדשה, למאות מוצרים בזמן קצר בכדי לאפשר את המשכיות יצוא.

לשינויים המוזכרים לעיל משמעות אופרטיבית מהותית על תהליך הביקורת והאישור לפני יצוא וכמו כן אצל בעלי העניין. לאחר עבודה אינטנסיבית של הכנה והתאמה לרגולציה האירופית החדשה, הצלחנו לאפשר את המשך ייצוא התוצרת החקלאית לאיחוד האירופי, המהווה יעד עיקרי כמעט לכל סוג תוצרת, ללא עיכוב או הפסקה.

❖ עש התפוח המדומה (FCM) –

האיחוד האירופי הוסיף בשנת 2018 את עש התפוח המדומה (עת"מ) לרשימת נגעי הסגר שלו וקבע דרישות יבוא מחמירות לשורת מוצרים על מנת למנוע את חדירתו לשטחי הא"א. מכיוון שמזיק זה נמצא בישראל בתפוצה מוגבלת נדרשנו להכין גישה מערכתית בכדי לעמוד בדרישות היבוא ולהבטיח יצוא של תוצרת נקייה מנוכחות העש על כל דרגותיו בענפים היצוא: פלפל, הדריס, רימון ואפרסק. השירותים להגה"צ ולביקורת הובילו בשיתוף עם בעלי העניין הכנת פרוטוקולים לטיפול בפרדסים, בתי האריזה וע"י שירות הביקורת. כמו כן הוגדרו אזורים כחופשיים או נגועים מהמזיק. כך נבנה מערך גיאוגרפי למיפוי ובדיקת חלקות לייצוא ובתי האריזה. כיום מפקחי השירותים להגה"צ ולביקורת בודקים כ-60% מהחלקות ובבתי האריזה נעשות בדיקות מדגמיות לכל משלוח טרם יציאתו לחו"ל.

כדי לשפר את התהליכים ולצמצם את כמות התפישות בא"א בגין העת"מ, בשנת 2019 חיזק אגף הביקורת את מערך המבדקים החיצוניים על בתי האריזה ובתי אריזה שנמצאו בהם חריגות משמעותיות הושהו עד לתיקון הליקויים. בנוסף, חודדו הנחיות הגישה המערכתית לבעלי העניין בימי עיון ופגישות פרטניות עם מובילי הענף והודק שיתוף הפעולה. המהלך הוכתר בהצלחה רבה ומספר התפישות בגין העת"מ ירד באופן משמעותי ובעונת 2019-20 נרשמה תפיסה אחת בלבד. נתון זה מעיד על אפקטיביות הגישה המערכתית והישג בתחום זה.

❖ חיזוק האכיפה בתחום האורגני –

החוק להסדרת תוצרת אורגנית, התשס"ה – 2005 (להלן – החוק), נכנס לתוקפו בספטמבר 2008, עם היכנסו לתוקף של התקנות המסדירות את יישומו.

כאמורים על יישום החוק, חובתנו במשרד החקלאות ופיתוח הכפר היא להבטיח לצרכן כי התוצרת אותה הוא רוכש היא אכן אורגנית ועומדת בדרישות שקבע המחוקק; להבטיח ליצרני התוצרת האורגנית שדרישות החוק ממולאות באופן שווה בין כולם ולדאוג לכך שהעוברים על החוק יישאו בעונש הקבוע בחוק.

על מנת למנוע מצב של הטעיית הצרכן, סעיף 2 לחוק קובע את חובת הסימון ואוסר שימוש במילה "אורגני" (על הטייתיה) על מוצרים שאינם מפוקחים לפי החוק.

כך קובעים החוק והתקנות שהותקנו לפיו כי אדם המוכר תוצרת אורגנית חייב לוודא עמידה בארבעת הכללים הבאים:

1. **תוצרת אורגנית מחויבת לשאת 2 סמלים** – את הסמל האורגני האחד של משרד החקלאות ולצדו את סמל הבקרה הכולל את מספר ההסמכה שקיבל גוף האישור והבקרה ממנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות.

2. **קבלת היתר אורגני** של המשווק או המגדל בצירוף תעודות המשלוח.

3. **איסור על אריזה מחדש** של התוצרת אלא אם האורז הוא בעל היתר אורגני כמוגדר בחוק.

4. **איסור על סמיכות תפוזות של תוצרת אורגנית הזזה לתוצרת קונבנציונלית** (אלא אם יש הבדל חיצוני מהותי שניתן להבדלה).

העובר על החוק צפוי לקנס בגובה של עד 29,200 ₪ ותאגיד לכפל קנס.

בשנים האחרונות ביצע משרד החקלאות בדיקות רבות בחנויות לממכר תוצרת אורגנית הפזורות בכל רחבי הארץ. הבדיקות כללו בדיקת סימון המוצרים האורגניים, הפרדה בין מוצרים אורגניים ולא אורגניים על המדפים, שילוט המדפים כנדרש ועוד. לאורך השנים, נצפית מגמת שיפור בקרב העוסקים במכירת תוצרת אורגנית ברמת המודעות לדרישות החוק, לאופן סימון המוצרים ולמודעות הצרכנים לעניין יושרה של התוצרת האורגנית אותה הם רוכשים. אך יחד עם זאת אנו עדיין נתקלים בעבירות על החוק, לכן אנו ממשיכים ואף מגבירים את האכיפה בתחום על מנת למנוע את הטעיית הציבור, את הפגיעה באמון הצרכנים ולשמור על הענף האורגני במדינת ישראל.

בשנת 2019 הוסמכו לפיקוח על פי החוק כלל מפקחי יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הסמכתם מאפשרת את שילובם של מפקחי יחידת הפיצו"ח באופן שוטף באכיפת החוק בכל הנקודות לממכר מזון ברחבי הארץ.

❖ השקת קמפיין הסברה באולם הנוסעים בנתב"ג

מניעת חדירה של נגעי הסגר לארץ מהווה נדבך חשוב ומרכזי בעבודת השירותים להגנת הצומח ולביקורת. על מנת לעמוד במשימה זו אנו נוקטים במספר פעולות של פיקוח ואכיפה. הפעולה הראשונה היא בדיקת מוצרים מיובאים מן הצומח על מנת לוודא שאינם מכילים מזיקים וגורמי מחלות לצמחים, בין אם זה תוצרת צמחית למאכל (פירות וירקות לדוגמא) או חומר לריבוי (זרעים לדוגמא) או מוצרים אחרים מהצומח (גדרות במבוק לדוגמא). הפעולה השנייה היא מניעת הברחות ע"י נוסעים ובאמצעות משלוחים בדואר. מלבד פעולות אלה אנו פועלים גם במישור ההסברתי והחינוכי על מנת להעלות את מודעות הציבור לחשיבות הנושא של מניעת חדירת נגעים אשר עלולים לגרום לפגיעה קשה בחקלאות, ביצוא ובעלייה בשימוש בחומרי הדברה. אחד ההישגים בתחום זה הינו השקת קמפיין הסברה באולם הנוסעים בנתב"ג. בקמפיין זה יוצגו סרטוני הסברה מקוריים על גבי מסכים באולמות הנוסעים ויוצבו פחים ייעודיים להשארה וולונטרית של חומר צמחי מוברח לפני הכניסה לארץ.

❖ פתיחת שווקים ליבוא תוצרת צמחית:

תחום בכיר להערכת סיכון נגעים (Pest Risk Analysis, PRA) אחראי להעריך את מידת הסיכון הפיטוסניטרי הקיים ביבוא של חומר צמחי חדש ו/או חומר צמחי ממקור חדש ולבחון דרכים על מנת למנוע את הסיכון. במסגרת הפעילות בנושאי ייבוא, לאחר תהליך PRA אושרו בשנת 2019 המוצרים הטריים הבאים:

1. תפוחי עץ פרי טרי מפולין.
 2. חסה אייסברג לתעשייה מטורקיה.
 3. פטריות למאכל מהמין *Pleurotus ostreatus* מטורקיה ופולין
- עבודה רבה נעשתה לגבי חומר ריבוי ואושרו המוצרים הבאים:
1. זרעי סורגום מהונגריה
 2. אבקת תפוח להאבקה מארה"ב
 3. זרעי קנאביס מצ'ילה
 4. בצלים לריבוי של *Scadoxus multiflorus* מהולנד.

❖ פתיחת שווקים ליצוא תוצרת צמחית:

הערכת סיכוני נגעים בייצוא מתבצעת לאור בקשה של מדינת היעד לקבלת מידע אודות החומר הצמחי, שאותו מבקשים לייצא לאותה מדינה. המידע כולל אזורי גידול בארץ, אופן הגידול, פנולוגיה, רשימת מזיקים ומחלות, טיפולים, תקנות לגבי הגידול ועוד. במסגרת פעולת הערכת הסיכונים בייצוא, אוספים אנשי ה-PRA מידע אודות הגידול, בהתאם לדרישות מדינת היעד ובכך עוזרים בפתיחת שווקים חדשים בייצוא.

עיקר הפעילות ב- 2019 הייתה בנושא שימור שווקים קיימים בייצוא לאירופה. במסגרת עדכון החקיקה שבוצע לאחרונה בא"א, כמפורט לעיל, ואשר נכנס לתוקף החל ממוחצית חודש דצמבר 2019, התקבלה החלטה נוספת של האיחוד האירופי, אשר לה השפעה עצומה על הייצוא מישראל והיא עצירת ייבוא של 36 מיני צמחים למטרת ריבוי (למעט זרעים ותרבית רקמה) כגון אבוקדו, תפוח ותאנה, שהוגדרו כצמחים בעלי סיכון (High Risk Plants) עד לביצוע תהליך הערכת סיכונים על-ידי האיחוד האירופי. משמעות הדבר היא פגיעה בייצוא החקלאי מישראל בגובה של כ- 14 מיליון שקלים בשנה.

הפעילות בשירותים להגנת הצומח ולביקורת נעשתה בשתי חזיתות:

א. פעילות בזירה העולמית בטענה לפגיעה לא מוצדקת בסחר (מול האיחוד האירופי וכן בוועדת SPS של ארגון הסחר העולמי) בהובלת תחום בכיר- אבטחת בריאות הצמח.

ב. איסוף, ארגון ועריכה של חומר מקצועי על-ידי תחום בכיר הערכת סיכונים בהתאם לדרישת ארגון European Food Safety Authority (EFSA) האחראי על ביצוע הערכות סיכונים עבור האיחוד האירופי. עבודת התחום התמקדה בצמחים שלגביהם התקבל חומר מהמגדלים בארץ וכללה את הצמחים אלביצה, רובינה, תאנה, אבוקדו ויסמין. התחום סיפק מידע נרחב ומעמיק על הגידול בארץ כגון אזורי גידול בישראל, פנולוגיה של הגידול, רשימות נגעים וניתוח לצורך אפיון הנגעים החשובים לאיחוד האירופי, וכן מידע נרחב לגבי נגעים שהוגדרו כבעלי סיכון.

חשוב לציין כי ישראל היא המדינה הראשונה בעולם ששלחה חומר מקצועי לאיחוד האירופי והצליחה לעבור את הסינון, הלמידה והערכת הסיכונים של ארגון EFSA. לאחרונה התבשרנו על סיום הערכת הסיכונים לצמחי האלביצה והרובינה והעברת החומר לדיון בהגנת הצומח של האיחוד האירופי על מנת לקבוע את דרישות הייבוא. צעד זה יאפשר את חידוש הייצוא של צמחים אלו מישראל ותקווה לסיום התהליך עבור שאר הצמחים.

❖ **רידוד השימוש בחומרי הדברה – פיילוט הוליסטי** – לאור המגמה של משרד החקלאות לצמצם שימוש בחומרי

הדברה התחלנו בפיילוט ליצירת פתרונות יעילים וידידותיים לאדם ולסביבה להתמודדות עם נגעים חדשים ובדגש על עש התפוח המדומה. הוגדרו 2 אזורים ספציפיים לעבודה בפיילוט בצפון ובדרום. הפיילוט מדבר על ביסוס מערך טיפול אזורי במזיקים שונים ובגידולים שונים (כאשר המגמה להרחבה בשנים הבאות). הפחתת מספר ריסוסי ההדברה, ביצוע סניטציה על ידי המגדל בליווי של מפקח אזורי, קביעת סטנדרטים של פיקוח, מעבור לטיפול הדברה המבוססים על טכנולוגיות ידידותיות כמו הדברה ביולוגית ע"י חרקים שונים. ואנו רואים בתקופה של 2 שתכנון נכון, שיתוף פעולה עם המגדלים, קביעת שיטת עבודה לפיילוט, ניתוח ממצאים שבועי ולמידת לקחים, עזרה והדרכה למשתתפים בפיילוט הביאה לתוצאות של הפחתת שימוש בחומרי הדברה ופחות נגיעות בתוצרת.

הגברת מודעות לסיכונים בהכנסת חומר צמחים עם נוסעים נכנסים לישראל בנתב"ג – יצירת סרטון ייעודי למסכים באולמות הנוסעים בנמלים ובמעברים. יצירת פחים יעודים לאיסוף חומר צמחי בצורה וולנטרית. פעילות הסברה יזומה גם באולמי נוסעים יוצאים.

❖ **הגברת מודעות לעשיית המשרד בכל הקשור לשימוש בחומרי הדברה**

בנובמבר 2019 התקיים במשרד החקלאות ופיתוח הכפר כנס בנושא חומרי הדברה תחת הכותרת "חומרי הדברה בתוצרת חקלאית, לא מה שחשבתם". מטרת הכנס הייתה סקירת פעילות השירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות בנושא הפיקוח והאכיפה על השימוש המושכל בחומרי הדברה והעשייה של המשרד להפחתת השימוש בחומרי הדברה. בכנס השתתפו מעל ל- 200 איש אשר הגיעו ממשרד החקלאות, מנהל המחקר החקלאי (וולקני), משרדי ממשלה, חברות חומרי הדברה, חקלאים, פקחי מזיקים, נציגי ארגונים אזרחיים, אוניברסיטאיות ואחרים. סיכום הכנס פורסם בעיתונות החקלאית ובאתר המשרד.

❖ **הנגשת פרסום דוחות שאריות חומרי הדברה לציבור**

פורסם דו"ח מפורט של ממצאי הסקר לשאריות חומרי הדברה. הפרסום היה בפורמט חדש המאפשר הנגשת מלוא המידע בדרך שמהווה בסיס לשאיבת המידע הרלוונטי בהתאם לסוג הגידולים וחומרי ההדברה.

❖ **הערכה מחדש של חומרי הדברה**

המשרד המשיך בהערכה מחדש של חומרי הדברה הרשומים בארץ אך לא רשומים במדינות האיחוד האירופי. התקבלו החלטות על ביטול חומרי הדברה אשר נמצאים רעילים.

❖ **הקמת מסלולים ירוקים לרישוי של תכשירי הדברה תוך אימוץ תקינות הרישוי האירופי** – במטרה לטייב את תהליך

רישום תכשירי הדברה ובאותה עת להפחית את נטל הרגולציה, בוצעה בחינת של תהליך רישום חומרי הדברה בדגש על השוואה לתהליך הרישום במדינות המפותחות (לרבות האיחוד האירופי), בנוסף סקרנו את הפערים בקביעת ערכי השארית המרבית המותרת (MRL) בארץ ובאירופה. הוכן סיכום מנהלים והועבר למנכ"ל המשרד. (הערה: קידום מהלך זה תלוי בהסכמת משרד הבריאות ושאר השותפים לתהליך הרישום, המשרד להגנת הסביבה ומשרד העבודה והרווחה).

❖ **חידוש הסמכת המעבדות ע"י הרשות הלאומית להסמכת המעבדות**

מעבדות הכימיה והאבחון עברו בהצלחה את מבדק חידוש ההסמכה המבוצע ע"י הרשות הלאומית להסמכת מעבדות.

❖ **בניית קורס הכשרה למפקחי הגה"צ** – במהלך 2019 נבנו 2 הכשרות עבור מפקחי הגנת הצומח. הראשונה הכשרה מפקחים חדשים או כאלה שלא עברו הכשרה בעבר לתפקיד מפקח הגנת הצומח. הכשרת הליבה השנייה שנבנתה הייתה להכשיר את המפקחים הקיימים לביצוע של מגוון תפקידים בהגה"צ ולא רק בתחום הליבה בו הם עוסקים מתוך ראייה ארגונית רחבה לניצול אפקטיבי של כח האדם הקיים אל מול המשימות הארגון.

❖ **הקמת צוות שיפור חווית לקוח** – אתגר השירות לאזרח תופס בשנים האחרונות מקום בסדר היום של ארגונים ציבוריים, מתוך הבנה כי רמת שירות גבוהה תגביר את האמון בארגון, תיצור תחושת שייכות ותעודד אחריות משותפת. פיתוח והטמעה של תרבות שירות בארגון ציבורי גדול, כדוגמת השירותים להגנת הצומח ולביקורת הוביל להקמת צוות חדש באירגון שתפקידו שיפור השירות. הצוות הוציא סקר פיילוט ללקוחות האירגון ונכון לחודש נובמבר 2019 ענו על הסקר 63 לקוחות מתוך כ- 500 לקוחות אליהם נשלח הסקר באמצעות כתובות המייל המעודכנות באגפים השונים. מדובר בכ-12% היענות וניתן לומר כי מעל 7% זהו אחוז גבוה יחסית, אך כמובן שהשאיפה היא להגדילו. הצוות מעורב בהקמת פורום מוקד טלפוני למשרד החקלאות וכן עובד על רעיונות נוספים על מנת לקדם את נושא השירות החיצוני והפנימי באירגון.

❖ **קידום נושא הרכבות ירוקות בגפן** – כידוע בשנים האחרונות נוצרה סיטואציה של מחסור בחומר ריבוי גפן יין. עקב כך האגף לשתלנות וחומר ריבוי יצר מסלולים שונים להפחתת המחסור הקיים. אחד מאותם מסלולים הינו היתר ליצירת הרכבות ירוקות. בתהליך זה המשתלה מייצרת שתילי גפן כאשר הכנה והרכב אינם מעוצים ואינם בתרדמה. ייצור השתילים בדרך זו אמור לפתור את בעיית המחסור בכל שנה. במהלך סיורים שנערכו לאורך השנה בן במשתלות הריבוי ובן בחלקות המטעים אצל המגדלים נראה כי כל הצדדים מרוצים והגפנים בשיטה זו נקלטו היטב בשטח.

❖ **הטמעת דיגיטציה באירגון** – על מנת לייעל את עבודת האירגון והאגפים השונים בנושא הטפסולוגיה הן הפנים ארגונית והן מול הלקוחות, חלק מהטפסים עברו דיגיטציה ובכך גרמו להפחתת העומס ושיפור השירות. כדוגמת טפסי חיוב מול הגזברות, טפסי ביקורת ללקוחות ועוד.

❖ **אינטרודוקציה** – עידכון נהלים חיצוניים לחקלאים ומשתלות בנושא חומר ריבוי גפן. קמו חברות ריבוי חדשות בליווי אגף שתלנות וחומר ריבוי. שיפור ניטור מחלות בחלקות הריבוי בגפן ע"י הוספת ביקורות ויזואליות. אבוקדו- הוספת חלקות לרוכבים והוספת חלקות רבות לכנות על מנת לפתור את המחסור בחומר ריבוי מאושר.

❖ **הסדרת חומר ריבוי בענפי השקד** – דיגום ובדיקת עצי שקד למציאת מחלת הקסיללה ע"י אגף אקולוגיה ואבחון נגעים. אישור ופרסום החלקות שעברו את הבדיקות ונמצאו מתאימות ובדיקה והתאמת חלקות שקד קיימת לצרכי חומר ריבוי בשתלנות – אגף שתלנות. זו בעצם משימה רוחבית שנוגעת לכמה אגפים. ומתבצעת כל שנה, כאשר המטרה למנוע התפשטות המחלה באזורים הנגועים, ולגדוע את העצים החולים. כמו כן הכשרת חלקות ריבוי נקיות ממחלות לצרכי שתלנות בענף השקד, כדי לצמצם הפצת מחלות בישראל ולענות על דרישות היצוא.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

הטמעת שינוי מבנה הארגון בתפיסת הניהול המרחבי ותפיסת תפקיד מפקח הגנת הצומח (הרחבת פעילות ורסטיליות)

קורס הכשרה למפקחי הגנת הצומח – שני מחזורים

קורס מפקח ורסטילי

קורס ליבה המהווה חלק מתהליך הכשרת העובד לתפקיד המפקח במסגרת הרה-ארגון בדגש על המשימות השונות שידרשו מהמפקח הורסטילי, במסגרת הקורס התייחסות לנהלי עבודה בהתאם לתקנות והסמכות בחוק ושיטות העבודה ליישום בפועל. ריענון מקצועי והעלאת מודעות להגנת הצומח: מזיקים, נגעים ומחלות.

סדנה לניהול, שיתוף פעולה וממשק אזורי

בסדנא זו נשים דגש על מתן כלים מקצועיים והכשרה ניהולית לאוכלוסיית מנהלי האזורים שידרשו להמשיך ולנהל צוותי עבודה בתווך רחב של עיסוקים בשיטת ניהול מטריציונית, ניהול יועצים חיצוניים, עבודה באזורים גיאוגרפיים רחבים ואתגרים נוספים. ההשתלמות תשים דגש על דילמות ארגוניות העולות מליבת העשייה בשירותים להגנת הצומח ולביקורת.

קורס הגנת הצומח באקדמיה

בניית קורס ברמה אקדמית שיכלול את כל הנוגע להגנת הצומח, למען בניית דור המשך לעתיד, הקורס יתקיים בפקולטה לחקלאות וממנו יאותרו סטודנטים מצטיינים.

קידום פעילות יחידת מידע ודיגום

מודעות גוברת בקרב ציבור צרכני תוצרת חקלאית לצריכת תוצרת העומדת בדרישות התקן לשאריות חומרי הדברה. מתוך דוח מבקר המדינה: "על משרד החקלאות לפעול בדחיפות לתיקון החולשות והליקויים שנמצאו בתכנית הסקר השנתי לניטור שאריות חומרי הדברה בפירות ובירקות". הובלנו הקמה של תחום מידע ודיגום כמענה לאתגרים אלו. הפערים הם מהזרע לצלחת במגוון היבטים. הפערים הולכים וגדלים ובידנו תכנית מגובשת.

הרחבת פיילוט הוליסטי לצמצום השימוש בתכשירי הדברה

המשך הפיילוט הוצאת קול קורא להרחבת לשנים 2020-2021 הכוונה לבצע את הפיילוט על גידולים נוספים ובאזורים גדולים יותר כדי להפחית עוד את השימוש בחומרי הדברה.

בניית נהלי עבודה והסדרת תקנות מול המחלקה המשפטית

רענון, עדכון ושיפור נהלי עבודה ותקנות על מנת לעמוד בהחלטת ממשלה לטיוב רגולציה, אך בד בבד לייצר נהלי עבודה יעילים ואיכותיים שידעו להתמודד עם סוגי הגידולים השונים, לרובת בתחום הזרעים ויבטחו ייצר נקי ממחלות.

רחפנים

שיפור ביקורת השדות וניהול הזמן והגברת יכולת הניטור למניעת מחלות בחלקות לייצור זרעים ע"י פיקוח באמצעות רחפנים. בוצעו כבר מספר ביקורות פיילוט שהוכתרו כהצלחה והמטרה היא להגדיל את טווח הדונמים וסוגי הגידולים.

טיפול ומיפוי בוסתן השירותים להגה"צ ולביקורת

יצירת פינה מסודרת עבור אורחים ועובדי המשרד, במטרה שיכירו את גידולי הבוסתן על זניו ואולי לייצר פינות חשיבה

שימור ידע ארגוני

הקמת תוכנית הכשרה מקיפה לעבוד החדש באגף, בשילוב סרטונים, לינקים והפניות קלות ומהירות לנהלי עבודה, תקנות וחוקים.

הסדרת נושא re-export מול חברות הזרעים

הגברת הפיקוח ושימת דגש על מניעת זליגת זרעים לשוק המקומי או ייצוא לחו"ל שלא כחוק.

חיזוק הקשר מול ה-OECD

השתתפות בכנסים, דיאלוג משותף והתאמת התקינה האירופית מול זו הישראלית

אינטרודוקציה

הטמעת מערכת ברקודים למעקב אחר אינטרודוקציות.

אבוקדו- התחלת פיילוט לשינוי הגישה בחומר ריבוי, כלומר ייעוד חלקות רק לצורך חומר ריבוי ולא כפי שהיה נהוג עד היום שהיה ניתן לקחת מחלקות מסחריות וזו על מנת לפתור את בעיית הפיטוסניטריה, לרבות בוטריוספריה. שקד- שיתוף פעולה עם ענף השקד ומציאת חומר ריבוי נקי וזאת עקב משבר הקסיללה בארץ. מנגו- סיוע לענף ליצירת חומר ריבוי נקי מאושר וזאת עקב בעיית עיוות תפרחות.

הנגשת פרסום דוחות רלבנטיים לציבור

הנפקת דוח שנתי על פעילות האגף לשתלנות וחומר ריבוי, חומר ריבוי מאושר בהדרים, אבוקדו, גפן, רשימת משתלות, בעלי רישיונות למכירת זרעים, דוח אנטרידוקציות שנתי למען שימוש הנוגעים בדבר ויצירת שקיפות. מתוכנן הנפקת דו"ח מפורט לממצאי סקרי שאריות חומרי הדברה בתוצרת חקלאית

אבחון ודיגום מחלות בצמחי קאנביס

קרנטינות – אבחון פטריות ווירוסים בצמחי קאנביס בקרנטינות (צמחים הנמצאים בתנאי הסגר) ע"י זיהוי פטריות ווירוסים בצמחים בעלי תסמינים אופייניים.

בניית מודל להפחתת שיעור המשלוחים הנבדקים בתוצרת טרייה בעלת סיכונים נמוכים – למען ייעול המערכת מעוניינים לבנות מערכת לצמצום הבדיקות בתוצרת בעלת סיכונים נמוכה (לא טרייה) בהתאם לניתוח סיכונים מקצועי.

הגברת המודעות בתקשורת לפעילות השירותים להגה"צ ולביקורת ע"י סרטונים, חוברות למידה וצביעה, שיעורי למידה בזום לכיתות א-ג, ו-ד-ה בהתאמה לקהל היעד. יצירת תחרויות יצירתיות נושאות פרסים. לדוגמא: תחרות כרזות נושאת פרסים המבקשת מהורים וילדים ליצור כרזה המסבירה מדוע אין להכניס פרי, ירק, פרח או צמח שהבאנו אתנו מחו"ל ללא בדיקה ואישור של הגה"צ ולביקורת.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

הגברת המודעות בתקשורת לפעילות השירותים להגה"צ ולביקורת ע"י סרטונים, חוברות למידה וצביעה, שיעורי למידה בזום לכיתות א-ג, ו-ד-ה בהתאמה לקהל היעד. יצירת תחרויות יצירתיות נושאות פרסים. לדוגמא: תחרות כרזות נושאת פרסים המבקשת מהורים וילדים ליצור כרזה המסבירה מדוע אין להכניס פרי, ירק, פרח או צמח שהבאנו אתנו מחו"ל ללא בדיקה ואישור של הגה"צ ולביקורת.

- ✓ אגף כימיה ותכשירי הדברה מעניק רישיונות יבוא לחומרי הדברה כל שנה כאשר יש מגמת עליה ברורה משנה לשנה- בשנת 2019 הוענקו רישיונות יבוא 1607 חומרי הדברה כולל דשנים.
- ✓ אגף כימיה ותכשירי הדברה מבצע סקר שאריות חומרי הדברה בפירות וירקות כל שנה – בשנת 2018 בוצעו 1500 דגימות מכל שרשרת האספקה של תוצרת חקלאית מהשדה ועד לבתי האריזה.
- ✓ אגפים מנהל וביקורת היו אחראיים להעסקת 50 יועצים חיצוניים בתחומי ביקורת היצוא.
- ✓ מתוך דוח יצוא אחד הענפים העיקריים ביצוא הוא פרי הדר שמתוכם אחוז גבוה בין המוצרים הם קליפים מזן אור, שמהווה 84% מיצוא הקליפים. (בערך 8.5 מיליון תיבות בעונה 2019-2020). שמתוכם 76% לאיחוד האירופי. במקום השני אשכולית אדומה קרוב ל-3 מיליון תיבות לעונת 2019-2020, 64% לאיחוד האירופי.

לשכת המדען הראשי

אתר היחידה בקישור כאן

קרנות המדען הראשי נועדו ליזום ולהפעיל מחקרים המיועדים לפתח תחומים חסרים בראייה לעתיד, להחדיר חדשנות טכנולוגית ומדעית, להשלים פערי ידע, לפתור "צווארי בקבוק ובעיות שמתעוררות אד-הוק בתחומים בעלי חשיבות לאומית לחקלאות. בקרן המדען פעילים כשלוש מאות מחקרים בשנה. סך כל תקציבי המדען הראשי לשנת 2019 היו 182,715,000 ₪. כ-65% מתקציבים אלו מיועדים להעסקת כוח אדם שמהווה את כוח העבודה במחקרים בממומנים בכל מוסדות המחקר, במכוני המחקר, במכללות ובמו"פים האזוריים (משרדי מדע וחקלאות).

פרט לקרן הראשית ומסלולי התמיכה במו"פים הפריפריאליים מומנו בקרן ארבעה מסלולים נוספים:

- א. מסלול שנועד לעודד שיתוף בין מוסדות המחקר לתעשייה – "ניצן תיבת נח"
- ב. מסלול שנועד לתמוך בפריפריה – קול קורא מקורות פרנסה נוספים וחדשים למגדלי הגליל העליון
- ג. מסלול לקידום פתרון בעיות חקלאיות בעזרת טכנולוגיה של עריכה גנומית
- ד. קול קורא לפתרון בעיות בחקלאות על פי תורה
- ה. קול קורא למחקרים בנושא שימור קרקע
- ו. מסלול לשלוש שנים נוספות של מוקדי הידע

להלן פירוט המסלולים בהם מומנו מחקרים

א. הקרן המרכזית (42,260,000 ₪) שמטרתה להוות גרעין קבוע לשימור המחקר החקלאי במסלולים תשתית ויישומי

1. מסלול תשתיתי (24,690,000 ₪) - מחקר הבנתי - תשתיתי, מוכוון מטרה יישומית שעיקרו מחקרי הבנה ארוכי טווח

2. מסלול יישומי (17,570,000 ₪) - לטובת צרכני הידע בטווח הקצר או הבינוני. לעיתים מחקרים במסלול זה, מבוססים על המשך פיתוח והטמעת ידע שפותח במסלול התשתיתי (1) או באמצעות מימון קודם אחר שנדרש המשך קידומו באמצעות פיתוח נוסף.

ב. מסלול שנועד לעודד שיתוף בין מוסדות המחקר החקלאי לתעשייה – "ניצן תיבת נח" (40,271,000 ₪) - במסגרת זו מומנו שלושה מסלולים של קולות קוראים:

1. קול קורא למחקרים בחדשנות שאושר למימון בתקציב של 39,191,000 ₪. נושאי העיקריים: בטחון ואספקת מזון בהיבט מקומי ועולמי, הפחתת שימוש בחומרי דיזון/הדברה, חקלאות מדייקת, הארכת חיי מדף וכושר אחסון של תוצרת חקלאית, ואימוץ טכנולוגיות מדיסציפלינות רפואיות או ביטחוניות לצורכי החקלאות
2. קול קורא לשיתוף פעולה בינלאומי במחקר בין סין לישראל (8,100,000 ₪): בין נושאי השבחה של פירות, ירקות, קנאביס והמפ; טכנולוגיות מתקדמות (IoT), השקיה מדייקת, הפחתת השימוש בחומרי הדברה ודישון, מדעי המזון ואחסון של אחר קטף, טכנולוגיות למשק החלב, הבנת המיקרוביום לתועלת בבע"ח, צמחים ואנשים, מיקרואורגניזמים בהגנת הצומח, תוספי מזון מצמחים ומיקרואורגניזמים כתחליף לתרופות סינטטיות או לתרכובות שאינן בריאות

3. קול קורא בנושא האצות שנושאי העיקריים (1,980,000 ₪): פיתוח חומרים בעלי ערך כלכלי המופקים מאצות.

ג. מסלול לקידום פתרון בעיות חקלאיות בעזרת טכנולוגיה של עריכה גנומית (58,870,000 ₪) - טכנולוגית העריכה הגנומית מציעה מהפך בשיטות בהם אנו משביחים את מזוננו ומהווה אלטרנטיבה נוספת לשיטות הקיימות. התוצאות הצפויות

מקול קורא זה הן: שיפור איכות תזונתית ובריאותית, שיפור והעלאת יכול, עמידות לתנאי סביבה, עקות ביוטיות, עקות סביבתיות והאצת תהליכי השבחה בבעלי חיים וצמחים.

ד. תמיכה במו"פים אזוריים בפריפריה 2020 (שולמו מראש ל-2020 15,000,000 ₪ מתוך 45,000,000 ₪) - נוהל הגשת הצעות מחקר לתמיכה במו"פים האזוריים מפורסם ע"י לשכת המדען הראשי בתחום החקלאות ופיתוח הכפר לשנת 2020. יעדי נוהל זה, מתמקדים בבעיות ייחודיות לאזורי הפריפריה בה ממוקמת תחנת המו"פ ומיועדים לגשר על פערי ידע החסרים להשגת יעדים אלו. יעדי המחקר והפיתוח מתמקדים ביצירת כלים לקבלת מוצרי "פרמיום" בחום החי והצומח ליצוא ולשוק המקומי. הפחתת השימוש בחומרי הדברה ומעבר להדברה ירוקה וידידותית לסביבה. חיסכון בתשומות חקלאיות כגון: מים, דשנים אנרגיה ומשאבי אנוש. פיתוח מקורות חלבון אלטרנטיביים לאדם ולבעלי החיים.

ה. מימוש אופציה לשלוש שנים נוספות במחקרים של מוקדי ידע (15,000,000 ₪) - בשנת 2015 פורסם הדוח למינוף המו"פ החקלאי בישראל שכלל את המלצות הוועדה הבין משרדית למינוף היתרון היחסי של ישראל בתחום הידע והטכנולוגיה החקלאית. בעקבות פרסום דוח זה וכתוצאה מהחלטת ממשלה בנושא, פורסם קול קורא בשנת 2016 המחקרים שמומנו הסתיימו בשנת 2019. בשל כך הוארכה האופציה שהופיע בקול הקורא למימון חמישה מחקרים לתקופה של שלוש שנים נוספות כתלות בהישגי התוכנית ועמידה באבני הדרך.

ו. מסלול שנועד לתמוך בפריפריה – קול קורא למקורות פרנסה נוספים וחדשים למגדלי הגליל העליון (6,934,000 ₪) - חלק מהנושאים: פיתוח וביסוס מוצרים חדשים בעלי רווחיות לתעשייה, פיתוח של גידולים חקלאיים חדשים ועתירי טכנולוגיה המתאפיינים ברמות איכות גבוהות או נישות שיווקיות תוך פיתוח כלים להתייעלות התשומות) בדגש על מים וכוח אדם, שיפור כושר התמודדות בתחרות עם יבוא, פיתוח גידולים ומוצרים חדשניים באזור לנישות שיווקיות ייחודיות תוך דגש על פוטנציאל יצוא.

ז. קול קורא לשימור קרקע (3,240,000 ₪) – מיועד למימון מחקרים בנושאי ניהול אגני היקוות ופשטי הצפה, מחקרים בנושאי צמצום הידלדלות קרקע בסחף והמלחה במרחב החקלאי והשפעת אלה על סביבתו, מחקרים בנושא הנחל וסביבתו, מחקרים בניהול נגר עירוני: פיתוח שיטות לבחינה כלכלית, ניטור והתמודדות ברמה התכנונית-סטטוטורית ובמרבית ההידרולוגית עם אתגרי ניהול הנגר העירוני, מחקרים בנושאי שינויי אקלים והשפעתם על ניהול הנגר, שימור קרקע ונגר עירוני, מחקרים בתחום חישה מרחוק ו DATA BIG-בנושאים

ח. קול קורא לפתרון בעיות בחקלאות על פי תורה (1,140,000 ₪) - תחומי התוכן לקול קורא זה: אגרו-טכניקות ותפעול המשק החקלאי לקראת ובשנת שמיטה, כשרות המזון: פיתוחים חדשים במקורות חלבון, חמץ ועוד, פיתוח שיווקיים לצמחי ארבעת המינים בנוסף למצוות חג הסוכות.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- הקמת ועדה מייעצת לקביעת יעדי המחקר החקלאי 2020-2030 - קביעת ראייה אסטרטגית למימון מחקרים המיועדים לפתח תחומים חסרים בראייה לעתיד, להחדיר חדשנות טכנולוגית ומדעית, להשלים פערי ידע, לפתור "צווארי בקבוק עכשויים ועתידיים בעשר השנים הבאות.
- הקמת מרכז/מערך מומחים מחול לפתרון בעיות מיידיות - פיתוח תכנית מחקר מוגדרת ובת ביצוע לפתרון בעיות **דחופות** שמתעוררות במרחב המחקר החקלאי

3. טיפול בתמיכות הישירות במרכזי מחקר ופיתוחים חקלאיים בפריפריה- תמיכות מחקריות אלו מתמקדות בבעיות ייחודיות לאזורי הפריפריה בה ממוקמת תחנת המו"פ ומיועדים לגשר על פערי ידע החסרים להשגת היעדים. יעדי המחקר והפיתוח מתמקדים ביצירת כלים לקבלת מוצרי "פרמיום" בחום החי והצומח ליצוא ולשוק המקומי. הפחתת השימוש בחומרי הדברה ומעבר להדברה ירוקה וידידותית לסביבה. חיסכון בתשומות חקלאיות כגון: מים, דשנים אנרגיה ומשאבי אנוש. פיתוח מקורות חלבון אלטרנטיביים לאדם ולבעלי החיים.
4. מעבר למערכת מקוונת (מדענית) להגשת דו"חות כספיים על ידי מוסדות המחקר לקרן המדען
- טיפול בכל קרנות המדען: הליכי השיפוט, התקצוב והבקרה המדעית והכספית בכדי לוודא את האיכות והביצוע המיטביים.

[קישור לדוחות לגבי תרומתם הכלכלית של מחקרים שמומנו בין 2002-2014 בהנדסה ובהדריס](#)

לשכת סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש - יחידות מינהלה

אתר מנהל ומשאבי אנוש בקישור [כאן](#)
פניות בנושאים אלו ניתן לפנות לכתובת: l_samankal@moag.gov.il

יחידות המינהלה כפופות לסמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש והאחריות כוללת את התחומים הבאים:

משאבי אנוש

- קביעת מדיניות משאבי אנוש של המשרד וסדרי העדיפויות בו.
- הכנת תקן כח האדם של המשרד לרבות דרגות, דירוגים, תאורי תפקידים עפ"י הצרכים המשתנים של המשרד.
- טיפול בפרט של עובדי המשרד: גיוס, מיון, וקליטה של עובדי המשרד.
- גיבוש צורכי כח האדם ותנאי השירות של עובדי המשרד.
- ייצוג המשרד בנושאים הנ"ל בנציבות שירות המדינה.

ניתוח מערכות מינהל והדרכה

- ביצוע סקרים ארגוניים.
- גיבוש נהלים והנחיות בדבר סדרי עבודה.
- טיפול ברשומות.
- איתור צרכי השתלמות והדרכה משלימה של עובדי המשרד.
- הכשרת וקידום עובדי המשרד.
- פיתוח קריירה מקצועית ותפקודית לעובדי המשרד.

בטחון

- טיפול בכל הנוגע לביטחון ולתדרוך העובדים בנושא.

נכסים בינוי ומשק

- סמכויות היחידה נשענות על חוק נכסי המדינה התשי"א-1951, תקנות חובת מכרזים תשנ"ג-1993, חוק
- התכנון והבניה, פקודת הבטיחות בעבודה והוראות משרד האוצר הרלוונטיות לכל תחומי הפעילות.
- אחריות על נכסי המשרד.
- טיפול בנושאי בינוי.
- ניהול משקי ולוגיסטיקה.
- טיפול ברכב וציוד חקלאי של המשרד.
- טיפול במכרזים, אספקה ושירותים.
- אחריות על ביטוח וחבויות.
- אחריות על בטיחות וגיהות במשרד.

שרותי רווחה

- סיוע לעובדים בבעיות אישיות.
- ייעוץ וקידום רווחת העובדים והגמלאים.

אגף בכיר טכנולוגיות דיגיטליות ומידע

- ❖ ריכוז והכוונת נושא עיבוד הנתונים ביחידות המשרד.
- ❖ פיתוח מערכות מידע ודוחות לסיוע עבודות המשרד והשירות לחקלאים.

מנהל המחקר החקלאי (מרכז וולקני)

[אתר היחידה בקישור כאן](#)

תפקידיו העיקריים של מנהל המחקר הם לסייע לחקלאי ישראל בפתרון בעיות שונות ולבצע מחקר ופיתוח בנושאים חדשים ומבטיחים בתחום המחקר החקלאי על כל ענפיו.

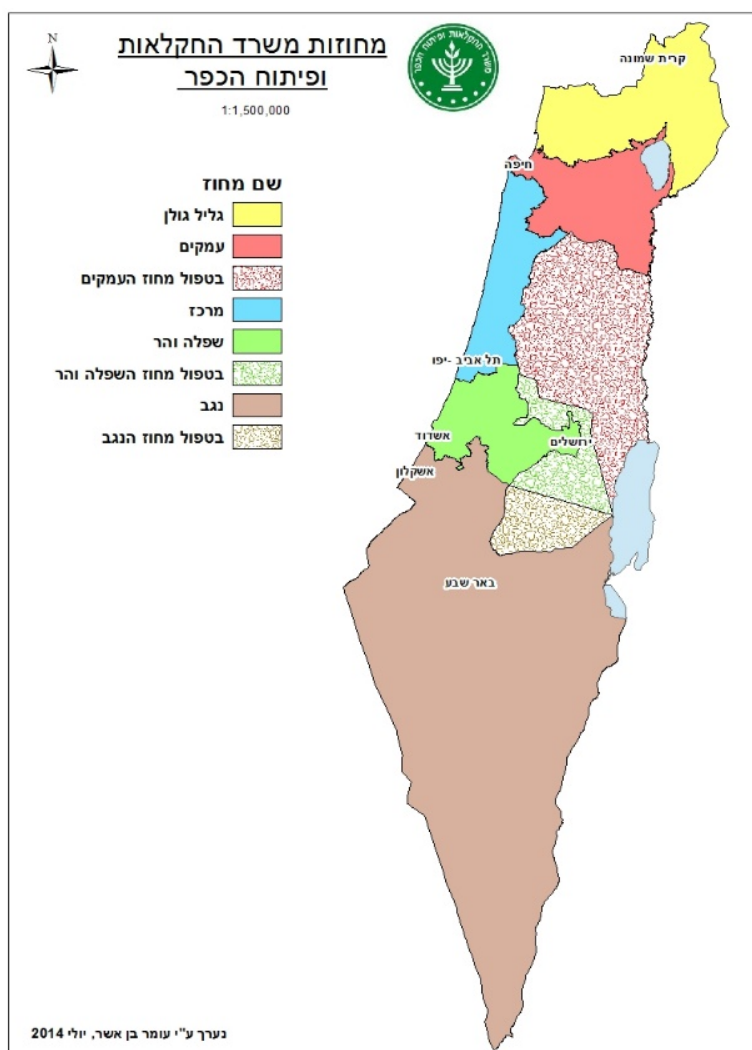

מנהל המחקר
נילות לשנת 2019.pdf

מנהל המחקר החקלאי – דו"ח פעילות לשנת 2019

מפת מחוזות המשרד

[אתר היחידה בקישור כאן](#)
[אתרי המחוזות](#)
[מפת מחוזות דיגיטלית](#)

מחוז גליל גולן

אתר המחוז בקישור [כאן](#)

[בעלי תפקידים](#)

כתובת: קריית שמונה, מתחם מועצה אזורית גליל עליון 10200

דואר: מתחם מועצה אזורית גליל עליון 10200

טלפון: 04-6816100

פקס: 04-6902597

דוא"ל: moranp@moag.gov.il

בשנת 2019 המחוז טיפל בבקשות מימון בחקלאות ופיתוח הכפר **בהיקף כ- 306 מלש"ח במונחי השקעה, כ - 262 מלש"ח במונחי מענק**. טופלו כ 3,500 בקשות במגוון נושאים.

עובדי המחוז בעלי תודעת שירות גבוהה ומטפלים ב מגוון רחב של נושאים המשיקים לחקלאות פעילות העובדים בתכנון, בסיור אצל החקלאים, בטיפול בבקשות תמיכה/המלצה/אישור. הדרכה לחקלאים ביישובים. רצוי לפנות למחוז בנושאים הקשורים בחקלאות ופיתוח הכפר ע"מ לקבל ייעוץ והכוונה.

המחוז מיישם את מדיניות משרד החקלאות ויוזם תכניות בתחומו.

שם משימה	יעד
הסדרת רעייה באמצעות קולות קוראים בשטחים שפנו / לא הוסדרו	הכנת המלצה לוועדת השכרות
הדברה ידידותית לאדם ולסביבה	הכנת מסמך המלצות
יישום קול קורא בנושא אתרי גידול למטילות	פנייה פרטנית לכל היישובים שלא הגישו בקשות לקול הקורא במהלך 2019
שת"פ מו"פ צפון-מיג"ל-מחוז	ביצוע 2 סדרות מפגשים לחשיפת המחקרים לחקלאים
עדכון וניהול מידע - אנשי קשר ודרכי תקשורת במחוז	ניהול, עדכון ושדרוג מערכות המידע ורשימות התפוצה של אנשי הקשר במחוז

תמיכות לחקלאים

- א. מנהלת ההשקעות - קליטה וטיפול בבקשות למנהלת ההשקעות, 350 בקשות חדשות טופלו, סכום השקעה מאושר כ - 130 מלש"ח, מענק מאושר כ- 90 מלש"ח.
 - ב. נוהל תמיכה בפיתוח מתחמים עבור לולי הטלה: בהמשך ליישום החלטות הממשלה שהתקבלו בין השנים 2007-2010, קידם המשרד את הכנתן של תכניות מתאר מפורטות התכניות שתאפשרנה מתן היתרי בניה ללולים חדשים במתחמים שיפותחו מחוץ ליישוב. התכניות אושרו ב 23 יישובים והן מקיפות 58 מתחמים במועצות מרום הגליל, מעלה יוסף ומבואות החרמון. המחוז יזם ליווי והכוונת האגודות להגשת בקשות תמיכה, קיום כנסים במועצות, קידם בקשה מרוכזת להסדרת מעמד הקרקע במתחמים יחד עם הרשות לתכנון. הוגשו סה"כ 25 בקשות ע"י האגודות בליווי המחוז. ביצוע ע"י החטיבה להתיישבות. אושרו 24 בקשות בסכום כולל של 50 מלש"ח
 - ג. תמיכה ישירה בחוק הגליל למגדלי הטלה ופטם בסכום כ- 73 מלש"ח
 - ד. מענקי תמיכה בשטחים פתוחים במגוון המסלולים:
- מתקנים במרעה - טופלו 145 בקשות בסכום כ - 8.6 מלש"ח.
 - מענקי גידול בקר/צאן במרעה(תמיכה ישירה)-טופלו 189 בקשות למגדלים בסכום 22 מלש"ח

ועדת השכרות לשטחי מרעה, גידולים חד שנתיים, מסיק

המחוז הינו הגורם המקצועי הממליץ על הסדרת והקצאת שטחי מרעה, שטחי גדיש, איכות שטחי הזיתים למסיק. המלצות לוועדת השכרות, עד 3 שנים – הוגשו וטופלו 260 בקשות.

מחוז העמקים

אתר המחוז בקישור כאן

תחום המחוז מצפון הכנרת עד צפון ים המלח ומהירדן עד שפלת החוף, וכן עד מפרץ חיפה. פריסה במבנה המחוז בגלובוס וב- 4 שלוחות בתחום המחוז: בקעת הירדן, עמק הירדן, זבולון ואריאל.

טיפול ב- 79 קיבוצים, 69 מושבים, 3 מושבות, 5 בתי ספר חקלאיים ו- 23 כפרי מיעוטים. בתחום המחוז 13 מועצות אזוריות וכ- 30 מועצות מקומיות.

ענפי חקלאות עיקריים

תמרים	80%	מהיצור הארצי.
דגים	80%	" "
שקדים	60%	" "
צאן לחלב	60%	" "
מנגו	56%	" "
פיטום עגלים	52%	" "
תבלינים ירוקים	50%	" "
ענבי מאכל לייצוא	50%	" "
זיתים	45%	" "
בננות	30%	" "
רפת חלב	40%	" "
בשר תרנגולי הודו	15%	" "
לול פיטום לבשר	10%	" "

השימוש במים

צריכה כוללת בתחומי המחוז כ- 280 מלמ"ק, מהם כ- 70% מושבים ומליחים.

1. שנת 2019 הייתה שנה מבורכת מבחינת גשם וכמות המשקעים הייתה גבוהה יחסית לשנים הקודמות. מדובר בשנה ראשונה אחרי חמש שנים של בצורת. לאור זאת הוחלט לבצע הגדלה קטנה מעבר להקצאות המים השפירים לשנת 2018. בתחילת השנה בוצעה הגדלה אוטומטית לצרכנים בשיעור עד מחצית מהפרש כמות המים השפירים שצרך בפועל בשנת 2017 לבין כמות המים השפירים שהוקצתה לו לשנת ההקצאה, או בשיעור תוספת המים שניתנה לצרכן בשנת 2018, לפי הגבוה מבניהן. ובנוסף, ולאור זאת שהאזור המשיך להתפתח חקלאית ע"י נטיעות חדשות, הוגשו בקשות למחוז לתוספות שאושרו ע"י המשרד. באופן כללי, מרבית המים השפירים במחוז אינם במערכת הארצית לכן הצריכה הכוללת במים שפירים איננה מושפעת באופן ניכר מהשינויים בכמות המשקעים.

במי הקולחין לא היה כל שינוי בהקצאות המים בתחילת השנה באופן יחסי לשנת 2017. אך בשלב מסוים רשות המים הודיעה שיש עודף, אשר חולקו כתוספות זמניות לצרכנים מסוימים, ע"פ הצריכה בפועל

2. בחלק מהאזורים ובמיוחד באזור יזרעאל, מגידו, גליל תחתון וזבולון השימוש בקולחים מגיע לכ- 80%

מהצריכה לחקלאות, כמו כן באזור בקעת הירדן ומגילות כל התמרים מושקים במי-קולחין.

3. 200 מליון קוב מים שפירים לחקלאות (כולל בארות וקידוחים).

54 מליון קוב מי קולחין (ללא ביוב ערי העמק).

26 מליון קוב מים אחרים (מליחים , ביוב ערי העמק) .

4. בשנת 2019 המשיכה מגמת פריחת החקלאות הפרטית. מיזמים לפעילות חקלאית צמחית בקרקע פרטית, לא מושקית, קיבלו הקצאות מים חקלאיות, ושטחי הבעל הפכו למושקים.

5. כיום שתי הבעיות העיקריות במחוז :

- מחירי המים השפירים שעל אף שירדו בכולל אך עדין מחירים גבוה להרבה גידולים ואספקת המים האחרים.
- תגבור אספקת מי קולחין לאזורים חדשים.

נושאים בטיפול מיוחד מעבר לפעילות השוטפת

כיסוי רשת מטעי אבוקדו בעמק הירדן, כיסוי רשת מטעי בננות בעמק הירדן, כיסוי רשת על הכרמים בבקעת הירדן, כסוי רשת למטעים ליצוא, טיפול בפיתוח גידולים ונושאים חדשים. פיתוח טכנולוגיות חדשות במטעים – חיפוי תעלות טוף ומיכון לקטיף, פיתוח גידול תבלינים ירוקים ליצוא, שימוש בקולחים, טיפול בפיתוח החקלאות במגזר המיעוטים, סיוע לאזור הכפרי בנושאים הקשורים לפיתוח הכפר, פיתוח חקלאות תיירותית. העמקת בריכות הדגים (מאגרים), בניית חממות מעל בריכות הדגים לשמירת חורף. ריכוז והפעלת הדברה משולבת בענף הפלפל ליצוא, המבי"ע - התארגנות אזורית להדברה משולבת בין ענפית וכן פיתוח מערכת תומכת החלטה (אפונה).

תשתיות לנקלטים חדשים ביו"ש.

שינוי פרוגרמות לישובים: בשנה זו המחוז לא פעל כלל בוועדת פרוגרמות עקב ביטול כל האפשרויות להגדלת משבצת.

הוסכם על מתווה חדש של עיבוד יעיל אך עד כה אף משק לא קודם במסלול זה.

תא שימור קרקע ניקוז ומים

מחוז העמקים כולל שטחים נרחבים בעיבוד אינטנסיבי, בשיפועים שונים, כולל נופי עמק וחר במדרונות תלולים במגוון פרקטיקות חקלאיות מעיבודי גד"ש אינטנסיבי ועד חקלאות הר מסורתית. נוסף על סיכוני סחיפה משמעותיים בשטחים משופעים הנתונים לכמות גשם שנתית של עד 650 מ"מ ממוצע רב שנתי, קיימים שטחים רבים בעלי בעיית המלחה וניקוז לקוי בשל מאפייני הקרקעות, איכות מי השקיה ומפלסי מי תהום גבוהים. במרחב המחוז ידועה תופעת סחף קרקע משמעותית עד כדי חשיפת סלעי תשתית במספר אזורים.

רשויות ניקוז ונחלים - בשנת 2019 המשיך חיזוק קשרי העבודה עם רשויות הניקוז והגורמים האזוריים בתחום המחוז, כולל שותפות בוועדות היגוי שונות בנושא ממשק חקלאות ונחל. בשטח המחוז פועלות חמש רשויות ניקוז ונחלים:

1. ירדן דרומי, 2. קישון, 3. כנרת, 4. גליל מערבי, 5. כרמל. נוסף על שטחי רשויות ניקוז אלו, נכלל במחוז שטח נוסף ברשות המנהל האזרחי.

עיקר הפעולות שנעשו מול רשויות הניקוז כוללות מיקוד מאמצים לחיזוק שיתוף הפעולה בתחום שימור הקרקע והניקוז בצוותי עבודה שונים ובנציגות במליאות רשויות ניקוז ונחלים קישון וירדן דרומי, חיזוק שיתוף הפעולה בוועדות תכנון ובנייה, בתחום תקציב הניקוז לנחלים ולפעילות אגנית, ליווי מקצועי בוועדות היגוי, בגיבוש תוכניות ובביצוע ועוד.

תמיכות שימור קרקע - בשנת 2019 המשיכו המאמצים הממוקדים לקידום שימור הקרקע באמצעות תמיכות הניתנות באמצעות תקציב אגף שימור קרקע וניקוז, המעודדות פעולות הנדסיות ואגרו-טכניות שמטרתן שימור קרקע. השנה הופרדו תמיכות המיכון משאר תמיכות שימור הקרקע, והן ניתנו באמצעות "נוהל התמיכה למיכון וטכנולוגיות חדשות, חקלאות מדייקת ומיכון חוסך כח אדם לשנת 2019", בשיתוף פעולה תקציבי ומקצועי בין מנהלת ההשקעות ואגף שימור קרקע וניקוז. בשאר מסלולי התמיכה הוגשו 84 בקשות, מהן אושרו לתמיכה 74 תוכניות (88%), בתקציב כולל של כ-4.03 מלש"ח (כהתחייבויות), המהווה 29% מהתקציב הארצי. בשנה זו המשיך הפיתוח המקצועי של עובדי התא באמצעות

תכנון תכניות שימור קרקע, סקרי קרקע, ליווי ביצוע וסיוע מקצועי למשקים ולרשויות הניקוז בהיבטים פיזיים ואגרו-טכניים. להלן התפלגות התוכניות שאושרו במסלולי התמיכה של שימור הקרקע:

מסלול	מס' בקשות מאושרות
פעולות ואמצעים לשימור קרקע	52
תחזוקת מערכות שימור קרקע	9
עיבוד משמר	5
תכנון כולל וסקרים	8
סה"כ	74

עיבוד משמר – נמשך המאמץ להטמעת שיטות עיבוד משמר, כולל ליווי המשקים הפועלים בתחום, והמקבלים תמיכה ייעודית לנושא בגידולי שדה ובמטעים. בנוסף, לראשונה נעשה מיפוי של ממשקי עיבודים להבנת היקף הטמעת ממשקי עיבוד משמר, במסגרת יוזמה משותפת למיפוי ארצי של הנושא. במחוז העמקים מופו 424 אלף דונם, המהווים אחוז שיא של 44% מסך השטח החקלאי במחוז. מסקנות המיפוי עוד בתהליך למידה והסקת מסקנות מפורטות, אך כבר עולה ממנו בבירור החשיבות בריכוז מאמצים לטובת הטמעת עיבוד משמר.

ליווי מחקרים לגיבוש כלים מקצועיים בתחום שימור קרקע וניקוז, מטעם אגף שימור קרקע וניקוז ומחוז העמקים. המיזמים העיקריים שלוו ב-2019:

1. **מיפוי ממשקי עיבודים** – ככתוב לעיל, להבנת היקף ההטמעה של היבטי חקלאות משמרת.
 2. **הקמת משק מודל לחקלאות בת-קיימא בנווה יער** - לבחינה, הדגמה והטמעה של עקרונות חקלאות מקיימת ומשמרת.
 3. **בחינת רמות שונות של ממשקי עיבוד משמר בגד"ש** (בשיתוף מרכז חקלאי העמק) - על מנת לבחון ולכמת השפעה של ממשקי עיבוד על פגעי הגנת הצומח ועל יעילות כלכלית של ממשק הגידול.
 4. **ליווי מערך ניטור מליחות ומפלסי מי תהום בדגש בעמק יזרעאל** (בשיתוף התחנה לחקר הסחף) - לגיבוש מסד נתונים ושיפור ההבנה של השפעות ניקוז תת-קרקעי במרחב. בנוסף לכך נוטרו בארות תצפית נוספות במרחב המחוז.
 5. **ליווי איסוף נתונים לצורך הטמעת גירסה ישראלית של מודל ה-RUSLE** (בשיתוף התחנה לחקר הסחף) - לשימוש ככלי חישובי להערכת שיעור הסחיפה השנתית הממוצעת ולהערכת יעילות פעולות שימור קרקע.
 6. **גיבוש כלים לטיוב קרקעות של בריכות דגים עזובות** (בשיתוף "צמח נסיונות") ע"י סקרי קרקע ובחינת אופני שיקום שונים על מנת להשיב מדגים עזובים לפעילות חקלאית.
 7. **סקר טופו-אקלימי יזום נרחב** (בשיתוף מרק פרל, אגף שימור קרקע וניקוז) של מרחב עמק בית שאן, במקביל לסקרים פרטניים למשקים, לשיפור הערכת סיכוני קרה עבור המלצות לייעוד קרקעות.
 8. **ליווי ושותפות בגיבוש מדריך לניהול רצועות נחל באגנים חקלאיים** (בשיתוף התחנה לחקר הסחף וגורמים נוספים).
 9. **ליווי ושותפות במחקר וסקר חקלאים בנושא ניהול רצועות חיץ בסמיכות לערוצי ניקוז** (בשיתוף התחנה לחקר הסחף, אוני' חיפה ורשות ניקוז קישון).
 10. **כימות סחף באמצעות תחנות הידרומטריות** - לבחינת אגנים המטופלים באמצעים שונים לשימור קרקע, במחקר משולב של רשות ניקוז ירדן דרומי, התחנה לחקר הסחף ואוני' בן גוריון. נוסף על התחנות הקיימות נערכו התקנות נוספות בתחום המחוז בשיתוף התחנה לחקר הסחף.
- הדרכה** – נערכו פעולות הדרכה שוטפות מול חקלאים ובעלי עניין בסיורים, קורסים וימי עיון. כחלק מפעולות ההדרכה נערך בפברואר 2019 יום עיון וסיור לחקלאים בשיתוף רשויות ניקוז ונחלים ירדן דרומי וקישון, ומרכז חקלאי העמק,

בנושא שימור קרקע וניקוז. כמו כן ניתנו הרצאות בנושא שימור קרקע וניקוז בקורס גידול ירקות (נובמבר 2019) ובקורס למגדלי סובטרופיים (דצמבר 2019).

יום הקרקע העולמי – בדצמבר 2019 צוין ברמה ארצית יום הקרקע העולמי, ביום עיון בנושא סחף קרקע וחקלאות. יום העיון נערך בשיתוף אגף שימור קרקע וניקוז והאגודה הישראלית למדעי הקרקע. במסגרת יום העיון חולקו פרסי הוקרה לחקלאים מובילים בחקלאות משמרת, מהם שלושה חקלאים ממחוז העמקים – גד"ש קיבוץ עין חרוד איחוד, עופר חקלאי ממושב ארבל ומיכה נוי-מאיר ממושב ציפורי.

חינוך וקהילה – בשנת 2019 ניתנו הרצאות והדרכות בתכני חקלאות, שימור קרקע וניקוז לציבור הרחב, למספר התארגנויות קהילתיות, כולל שנת שירות, תושבים פעילי סביבה וקהילות שונות. לצד זאת המשיך הידוק הקשר עם המחלקות העוסקות בעשייה חינוכית-קהילתית ברשויות הניקוז, להטמעת תכני ערכיות החקלאות, ובדגש מקצועי של שימור קרקע וניקוז.

נוסף על פעולות ייחודיות אלו טופלו בקשות וניתנו חוות דעת במסגרת הסכם המים, מיכון, ועדת גד"ח, הכשרת קרקע, תוכניות והיתרי בנייה.

מרעה

- מרעה- המחוז מטפל בכ- 80 בעלי עדרים במרעה (בקר וצאן) בעלי חוזה מרעה מול רשות מקרקעי ישראל, הרועים בכ- 320 אלף דונם.
- בתחומי המחוז 2 רשויות מרעה (גליל תחתון ומגידו) המבצע פרויקטים במרעה (גידור, מכלאות ניידות, ריסוס מינים לא אכילים, מנעים ומעברי אדם) בסכום כולל של כ-1.5 מיליון ₪.
- רעיית שלפים בשטחי משבצת- המחוז טיפל ב- 25 בקשות למתן היתר לרעייה בשלפים לאחר הקציר. רעייה זו נותנת פתרון לעדרים למשך כחמישה חודשים ע"י ניצול נוסף של קרקעות.
- השכרה עונתית לעיבוד - המחוז טיפל השנה ב-40 בקשות להשכרת שטחים לעיבוד בשטחים זמניים (עד 3 שנים) הנידונים בוועדת השכרות של רמ"י .
- חוק ההתיישבות החקלאית- בקשות למתן היתר חריג לשותפויות והפעלת משקים ע"י אגש"ח. המחוז טיפל בכ-20 בקשות.
- נושא החקלאות התיירותית שודרג מאוד ומיזמים רבים זוכים למענקים.

בדיקת ומתן אישורים להתקנת מערכות סולריות ע"ג גגות ובשטח החקלאי

פעילות זו אשר הופסקה לחלוטין בשנת 2015 וכך גם בשנת 2016 לא ניתנו אישורים להקמת מערכות אלו ע"ג חממות, המחוז בודק את האפשרות להתקנת מערכות סולריות במאגרי מים והשפעת המערכת על גידול הדגים. בשנה זו משקים רבים ביותר הגישו תוכניות להקמת שדות פוטו וולטאים על גבי קרקע חקלאית, זוהי מגמת הכסף – רק כסף ולא חשובה כלל הקרקע שצריכה לספק המזון לעתיד.

בדיקת ומתן אישורים למערכות ניצול אנרגיית הרוח

המחוז אישר הקמת 3 חוות רוח : בגלבע, ברמת סירין, ובאזור עין חרוד.

פינוי מוקשים – הגדלת שטח הקרקע החקלאית

באזור "ארץ – המנזרים" בסמוך לאתר הטבילה משתרע שטח עצום של למעלה מ- 20,000 דונם קרקע ראויה לחקלאות אך הכניסה כעת אסורה בשל רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון – כיום גדר זו אין לה כל משמעות- מרחקה מהירדן רב יחסית – יחידת פינוי המוקשים פינתה אזור נרחב בארץ המנזרים כדי לאפשר לכל הכנסיות לחזור למבנים שבבעלותם, כמין כן פונתה רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון, יש צורך בתקציב נוסף בכדי להרחיב את פינוי רצועת מיקוש זו ואז משני צדי הכביש לאתר הטבילה נפתח שטח חקלאי גדול ביותר למעלה מ- 10,000 דונם קרקע חקלאית ראויה לנטיעות עבור מועצה אזורית מגילות ואותו סדר גודל של קרקע עבור מועצה אזורית ערבות הירדן. זוהי משימה חשובה ביותר שתאפשר להגדיל את שטחי הגידול ותאפשר להגדיל שטח המשבצת החקלאית.

הדרכה

נושאים חקלאיים שפותחו במחוז ע"י צוות ההדרכה - 2019

מטעים

שקד - כנות חדשות ומיכון הקטיפה.

זית לשמן – העלאת היבול, בקרת איכות.

בנות – בחינת סוגי רשתות צל שונות לחסכון במים ולהגנה מפני קרה, בחינת שימוש במים מותפלים לחיסכון במים והעלאת היבול, התמודדות עם מחלת פנמה המתפשטת.

תאנים – בחינת זנים חדשים, התמודדות עם בעיות הגנת הצומח לאחר הרביזה (איסור השימוש) בתכשירים.

תמרים – בדיקת זנים חדשים, שהם תוצר של השבחה, הרחבת שטחים בבקעת הירדן, הדברת חדקונית הדקל האדומה, שינוי בהשקיית תמרים – שימוש במקדמי השקיה מדויקים, לימוד התמודדות עם פטריית האספרגילוס.

הדרים – פיתוח זנים חדשים והחדרתם, פתרון בעיות הגנת הצומח (הדברת כנימה קמחית בהדרים).

מנגו – השבחה ומציאת זנים חדשים במטרה לשפר את הרווחיות והפחתת הסירוגיות, פתוח ממשקי גיזום השקיה ודישון, כנות חדשות ומחקר בסיסי ויישומי של ממשק הדברה ידידותית. שיפור יישומים בגישות להדברת מחלת הקמחון ועיוות התפרחות. היקפי הנטיעות בשנת 2019 ולעיתיד בין 3-5 שנים כ-2500-4000 דונם.

ליציי – שיפור איכות הפרי שמגיע לשוק המקומי ללא איווד. ביסוס הזן החדש הונג לונג. היקפי הנטיעות בשנת 2019 ובתכנון לעוד 3-5 שנים כ-500-700 דונם.

אבוקדו – המשך פיתוח תכנית ההשבחה של זנים, ניטור חיפושית האמברוזיה, יישום הפעילות המניעתית להתפשטות מחלת הבוטריוספריה. היקפי הנטיעות בשנת 2019 ובתכנון לעוד 3-5 שנים כ-4000-5000 דונם.

כרם – העשרת הזנים בשטח פתוח ובמבנים (מתבצע גם באזורים גיאוגרפיים אחרים כמו גב ההר בבקעת הירדן, הרחבת השימוש במלכודות לפתרון בעיית זבוב הפרות וזבוב התסיסה, החדרת חומרי הדברה חדשים למניעת מחלות ומזיקים. ניסויים בתאורת לד לעידוד פוריות וצבירת סוכר לבציר מוקדם יותר וכן השפעה לקבלת הצבע האדום בפרי. לימוד דרישות הצמח לדישון באשלגן.

פרדס – ייעול השימוש במים ודשן, הכנסת זנים חדשים וכנות חדשות מטיפוח מקומי ומייבוא, העלאת איכות הפרי (גודל והפחתת פגמים), התמודדות עם מזיקים חדשים וישנים, בדיקת תכשירי הדברה בעקבות הרוויזה ובדיקת תכשירים לשיפור איכות הפרי.

הנדסת הצומח: הדרכה ותמיכה בתחום גינון ונוי בערים, מושבים, כפרים וקיבוצים. שיפור מצב הגינון וטיפוחו. הדרכה בבחירת צמחיה מתאימה, תכנון גנים, מעבר לגנים חסכוניים במים ובניית גן בר קיימא, טיפול במחלות ומזיקים בנוי בישראל. ארגון וביצוע קורסים וימי עיון לגננים בארץ. שיתוף פעולה עם גופים חיצוניים וגופים ממשלתיים לתמיכת מחקרים וחומר מקצועי לשיפור והתחדשות הגן בישראל. קיום ימי עיון וקורסים במחוז בנושאי גיזום עצים וניהול סיכונים בעצים.

תבלינים, ירקות בבתי צמיחה וירקות שוק, פלחה וגד"ש

תבלינים - מיכון הקטיפה, שיפור חיי מדף, פתרון לבעיות הגנת הצומח (תריפס בעירית, כשותית בבזיל, התמודדות עם כנימת עש טבק שפיתחה עמידות לתכשירים), התמודדות עם הדרישות ל"אפס נגיעות בתוצרת לייצוא", רישוי תכשירים לגידולים זעירים, ורישוי תכשירים חדשים לאחר הרוויזה, שימוש בדשנים אורגניים נזליים לדישון וטיפול במחלות קרקע, ייעול הדישון לצמחי תבלין במצע מנותק ובקרקע.

גידולי עלים וכרוביים – התמודדות עם הדברת התריפסים למניעת בעיות איכות, איתור זנים חדשים עם פוטנציאל גבוה לעונות השונות, פתרון בעיות אכסון של כרוב וסלק.

בצל – הדברת ריזוגליפוס, התמודדות עם בעיית הלבנת הקש, שיפור איכות הבצל המגיע לשווקים באמצעות מבחני זנים ואיתור זנים מקדימים.

דלועיים – התמודדות עם ווירוסים אלימים (cgmmv, sqvyv) הגורמים לאובדן יבול, מבחני זנים לשיפור היבול ואיכות, שינויים באגרוטכניקה לשיפור האיכות, להרחבת העונה והגדלת הרווחיות (קישואים בהדלייה בבתי צמיחה), התמודדות עם בעיות אחסון של דלעות ומעבר פתוגנים בזרעים.

עגבניות בבתי צמיחה – לימוד הרחבת עונת גידול הירקות בבתי רשת (עונת הקיץ), בחינת זנים חדשים לשיפור האיכות והגדלת הרווחיות, שימוש במצעים מנותקים חלופיים (קוקוס) בתוספת חומר אורגני כחלופה לגידול במצע טוף במטרה לחסוך בשימוש במים ודשן ולהתמודד עם בעיות פיטוסניטריות (חיטויי קרקע), הגדלת מגוון האפשרויות לגידולים קיימים, ממשקי גידול למחזורי גידול קצרים.

פלפל – התמודדות עם נמטודת העפצים (תכשירים, זנים, טפטוף טמון), שיפור האיכות של הפלפל האביבי (מועדי שתילה), שיפור הרווחיות ע"י חסכון בימי עבודה (הדליה קבועה וגידול אינטנסיבי בערוגות קבועות), שיפור האיכות ע"י מבחני זנים, הטמעת ההדברה המשולבת, התמודדות עם בעיות הגנת הצומח באמצעים ידידותיים (למשל, טיפולי סידן בריסוס להתמודדות עם מחלת הבוטריטיס).

חצילים – הגדלת הרווחיות ע"י הרחבת העונה (שיפור איכות החציל בעונה החמה), שיפור גידול החצילים למאפיינים הנחוצים לגידול לתעשייה, העדפת זנים בעלי סוכר וחומר יבש גבוה (לתעשייה), מציאת חלופות לזנים קיימים ע"י ביצוע מבחני זנים באזורים השונים, התמודדות עם בעיית הווירוסים בחציל ע"י אגרוטכניקה חדשה (כיסוי ברשתות אגריל).

עגבניות לתעשייה – התמודדות עם בעיית העלקת (איום ממשי על הגידול), שמירה על אויבים טבעיים, הפחתת השימוש בתכשירי הדברה, בחינת הדישון באשלגן על שיפור האיכות, מבחני זנים עשירים בצבע ובליקופן.

חמניות – התמודדות עם מזיקים חדשים ("תריסית שעירה").

תירס – התמודדות עם מזיקים חדשים (נובר "צילור") ומחלות חדשות (מחלת הכתם העדשתני).

גד"ש

עיבודי קרקע: בחינת ממשקי עיבוד במחזור הפלחה וסוגי זבלים והשפעתם על גורמים שונים (מבנה הקרקע, סחף קרקע, נגר מים, יבול, מזיקים ועוד...).

חיטה: בחינת זני חיטה חדשים בעלי איכות לגרגרים ולמספוא.

תירס למספוא: בחינת זנים חדשים לאיתור זנים עם יבול גבוה ואיכות טובה להאבסה.

סורגום: בחינת זני סורגום חדשים, התמודדות עם מזיקים בסורגום (נובר הקנה המנוקד, כנימת קנה הסוכר).

חמניות: בחינת זני חמניות חדשים עמידים לעלקת החמנית ולקוטל העשבים קדרה.

חמצה: בחינת זנים עתירי יבול העמידים למחלת הקרקע פוזריום, התמודדות עם מחלת העלים כשותית.

תלתן: רישוי תכשירים להדברת מחלת העלים אסקוחיטה.

אבטיח לפיצוח: בחינת זנים חדשים והדברת עשבים בגידול.

עשבים רעים: הדברה אזורית של העשב הטפיל כשות השדה. התמודדות עם עשבים רעים קשי הדברה כמו זון, סולנום המקור, פרטניון אפיל ועוד.

גידולים חדשים: בחינת דגנים חדשים (חיטפון, טף) למספוא ובחינת קינואה כגידול חדש למספוא ולמאכל אדם.

בעלי חיים

חקלאות מים – רפורמה סביבתית בענף המדגה (ניתוק חוות הגידול מהסביבה), מציאת פתרונות לקונפליקט עם חיות הבר, סיכומים כלכליים מקצועיים לענף המדגה, ימי עיון וסמינרים חודשיים בנושאים מיקצועיים, קידום פיילוט להטמעת גידול סני אינטנסיבי של דג הלבדק במארג בריכות הדגים, קידום פתרונות טכנולוגיים לניטור רציף של דגים מתחת לפני המים.

רפת – הגדלת הרווחיות ברפת (צורת עיבוד מזון מרוכז, אורך תקופת יובש, צינן פרות, תוספי מזון לפרות, קורס ניהול ברפת המשפחתית, שיטה צרפתית לחישוב והזנת פרות, כמויות של אבקת חלב ליונקות, תחשיבים ליעול כלכלת הרפת), סיכומים כלכליים ברפתות השיתופיות והמשפחתיות, איכות סביבה וטיפול בשפכי הרפת.

לול – אוורור לולים וחסכון באנרגיה, מערכות אוורור מבוקרות וסגירת לולי הודים לאוורור אורך, טיפול במערכות שתיה בלולים, ניקוי וחיטוי בין מדגרים, שיפור הרווחיות בגידול הודים, ימי עיון, הגברת המודעות לנושא בטיחות מזון בשלב גידול העופות כאחד מהשלבים החשובים בשרשרת ייצור המזון.

צאן – שיפור הרווחיות (התמודדות עם מחלות, שיפור ההזנה, הגדלת הפריה, שיפור מבנה הדיר).

ענפי שרות

שרות שדה – לימוד השימוש במים מושבים ובמים מותפלים בגידולים שונים, ייעול הדישון ושימוש מושכל בדשנים בגידולים השונים, הגדלה בשטחי הידרופוניקה הכוללים מערכות NFT (תעלות) ובריכות, ייעול ההשקיה בגידולי מטע ע"י הרחבת השימוש באמצעי בקרת השקיה כגון מערכות טנסיומטרים ובקרה צמחית אוטומטיות. תכנון תשתיות ובתי צמחה ומצעי גידול שונים בפרויקט חממות הקנאביס המתפתח במחוז. ייעוץ בחממות לגידול בהידרופוניקה באמבטיות על גבי הקרקע או שולחנות וכן מערכות NFT. ביצוע סקרי קרקע לאיתור שטחים לנטיעות והתאמת חלקות לגידול מנגו בתעלות או בורות טוף. כתיבה והפצה של דפוני הדרכה והמלצות למגדלים וקיום קורסים מקצועיים בנושא מצעים מנותקים והידרופוניקה.

הגנת הצומח – התמודדות עם פגעים חדשים ועם הרביזיה בתכשירים, עידוד פעילות ההדברה והפיקוח האזורי ("מבי"ע"), המשך התמודדות עם נמטודת העפצים בפלפל וירקות אחרים, פיתוח ממשק להתמודדות עם תריפס הפרחים בירקות במבנים חסויים ובשטח פתוח, התמודדות עם בעיית הריזוגליפוס בבצל.

מיכון – קידום והחדרת השימוש בחקלאות מדייקת, פיתוח מיכון חוסך כוח אדם באבטיח.

כלכלת הייצור – הגברת המודעות לניהול משק, לרישום, להתייעלות ושימוש בתחשיבים כלכליים לשיפור מערכת קבלת ההחלטות. ההדרכה בכלכלה כוללת: הכנת תחשיבים חדשים ועדכון תחשיבים קיימים, התאמה אישית לנתוני משקים בתחשיבים, בדיקת כדאיות לקניית כלים חקלאיים חדשים, ביצוע ניתוח משק, בדיקות כלכליות להחלפת סוג גידול, הרחבה או צמצום היקף הגידול, הדרכה קבוצתית, מתן ייעוץ כלכלי על סמך תחשיבים בבחינת הכניסה לענף מסוים, בדיקת כדאיות לגידולים חדשים, מיכון חדש ושיטות גידול חדשות בענפים השונים, במסגרת הבקשות המוגשות לוועדה לגידולים חדשים, מתן חוות דעת מקצועית לוועדה, השתתפות בפגישות הוועדה והצגת הבדיקה הכלכלית בדיון.

כוח אדם בהדרכה

בשנים האחרונות צומצם כוח האדם בהדרכה (פרישה לגמלאות ופרישה מוקדמת). כתוצאה מהמחסור במדריכים ננקטו מספר פעולות כמו ניווד מדריכים (ניהול מרכזי), שימוש במדריכים הממומנים ע"י מועצת הצמחים (אורי אדלר, יואל רובין), הפעלת הדרכה פרטית בניהול המשרד (מיקור חוץ), הגברת ההדרכה הקבוצתית (קורסים, ימי עיון, השתלמויות, דפונים), קליטת מדריכים צעירים וחדשים (מדריך להודים ועופות - שאדי באליק, מדריך להדרים - עמירם לוי שקד, מדריכה לדגים - עיינה בנט, מדריך לזית ושקד - ניזאר עבד אל האדי, מדריך לבננות - אורטל ברחשיאן, מדריך לגידול והגנת הצומח בתמר - שי דניאל).

במחוז חסרה הדרכה קבועה בפרחים (אנחנו נעזרים במדריך ממחוז אחר - יחיאל שטיינמץ). הדרכה בנושא שרות שדה בבקעת הירדן ניתנת ע"י אפרים צפילביץ, שממומן ע"י מועצה אזורית בקעת הירדן.

פיתוח כפרי המיעוטים במחוז

תכנית הפיתוח בכפרי המיעוטים במחוז התרכזה בפרויקטים הבאים:

מתן סיוע בדרכים חקלאיות-

בשנת 2016 – נפתחה המערכת לטובת היישובים הדרוזים והצ'רקסיים כך שכפר כמא קיבלה הרשאה לדרכים חקלאיות, בדומה ל-2017 ו-2018 גם בשנת 2019 מועצה מקומית כפר קמא הגישו בקשה לדרכים חקלאיות והבקשה אושרה, בקרוב יוגש דו"ח ביצוע.

לגבי שאר יישובי המיעוטים ב-2019 הוקצו 3 מליון ₪ מהם הצלחנו להשיג תקציב ל-3 מועצות (אלבטוף, בוסתאן אל מרג' וכפר כנא), עדיין אין ביצוע בפועל.

תכנון וביצוע הוצאה מרוכזת של דירים ומפטמות אל מחוץ לכפר – זהו הליך שימשך זמן רב בעיקר

בשל העובדה שיש לתאם עם קק"ל, רט"ג ורמ"י. וכן להעביר את התוכנית בוועדה המחוזית.

לאחר שהוצאת עדרים לשטחי קק"ל ורמ"י נכשל אנו ממשיכים למצוא אזורים על קרקע פרטית אשר כוללת בתוכה כמה שיותר בעלויות ונותנת מענה לכמה שיותר חקלאים פעילים.

הוצאת דירים של חקלאים לשטח הפרטי – זהו הליך מהיר יחסית מכיוון שאין צורך בתיאום עם גופים רבים. המחוז הולך לקדם זאת ועד עתה כבר בוצעו מספר מיזמים במימון המשרד - היישובים בהם סייענו במימון פרויקטים כאלה: איכסאל, טייבה, נעורה, סנדלה, סולם, כפר כמא, מוקיבלה וזרזיר. בשנים האחרונות הצערנו המשרד לא תקצב סעיף זה ומקווים ב-2020 המשרד יקצה משאבים ונצליח לעזור לעוד חקלאים לצאת אל מחוץ ליישוב. האזור האחרון שהצלחנו לאשר על קרקע פרטית בשיתוף עם ועדה מקומית גליל מזרחי ואיכות סביבה נמצא צפונית לנגידאת בדופן של בקעת בית נטופה.

תקצוב (80%) הצבת בורות לפסדים באזורים שיש בהם ריכוז מבנים חקלאיים ובע"ח, זאת על מנת לתת מענה לבעיית זיהום השדות/ואדיות ע"י זריקת פגרים בשטחים הפתוחים. עד כה בתחום המחוז בוצעו בורות אלו ב-2 אתרים: באיכסאל ובמנשיית זבדה. ב-2019 אומנם היה רצון מצד חקלאים וגורמים להציב בורות פסדים אך בסוף לא הוגשו בקשות.

מיפוי:

נעשה מיפוי לשטחים של חקלאים אשר הגישו בקשות לעובדים זרים, המטרה למפות את כל השטחים של המגזר ברמת סוג גידול (גד"ש-מטעים/מושקה-לא מושקה)

פיתוח הכפר 2019

בינואר 2019 פורסם נוהל התמיכה בתחום פיתוח הכפר לשנת 2019. הנוהל כלל מימון של גני משחקים בלבד.

הוגשו על ידי המחוז 61 בקשות, מתוכן אושרו 30 בקשות בסכום מענק כולל של כ-8 מליון ₪.

עקב קבלת תקציב נוסף, התקבלו התחייבויות נוספות מתוך הבקשות שאושרו בהגשה הקודמת של 2018-2019.

התקבלו 5 התחייבויות לפסטיבלים בסכום מענק כולל של 250,000 ₪ וכן 4 התחייבויות לקורסים בסכום מענק כולל של כ-150,000 ₪.

המחוז טיפל באישורי ביצוע לפסטיבלים ולקורסים שרובם כבר בוצעו ב-2019 כך שהיה ניתן להגיש מיד למימון.

צוות המחוז טיפל באישורי יציאה לביצוע ובדו"חות ביצוע לפרויקטים שאושרו בשנה זו ובשנים קודמות, בהארכות ביצוע עבור התוכניות והפרויקטים שנזקקו לכך, ולעיתים גם באישור שינויים בפרויקטים.

החקלאות כעוגן להרחבת ההתיישבות:

חשוב לציין כי יישובי עמק הירדן, בקעת בית-שאן, בקעת הירדן ומגילות הם אזורים פריפריאליים דלי אוכלוסין בגבולה המזרחי של המדינה, לכן חשיבות פיתוח החקלאות- כעוגן פרנסה להרחבת ההתיישבות הכפרית באזור רבה.

מיפוי החקלאות במחוז (GIS)

בשנה זו סיימנו למפות את רוב הקיבוצים והמושבים שבתחום המחוז, כל החקלאות הצמחית.

מים אל ים דרך ים:

בשנה זו ממשיכה הנהלת המחוז לבקר בכל היישובים (סבב שני- מושבים, קיבוצים, מגזר ובתי ספר חקלאיים) בכל ישוב יושבים עם מרכז המשק ומרכזי הענפים, נבדק כל תחום (קרקע, מים, עו"ז, שיקום תשתיות, פיתוח הכפר, מיכון חוסך כ,א, עובדים ישראלים ועוד) האם ישנן בעיות ומה ניתן לקדם.

העסקת עובדים זרים

בחודשים מרץ- יוני נפתחה המערכת לקליטת בקשות להעסקת עובדים זרים בחקלאות לשנת 2020. קליטת הבקשות לגבי החקלאות הצמחית הותנתה במיפוי שטחי החקלאות. אגף ה GIS במשרד בנה מערכת המאפשרת לכל מתכנן גישה נוחה למיפוי ואפשרות לתקן את הנתונים המופיעים בה.

צוות המחוז פרסם במייל לכל החקלאים את ההודעות הנוגעות למפקד עובדים זרים, ועסק באינטנסיביות בעדכון המיפוי, בקליטת הבקשות, בהקלדתן, בעריכת הבירורים הנדרשים וכו', ועמד בלוחות הזמנים בהצלחה.

במחוז העמקים הוגשו כ 770 בקשות, מתוך כ 5000 בקשות בכל הארץ.

עם תום קליטת הבקשות עסקו המתכננים ורכזות השירות לחקלאי בטיוב הנתונים, על ידי בדיקה חוזרת ונשנית של הנתונים שהוקלדו, על פי ההנחיות והטבלאות ששלחה הגב' יהודית כרמי.

לאחר פרסום ההקצאות, ניתנה לחקלאים אפשרות להגיש השגות, והבקשות שהוגשה לגביהן השגה, נבדקו פעם נוספת. תהליך קליטת הבקשות מהווה אבן דרך משמעותית בקשר בין צוות המחוז והחקלאים, משום שאחוז ניכר מן החקלאים מגיש בקשות להעסקת עובדים זרים, וזו הזדמנות טובה לצוות המחוז לפגוש את החקלאים ולהתעדכן על הנעשה במשקם. קליטת הבקשות והטיפול בהן, דרשו מצוות המחוז התגייסות מיוחדת, מבחינת נפח העבודה, למידת מערכת המיפוי החדשה ולמתכננים החדשים גם למידת מערכת עובדים זרים והנהלים של תחום זה, והעבודה בוצעה באווירה טובה ובשמחה. יישר כוח לכולם.

אישורי המינהל האזרחי

על פי הנחיית הלשכה המשפטית, יש לקבל אישור של המינהל האזרחי לגבי תמיכות (האחוזות בקרקע) בשטחי יו"ש. קיים קושי מובנה בקבלת ההתייחסות מהסיבות שלהלן:

- א. הממונה על הקרקעות ביו"ש (זרוע של רשות מקרקעי ישראל) הוא קמ"ט אפוטרופוס, הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש. לדבריו, בגלל בעיות כוח אדם אין לו מחלקה חקלאית ולכן הוא איננו נותן שירות בתחום זה.
- ב. נמצא מסלול עוקף לקבלת ההתייחסות באמצעות קמ"ט חקלאות ואגף תשתית אך התהליך מסורבל והחומר עובר הרבה ידיים, כוח האדם המטפל בחומרים מתבסס על חיילים/ות, שמתחלפים בתדירות גבוהה, והמענה לבקשות מתעכב זמן רב.

בשנת 2019 הועברו להתייחסות המינהל האזרחי כ 20 בקשות להתייחסות לשטחי חקלאות, ו 4 בקשות להתייחסות לשטחי מרעה.

הבקשות לשטחי חקלאות קיבלו מענה, אולם הבקשות לשטחי מרעה, טרם קיבלו מענה.

הדרישה להצגת אישורי המינהל האזרחי מעכבת את התפתחות החקלאות באזור ואת אפשרות החקלאים ליהנות ממענקי משרד החקלאות (מינהלת ההשקעות, שמירה על שטחים פתוחים ועוד). מאחר והדרישה עלתה בשנת 2011 ועד כה לא הוקמה מחלקה חקלאית בקמ"ט אפוטרופוס במינהל האזרחי, שנותנת מענה למועצות האזוריות ולחקלאים, ראוי לבחון שנית את התנהלות המשרד במצב הקיים.

סיכום

- מחוז העמקים הוא הגדול ביותר מבחינת פעילות חקלאית ומספר החקלאים הפעילים , זאת הוכח אף על ידי הלמ"ס (לשכה מרכזית לסטטיסטיקה) שערכה מפקד חקלאים.
- מחוז העמקים הוא המוביל ביצור החקלאי.
- מתמשך המעבר להשקיה במים מושבים .
- ההדרכה החקלאית חשובה ביותר להמשך קיום החקלאות דווקא בתנאים החדשים שנוצרו.
- נושא שיקום התשתיות קיבל תאוצה רבה ובעזרתו משרדנו משנה את פני הכפר.
 - נושא החקלאות התיירותית שודרג מאוד ומיזמים רבים זוכים למענקים.
 - לצערי ערך הקרקע החקלאית ירד לשפל מדאיג ביותר, ואין ראייה לטווח רחוק שקרקע זו אמורה לייצר עבור הדורות הבאים את המזון הטרי והבריא.
 - נמשיך להעלות נושא זה בראש סדר העדיפויות ע"מ שתבוצע תמ"א (תכנית מתאר ארצית) לקרקע החקלאית ושימורה ככזאת לעולמי עד.

מחוז המרכז

אתר המחוז בקישור [כאן](#)
כתובת: דוד שמעוני 35, חדרה
דואר: דוד שמעוני 35, חדרה
טלפון: 04-6303411
פקס: 04-6303408
דוא"ל: Haderainfo@moag.gov.il

עיקרי ההישגים לשנת 2019

1. המחוז הינו המחוז המוביל במשרד בתחום ההסדרה התכנונית של הפעילות החקלאית. תוכנית המתאר הכוללת הראשונה מסוגה למועצה אזורית שאושרה להפקדה הינה של מועצה אזורית דרום השרון השייכת למחוז. כמו-כן, אושרה להפקדה תוכנית מתאר כוללת לבנימינה-גבעת עדה, המתאפיינת בשטח חקלאי רחב היקף.
2. המחוז נטל חלק מרכזי במפקד שערך המשרד לצורך הקצאת עובדים זרים לחקלאי ישראל. המפקד האחרון נערך לפני כ-5 שנים. במסגרת המפקד הנוכחי נערך מיפוי של שטחי החקלאות במחוז, וכיום ישנה תמונת מצב מפורטת ביחס לגידולי המחוז.
3. המחוז הינו היחיד המנהל את רישיונות השריפה הניתנים על ידו באמצעות מערכת מידע גיאוגרפית, ומנגיש את הנתונים לציבור הרחב.
4. המחוז מוביל במספר הבקשות המאושרות לתמיכה בגידולים וטכנולוגיות חדשות. לדוגמא: מכונת מיון לאננס, מכונת קיטור לחיטוי פרחים ומשתלה רובוטית.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

1. ליווי הליך אישור תוכניות מתאר כוללניות למועצות האזוריות במחוז.
2. תוכנית אב להסדרת בריכות הדגים במישור החוף, באופן שיאפשר גידול אינטנסיבי המנצל באופן יעיל יותר את משאבי הקרקע והמים, תוך מתן דגש על צמצום הפגיעה הסביבתית. כמו-כן, ניצול הבריכות גם בהיבט של נוף, טבע, תיירות ופנאי.
3. הסדרת ניקוז אגן הפולג, באופן שיאפשר ניצול אופטימלי של הקרקע. דגש מיוחד על הסדר "השער הרומי" ("שער הפולג") והרחבתו.
5. ליווי הסדרת מתחם בעלי חיים אחד ליישוב מעאויה, והוצאתם מאזור המגורים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

✓ כ-5,000 דונם תות שדה מגודלים במחוז, המהווים כ-98% מהגידול במדינה.
✓ כ-4,000 דונם מלפפון מגודלים בשטחי המחוז, המהווים כ-60% מהגידול במדינה.

מחוז השפלה וההר

אתר המחוז בקישור [כאן](#)

מחוז השפלה וההר-2019

נתוני רקע:

מחוז השפלה וההר משתרע על 1,800 קמ"ר ומטפל בכ- 200 ישובים כפריים (מושבים, קיבוצים, מושבים שיתופיים, מועצות מקומיות, בתי ספר חקלאים וחוות חקלאיות) שברובם מושבי עובדים. המחוז משתרע בצפון - מדרום פי"ת ולאורך הים, בדרום - עד ניר בנים, במזרח - לאורך הקו הירוק עד ירושלים וגוש-עציון.

התפלגות הישובים במחוז:

35	קיבוצים ומושבים שיתופיים
164	מושבים וישובים כפריים
35	חוות, מוסדות ובתי ספר חקלאיים
5	כפרי מיעוטים
239	סה"כ

במחוז: 11 מועצות איזוריות, 5 ועדות לתכנון ובנייה מקומיות, 1 ועדה מרחבית, 3 ועדות לתכנון בנייה מחוזיות.

נתונים פיזיים- קרקע ומים:

קרקע חקלאית 622 אלף דונם.

הקצאת מים לחקלאות 2019- מים שפירים 56 מיליון קוב ומים שוליים 139 מיליון קוב.

שטח מרעה טבעי כ-100,000 דונם.

ענפי חקלאות עיקריים במחוז:

ענף	אחוז הייצור מסה"כ הארצי
רבייה	21%
ירקות	51%
צאן לחלב	11%
הדרים	28%
מטילות	24%
רפת החלב	81%
פרחים	91%
כוורות	62%
מטעים	25%

פעילות לשנת 2019

1. **פיתוח הכפר ותיירות חקלאית** – קידום נושא תיירות כפרית ופלי"ח. במסגרת זו, המחוז מטפל בפיתוח פעילויות חקלאיות תיירותיות, סיוע במימון פסטיבלים בתחום הכפר, קידום תכניות אב ומתאר למועצות האזוריות ולישובים בהתאם לקריטריונים ולמדיניות שנקבעה.
2. **מינהלת ההשקעות** - קבלת בקשות למימון של מינהלת ההשקעות על פי מדיניות המשרד שנקבעה כולל מיכון חוסך כוח אדם.
3. שיפוט מקצועי של מערכות **אספקת מים וקולחין** באזורים חקלאיים- שיפוט מערכות אוטומציה ומחזור מים לצורך חיסכון במים.
4. טיפול בהקצאות מים לחקלאות לשנת 2018, וטיפול בקיצוץ מים.
5. **פרויקטים להסדרת שימוש מי קולחין לחקלאות** - בישובי **עדולם**, הפרויקט נמצא בשלבי אישור.
6. **מי קולחין** - המחוז מטפל בשיתוף המועצות האזוריות והאגודות החקלאיות בקליטת מי קולחין, אגירתם ע"י מאגרי קולחין והובלתם לשטחים חקלאיים. לצורך כך המחוז סייע בקידום הקמת מטש"ים (מיתקן טיפול שפכים).
7. **שימור קרקע** - טיפול בבקשות מימון במסגרת שימור קרקע, עידוד עיבוד משמר קרקע.
8. **קידום מדיניות המשרד וייצוג בוועדות שונות** בנושאי, תכנון ובניה, ועדות מאגרים, ביוב, ועדות היגוי למיניהם ועדה לזכויות מטפחים וועדות מקצועיות שונות.
9. **עובדים זרים** - טיפול שוטף בנושא עובדים זרים כולל טיפול בחריגים ובקשות חדשות.
10. **היתרי בניה** - בדיקה והמלצת המחוז למינהל מקרקעי ישראל ולועדות מקצועיות.
11. **חוות צריפין** – הכנות למעבר החווה למתחם מכון וולקני.
12. **חוק ההתיישבות** - טיפול בבקשות למתן היתר לשימוש חורג במסגרת חוק ההתיישבות.
13. **פקיד יערות** - יעוץ ופיקוח.
14. **היתרי שריפה** - מתן היתר לשריפה עפ"י חוות דעת.
15. **רח"ל** (רשות חרום לאומית) - פעילות שוטפת במסגרת הכנת המשק החקלאי לשעת חרום.
16. **מפוני גוש קטיף**-טיפול וסיוע לחקלאים אשר חזרו לפעילות חקלאית.
17. **תמיכה בשטחים פתוחים** - טיפול בבקשות תמיכה לרועים.
18. **רישיונות לטרקטור חקלאי**.
19. **ועדת פרוגרמות וקרקעות** -הגשת בקשות להגדלת תקן/גודל נחלה.
20. **עידוד העסקת עובדים ישראלים** - טיפול בבקשות למענקים.
21. **שמיטה**- טיפול בנושא השמיטה.
22. **מרעה**-הכנת מודל מרעה ברשות מרעה מטה יהודה.
23. **רשות מרעה** – הכשרה ופיתוח שטחי מרעה חדשים ובכך סיוע בצמצום שריפות. הקמת עדרי מרעה בכל תחום המחוז.
24. **טיפול בחלוקת והקצאות לשטחי מרעה עונתי**.
25. **עידוד מועצות** וחקלאים להצטרף לתכניות אב לפיתוח בר-קיימא.
26. **ועדות משנה**- קיום דיונים במחוז בבקשות להיתר בנייה מעל 1,200 מ"ר (עד 2013 ועדה זו הייתה באחריות הרשות לתכנון).
27. **G.I.S** – מיפוי שטחים ע"י חברה חיצונית.
28. טיפול בהתארגנויות של חקלאים עפ"י קול קורא.
29. פסולת חקלאית - טיפול בבקשות לפסולת עפ"י קול קורא.
30. הכשרת קרקע – טיפול בקול קורא.
31. כנסים לחקלאים בנושאי שמור קרקע ופסולת.

32. **יועצים חקלאיים** - טיפול בהקצאת יועצים כלכלים לחקלאים.
33. **שפעת עופות** – השלמה ורענון של נוהלי עבודה במקרי שפעת העופות.
34. **חממה הידרופונית בכפר הנוער בן שמן**, הרצה והכנת פרוטוקול גידול.
35. **סריקת תיקים של היתרי בניה**.
36. **יצירת שכבת ממ"ג מחוזית**.

יעדים לשנת 2020

המשך טיפול בפעילויות שהוצגו לשנת 2019.

פעילויות חדשות לשנת 2019

1. **מפקד עובדים זרים**
2. **ביצוע 2 משימות מנכ"ל** -
 - ✓ חממה הידרופונית בשיתוף כפר הנוער בן שמן.
 - ✓ הקמת מכלאה ניידת
 - ✓ עדכון ואיסוף מידע חקלאי שוטף.
 - ✓ ציוד לשעת חירום-שפעת העופות.
3. **מיפוי שטחים**.

אפיונים מיוחדים למחוז

1. עבודה מול מספר רב של ועדות לתכנון ובנייה.
2. השתתפות בוועדת היגוי.
3. במחוז 123 מושבים, המהווים מספר גדול ביחס למחוזות אחרים.
4. **מספר רב של חקלאים פרטיים**: אזור סיידון גזר, רחובות, נס ציונה, גדרה, ראשל"צ גן יבנה, מזכרת בתיה ובאר יעקב.

מחוז הנגב

אתר המחוז בקישור [כאן](#)
כתובת: מרכז חקלאי אזורי גילת
דואר: ד.נ. נגב מיקוד 85280
טלפון: 08-9920999
פקס: 08-9920970
דוא"ל: NegevHaklout@moag.gov.il
[פרסומים מקצועיים](#)
[פרסומי מחוז](#)

מחוז הנגב משתרע על כמחצית ממדינת ישראל, מהקו הצפוני של המועצה האזורית יואב וחוף אשקלון (דרומית לצומת קסטינה) ועד אילת בדרום. ממועצה אזורית אשכול במערב ועד לים המלח ולמועצה אזורית תמר במזרח. המחוז מתפרש על שטח של 13 מיליון דונם, מהם כמיליון וחצי דונם שטחי חקלאות, המהווים כ-47% מכלל שטחי החקלאות במדינת ישראל.

על פי הערכות, במחוז פעילים כ-3649 מעבדים חקלאיים בסך הכל להם המחוז נותן שירות. פעילות המחוז מתבצעת מתוקף מספר חוקים: חוק ההתיישבות, חוק התכנון והבנייה, חוק הניקוז והחוק לעידוד השקעות הון.

במחוז תאים העוסקים בתכנון חקלאי כלכלי, ייעוד ושמור קרקע, ניקוז, הנדסת מים, הדרכה חקלאית ומדור בדואים. המחוז נותן שירותים לפיתוח הכפר וסיוע לחקלאות תוך מיצוי היתרונות היחסיים של כל אזור אגרו – אקלימי.

[מבנה ארגוני](#)

עיקרי ההישגים לשנת 2019

תמיכה בקציר ירוק ליישובי עוטף עזה.
סיוע מרכזי באישור החלטת ממשלה מס' 4821, בגין הפסקת פעילות מובלעת צופר.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2020

- הסדרת חלוקת קרקעות במושבי הנגב ובמ.א. אשכול.
- טיפול בבקשות לתמיכה בהשקעות הון בחקלאות.
- שיפור הערכות המחוז לאירועי חירום (סיטואציה ביטחונית, מגפת הקורונה, אירועי פלישת ארבה וכו').
- טפול בחקלאי מובלעת צופר במציאת שטחים חלופיים
- קידום פרויקטים מחוזיים לטיפול בפסולת חקלאית.
- מתן התייחסויות לתוכניות סטטוטוריות.
- הוספת משקים חדשים לפעולות שימור קרקע בפלחה

ענפי החקלאות העיקריים:

ענף	דונם
גד"ש	677,997
הדרים	58,332
ירקות	278,127
מטעים	136,194
פרחים	9,194
שונות	307,454

קמט חקלאות - איזור איו"ש

סיכום פעילות של יחידת קמ"ט חקלאות לשנת 2019

ענף החקלאות באיו"ש נחשב לאחד מעמודי התווך של הכלכלה הפלס' ומקור פרנסה לאלפי משפחות. השטח המעובד בפועל עומד על כ- **1.1 מיליון דונם** מטעים, ירקות וגידולי פלחה. (הנתונים עפ"י דו"ח עדכני של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד החקלאות ברש"פ לשנת 2010)

ערך הייצור החקלאי ברש"פ: כ- 7 % מסך התמ"ג הפלסטיני(עלייה חדה ענף התמרים, זית וענבים).

צריכת המים לענף החקלאות: בשנה זו הסתכמה בכ- 133 מיליון קוב.

ערך היבוא החקלאי לרש"פ: מסתכם בכ- 950 מיליון ₪.

ערך היצוא החקלאי מהרש"פ: הסתכם בכ- 600 מיליון ₪.

ערך השיווק של תוצרת חקלאית טרייה מאיו"ש לישראל: (העוברת במעברי גב אל גב בלבד) הסתכם כ- **350 מיליון ₪**

מאידך ישנם עוד מעל **30 אלף טון** ירקות ופירות אשר נכנסים לישראל בצורה של הברחה והלבנת תוצרת בשווי של כ- **100 מיליון ₪**.

ערך היצור מענף הזיתים הסתכם כ- **625 מיליון ₪**.

ערך היצור מענף התמרים הסתכם כ- **390 מיליון ₪**.

ערך היצור מענף המלפפונים לתעשייה (כולל מלפפון בייבי) הסתכם **83 מיליון ₪**.

ערך ההשקעה של יחידת קמ"ט חקלאות בקידום הענף הסתכם ב- **3 מיליון ₪**.

להלן האינדיקטורים העיקריים בחקלאות הפלסטינית (עפ"י נתונים עדכניים של הלמ"ס ברש"פ):

אינדיקטור	יח' מידה	כלל שטחי הרש"פ	איו"ש	רצועת עזה
מס' המשקים החקלאיים	משק	111,310	90,908	20,402
מס' בעלי משק חקלאי	בעלים	110,104	89,996	20,108
שטח המשקים החקלאיים	דונם	1,217,064	1,115,149	101,915
שטח גידול מטעים (כולל ענף הזית)	דונם	733,973	693,428	40,545
שטח גידול ירקות (כולל בחממות)	דונם	138,122	111,444	26,678
שטח גידול גז"ש	דונם	241,937	223,905	18,032
שטחים חקלאיים ראויים ואינם מנוצלים	דונם	103,032	86,372	16,660
ראשי בקר	ראש	34,097	24,462	9,635
ראשי צאן	ראש	568,287	506,884	61,403
ראשי עזים	ראש	220,085	207,935	12,150
מס' עופות לפטם	יחידה	33,270,609	25,714,102	7,556,507
מס' עופות לביצים (מטילות)	יחידה	1,601,941	1,290,661	311,280
מס' כוורות לדבש	יחידה	38,216	29,040	9,176
מס' עובדים שכירים קבועים	עובד	15,700	12,731	2,969
מס' משקי דגים	משק	472	242	230
מס' משקים שמהווים פרנסה עיקרית למשפחה	משק	21,077	15,494	5,583
מס' משקים שלא מנוצלים וראויים לעיבוד חקלאי	משק	35,895	35,488	407

עיקרי הנושאים שאפיינו שנה זו

יישום פרויקט לגידול אננס ברש"פ באמצעות מתן תמיכה וידע מקצועי.
המשך פרויקט משותף של אגפי הדיג בישראל וברש"פ לגידול דגים למאכל בנפת טו"כ.
כינוס הוועדה המשותפת להגנת הצומח ולווטרנריה.
תיאום השתתפות מגדלים פלס' בתערוכות חקלאיות וימים פתוחים בישראל.
שיווק מלפפונים לתעשייה מנפת ג'נין לישראל- שנת 2019.
קיום סדנאות מקצועיות בשיתוף סנדקו עבור הרש"פ בנושאים שונים בתחום החקלאות.
השתתפות חקלאים פלסטינים בתערוכות חקלאיות, ימי עיון וימים פתוחים בישראל.
המשך טיפול משותף בין משרד החקלאות הישראלי והפלס' בנושא הדברת אמברוסיה.
יישום פרויקט הדברה משולבת IPM בגידולי תות שדה, מלפפון, חציל ופלפל ברש"פ.
קידום מכרז חדש להפעלת תחנת ההסגר לבע"ח משוטטים בגשר אדם והרחבת הפעילות.
טיפול בהקצאת מכסות יבוא טובין חקלאי לרש"פ לשנת 2019.
טיפול ביבוא בע"ח חיים וחטיטה לרש"פ במסגרת רשימות ספר A1,A2.
מתן תמיכה ברכישת שתילי אם לפרויקט לגידול תות שדה בנפת ג'נין קלקיליה וטו"כ.
מתן תמיכה והרחבת פרויקט לגידול מלפפון "בייבי" בנפת ג'נין, טו"כ והבקעה.
המשך טיפול בבקשות להקמת מבנים חקלאיים, מיזמים כלכליים ומערכות פוטו וולטאי.
יישום תכנית להתקנת ציוד פארקים ביערות במסגרת מכרז 34/14.
יישום תכנית עבודה במסגרת מכרז עבודות ייעור 7/15, וקידום מכרז לטיפול שוטף ביערות.
השתתפות בכנסים להיערכות לשריפות יער בקיץ יחד עם כיבוי אש והצלה איו"ש.
טיפול בבקשות לנטיעות ט"ו בשבט, טיפול ויישום מכרז נטיעות באיו"ש (עיבוי יערות).
טיפול בגריעת שמורות יער מוכרזות בהתיישבות לטובת הרחבת הבניה.

הגנת הצומח ודיגום תוצרת חקלאית

המשך יישום פרויקט הדברה משולבת בשטחי הרש"פ:

סוג הגידול	אזור/נפה	שטח/דונם	חבילת אויבים טבעיים-מועילים/דונם	התחלת פיזור
תות שדה בחממות-תלוי	טול כרם	41	20 פרסמיליס, 12 אפידיוס, 6 אוריוס, 1 סורסקי	23/12/19
תות שדה שטח פתוח	טול כרם/קלקיליה	41	14 פרסמיליס, 2 אפידיוס, 1 אוריוס	23/12/19
תות שדה בחממות-תלוי	פארעה	3	20 פרסמיליס, 12 אפידיוס, 6 אוריוס, 1 סורסקי	23/12/19
תות שדה בחממות-תלוי	גינן	36	20 פרסמיליס, 12 אפידיוס, 6 אוריוס, 1 סורסקי	23/12/19
פלפל צבעוני בחממות	טול כרם/קלקיליה	30	12 פרסמיליס, 9 אוריוס, 3 אפידיוס, 1 סורסקי	23/12/19
פלפל צבעוני בחממות	גינן	10	12 פרסמיליס, 9 אוריוס, 3 אפידיוס, 1 סורסקי	23/12/19
מלפפון	טול כרם / גינן	11	12 פרסמיליס, 9 אוריוס, 3 אפידיוס, 1 סורסקי	23/12/19
סה"כ			172 דונם	

ביצוע סדנא מקצועית בנושא הגנת הצומח עבור הרש"פ.

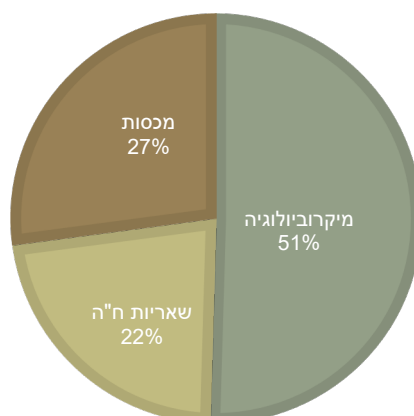
פרויקט משותף לטיפול באמברוסיה בשטחי הרש"פ באמצעות ביצוע פיילוט במימון קמ"ט חקלאות יחד עם השירותים להגנת הצומח בישראל וברש"פ ובשיתוף רט"ג ואיכות הסביבה.

דיגום תוצרת חקלאית ומתן מכסות שיווק

להלן טבלה המתארת את התפלגות הדגימות לפי סוג הגידול בשנים 2015-2019:

דגימות 2015	דגימות 2016	דגימות 2017	דגימות 2018	חריג(2019)	תקין(2019)	דגימות 2019
3,055	1,881	1,998	1,704	107	1,631	1,738

התפלגות דגימות לפי סוג בדיקה

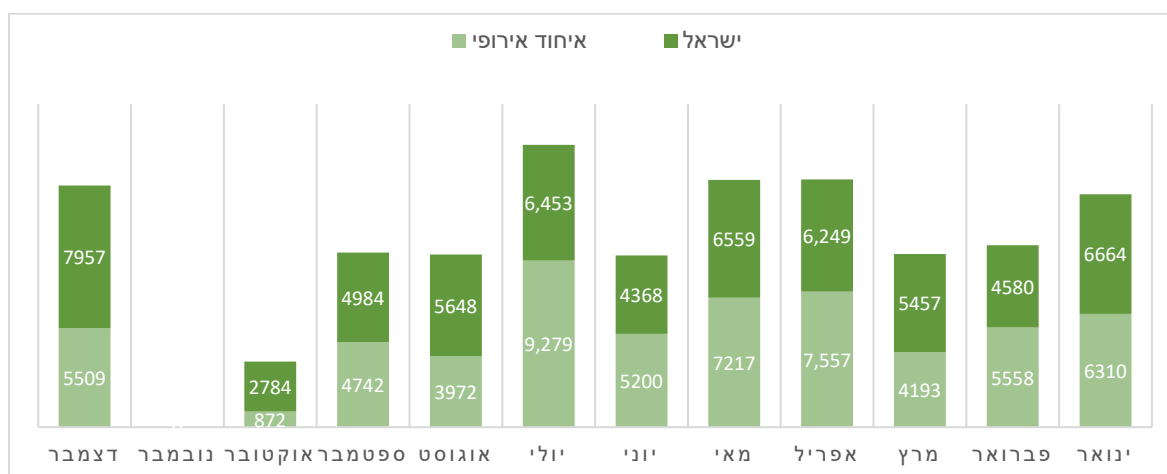
וטרינריה ובריאות המקנה

כינוס הוועדה המשותפת לווטרינריה לדיון משותף בנושאי הקמת קרנטינה ברש"פ, הסדרת שיווק בעלי כנף לרש"פ, תעודות בריאות להעברת מקנה מישראל לרש"פ.

המשך הפעלת תחנת הסגר בגשר אדם, בקעת הירדן, סיכום קליטת בע"ח:

שנה	מס' ראשים שנקלטו בתחנה	מס' ראשים ששחררו	מס' ראשים שמתו	מס' ראשים שבתחנה בפועל
2012	124	64	23	37
2013	186	114	21	51
2014	264	218	5	41
2015	264	169	32	63
2016	365	347	15	3
2017	160	148	10	2
2018	222	189	19	14
2019	371	361	15	9

תיאום העברת ראשי בקר לרש"פ, להלן סיכום שנה ע"פ חודשים:

ייבוא/ייצוא חקלאי לרש"פ

להלן סיכום רישיונות ייבוא שהונפקו בשנת 2019 בהשוואה עם שנים קודמות:

רישיונות 2019	ערך היבוא 2019 / מיליון ₪	רישיונות 2018 ת	רישיונות 2017 ת	רישיונות 2016	רישיונות 2015	רישיונות 2014	רישיונות 2013	רישיונות 2012	רישיונות 2011
795	652	737	804	1,057	1,118	868	775	753	814

הקצאת מכסות יבוא עבור הרש"פ:

שנה	כמות לשנת 2019/טון	כמות לשנת 2018/טון	כמות לשנת 2017/טון	כמות לשנת 2016/טון
סכום ההקצאה (טון)	1,412	1096	1,236	860

בשנת 2019 הנפקנו 45 רישיונות ייצוא, להלן פירוט :

סוג טובין	יח' מידה	רישיונות לשנת 2019	כמות לשנת 2019	רישיונות לשנת 2018	כמות לשנת 2018	רישיונות לשנת 2017	כמות לשנת 2017	רישיונות לשנת 2016	כמות לשנת 2016
עורות	טון	32	1,470	19	772	8	216	2	1,250
שתילים	שתיל	5	60,618	7	39,800	33	143,130	39	116,625
בשר עוף קפוא	טון	8	272	29	798	15	418	0	0
סה"כ		45		55		56		41	

להלן טבלה שמסכמת היקף הייצוא לשנת 2019 (לא מחייב רישיון ייצוא מטעמנו) :

טון/2019	טון/2018	טון/2017	טון/2016	טון/2015	טון/2014
20,796	17,577	16,125	15,970	14,063	18,267

שיווק טובין – סחר חקלאי

תיאום שיווק מלפפונים לתעשייה ודיגום התוצרת :

סעיף	יח' מידה	2019	2018	2017	2016	2015	2014
שטח הגידול	דונם	4,600	5,300	7,500	8,000	8,500	7,500
כמות יבול שנתי	טון	18,400	13,500	30,000	29,000	31,000	26,000
כמות שיווק לישראל	טון	16,550	12,300	26,625	23,750	26,000	23,500
הכנסה כוללת של הענף	מיליון ₪	52	38	84	81.2	84	67.6
הכנסה נטו למגדלים	מיליון ₪	5.9	4.3	9.5	9.1	9.5	8.5
הכנסה לסוחרים הפלסטינים	מיליון ₪	9.3	6.8	15	14.5	15	12
ימי עבודה שסיפקה עונת הגידול	יום	172,300	198,500	281,000	272,000	289,000	255,000
שווי ימי העבודה לעונה	מיליון ₪	18	19	28	27	29	25

שיווק טובין חקלאי מאיו"ש לישראל :

סיכום מעבר תוצרת חקלאית בשנים 2010-2019										סוג מעבר
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
191,036	225,963	252,349	353,002	258,982	206,372	197,439	177,725	151,379	151,556	מישראל ליו"ש/טון
63,627	66,250	68,038	68,770	69,025	87,605	70,813	70,818	61,022	34,924	מיו"ש לישראל/טון
27,759	24,334	20,106	26,977	17,032	28,622	26,280	25,186	22,817	22,019	מיו"ש לעזה/טון
282,422	316,547	340,493	448,749	345,039	322,599	294,532	273,729	235,218	208,499	סה"כ/טון

בנוסף לטבלה לעיל הועברו מישראל לאיו"ש בע"ח חיים וביצים כלהלן:

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	יח' מידה	סוג טובין
5,146,560	5,098,072	2,067,788	4,066,785	4,292,461	4,265,038	1,265,450	יחידה	ביצי דגירה
402,791	2,726,511	6,995,404	6,674,638	8,465,594	24,140,137	15,073,523	יחידה	ביצים וביצי רבייה
7,750	189,572	1,141,476	2,143,019	439,271	407,895	30941	יחידה	עופות ופרגיות
651,062	7,551,079	6,773,620	6,212,086	6,518,232	7,832,579	7,849,250	יחידה	אפרוחים
2,104	2,664	5,881	22,947	116,361	117,341	56,636	ראשים	צאן וכבשים
610	270	198	1,132	453	792	404	ראשים	עזים
23,865	24,253	22,599	30,122	34,157	36,828	35,053	ראשים	בקר
6,234,742	15,592,421	17,006,966	19,150,729	19,866,529	36,800,610	24,311,257		סה"כ

תערוכות חקלאיות וימים פתוחים

משרדנו ארגן ומימן השתתפותם מגדלים מובילים, סוחרים, אגרונומים מכל הנפות באיו"ש, כלהלן:

יום פתוח בחברת אדמה: השתתפו 50 מגדלים מג'נין, טו"כ ועוד.

יום פתוח ותערוכות במו"פ ערבה בעין חציבה: השתתפו 100 מגדלים מהבקעה, ג'נין, טו"כ.

תערוכת פראש אגרו משוב: השתתפו 300 חקלאים, סוחרים וגורמים מקצועיים מכל הנפות.

תערוכת "יבול שיא" במעיין חרוד: השתתפו 150 חקלאים מובילים, אגרונומים וסוחרים.

קידום פרויקט גידול דגיגי מאכל באזור טול כרם יחד עם אגף הדיג בישראל

מס"ד	סוג התמיכה	פירוט	עלות/נר
1.	התקנת מערכות מתקדמות לטיפול באיכות המים בבריכות דגים	נרכש פילטרים מסוג BIO FILTER	25,000
2.	רכישת דגיגים	נרכשו 5000 גדידי מאכל מסוג באס במשקל ממוצע של כ- 18 גרם לדגיג.	11,000
3.	בריכה בנפח 100 קוב	נרכשה בריכה בנפח 100 קוב	18,000
4.	רכישת מזון/תערובת למאכל דגים	סופקו תערובות עפ"י גיל הדגיגים	20,000
5.	ציוד לניטור איכות המים	נרכש מכשירי מד חמצן ידני פורליס. ערכות אמוניה מק. ערכות ניטריט מרק (200 בדיקות).	6,500
6.	עלויות הובלה	הובלת דגיגים, מזון, וציוד	3,000
7.	הדרכה והעברת ידע	ביצוע 2 ביקורים מקצועיים בשטח ומתן הדרכה והנחיות מקצועיות	3,500
		סה"כ	87,000

קידום שת"פ מקצועי, פרויקטים והשתלמויות

המשך טיפול בפרויקט תות שדה בנפות טו"כ וג'ני ע"י מתן תמיכה מקצועית ורכישת שתילי אימהות ממשלורת מאושרות בישראל, להלן סיכום עונה:

מרכיב	יח' מידה	תות שדה תלוי	תות שדה שטח פתוח	נתוני עונת 2018-2019	נתוני עונת 2017-2018	נתוני עונת 2016-2017	נתוני עונה 2015-2016
שטח	דונם	87	40	127	106	101	61
יבול	טון	696	140	836	746	770	425
הכנסות	אלף ₪	7,500	1,450	8,950	6,577	7,893	5,091
הוצאות	אלף ₪	4,800	880	5,680	4,402	5,791	3,222
רווח נקי	אלף ₪	2,700	550	3,250	2,175	2,082	1,869
ימי עבודה	יום	17,400	3,600	21,000	17,022	18,440	10,220

הרחבת פרויקט לגידול מלפפון "בייבי" בנפת ג'ני:

מתן תמיכה לחקלאים: קידמנו מכרז לרכישת זרעים עבור כלל המגדלים ברש"פ, וסיפקנו 630 אלף זרעים של מלפפון בייבי אשר חולקו על ידינו למגדלי מלפפון בייבי ברש"פ. סיכום עונת מלפפון בייבי לשנת 2019:

מספר קבוצה	שם הקבוצה/עמותה/חברה	הכמות לשיווק ע"פ הסכם חתום / טון	מס' החקלאים בקבוצה	מס' דונמים	מס' זרעים שחולקו
1.	בית אריזה דיר אבו דעיף	1700	235	430	173,000
2.	בית אריזה דיר אבו דעיף	700	135	180	73,000
3.	עמותה חקלאית כפר דן	2500	300	650	262,000
4.	עמותה חקלאית כפר דן	600	120	150	61,000
5.	עמותה חקלאית כפר דן	600	120	150	61,000
סה"כ		6,100	880	1,560	630,000

פרויקט גידול אננס ברש"פ:

להלן טבלה המרכזת את מתן התמיכה למגדלים לפי אזור הגידול:

אזור הגידול	שטח הגידול/דונם	שתילי אננס/שתיל	עציצים/יחידה	טון/טון
גילמה/ג'נין	1	5,900	2,700	30
עילאר/טול כרם	1	5900	2,700	30
ג'בארה/טול כרם	3	17,700	8,100	90
גיוס/קלקיליה	2	11,800	5,400	60
עוג'ה/יריחו	3	17,700	8,100	90
סה"כ	10	59,000	27,000	300

השתלמויות מקצועיות וימי עיון בישראל

סדנא בנושא שימוש במים מושבים לחקלאות

סדנא בנושא הגנת הצומח

סדנא בנושא גידולים ייחודיים עבור כ- 35 מגדלים ואגרונומים מהרש"פ.

סיכום עונת גידול התמרים לשנת 2019 - בקעת הירדן

אזור	סך שטח הגידול/דונם	שטח מניב	יבול/טון
יריחו	15081	9657	7243
דיוק ונויעמה	843	540	405
עוג'ה	1936	1240	930
פצאיל	112	72	54
גיפתליק	5776	3698	2774
מרג' ע'זאל	408	261	196
זבידאת	487	312	234
מרג' נעג'ה	461	295	221
סה"כ	25,105	16,075	12,056

(1) ההכנסות מהענף אמורות להסתכם השנה בכ-390 מיליון ₪ (312 מיליון ₪ מייצוא ו-80 מיליון ₪ משוק

מקומי) שמתחלקים בין המגדלים, הסוחרים והיצואנים הפלסטינים.

(2) ממוצע ההכנסות למגדלים עומד על כ-180 מיליון ₪.

(3) ענף התמרים נכון להיום מייצר כ-697 אלף ימי עבודה (5900 פועלים מועסקים במהלך העונה)

והוא במגמת עלייה, דבר שתורם באופן משמעותי לעלייה ברמת התעסוקה באזור ולחיזוק הכלכלה הפלסטינית בצורה משמעותית.

(4) הענף תורם לעליה משמעותית בתמ"ג הפלסטיני העומד היום על 7% לעומת 4% אשתקד.

עונת מסיק הזיתים לשנת 2019

סיכום נתוני ייצור וצריכת שמן זית בשטחי איור"ש לשנת 2019 לעומת שנים קודמות:

המשתנה	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
שטח מניב/דונם	765,529	765,529	652,272	651,172	590,225	456,883	456,883	456,883	428,442	916,105
ממוצע ייבול ק"ג/דונם	146	69	162	115	155	126	146	198	135	122
סה"כ כמות זיתים/טון	125,176	53,000	105,668	74,771	90,500	58,000	67,000	90,135	58,005	111,765
כמות זיתים לכבישה/טון	14,000	9000	20,000	10,000	8,000	6,000	6,500	10,821	8,000	8,000
כמות זיתים לעצירה/טון	111,176	44,000	85,668	64,771	82,500	52,000	60,500	79,314	50,005	96,765
כמות השמן המופקת/טון	27,000	11,000	18,500	15,600	18,800	13,000	16,500	18,242	15,000	23000
צריכה מקומית של שמן זית/טון	17,500	10,000	14,500	12,500	12,500	9100	8,250	14,000	11,000	10,000
ייצוא לחו"ל/טון	6,000	1,500	4,000	3,750	3750	2500	2500	2500	2,000	2,000
מאוחסן משנה שעברה/טון	471	1,000	1,000	1,500	600	800	5,000	5,736	5,000	0
עודף / חוסר (טון)	3971	500	1,000	850	3,150	2,200	2,000	7,500	+7,000	+11000
כמות גפת/טון	62,000	22,000	34,000	30,000	33,000	21,000	24,000	32,447	20,000	38,700

ייעור ושטחים פתוחים

להלן ריכוז לרישיונות הייעור שהונפקו בשנת 2019 לעומת שנים קודמות :

2015	2016	2017	2018	2019	סוג רישיון
101	111	141	216	280	מס' רישיון כריתה/העתקה שהונפקו
6	6	0	0	0	רישיון נטילת תוצרת יער
101	267	158	85	92	רישיון העברת תוצרת יער

בדיקת תוכניות, דמ"צים ותשתיות :

סוג הפעילות	בקשות שטופלו בשנת 2019	בקשות שטופלו בשנת 2018	בקשות שטופלו בשנת 2017
תוכנית מתאר	23	20	25
דמ"צים	38	77	46
בקשות להנחת תשתית מים וביוב	25	32	19
בקשות לגריעת יער	9	2	8
מתקנים להפקת אנרגיית חשמל	4	3	3
בקשות להקמת מחצבות ומפעלים כלכליים	26	24	24
בקשה להקמת מבנים חקלאיים	23	18	10
הקצאת קרקע לחקלאות	14	19	6
סה"כ בקשות שטופלו	162	195	168

מכרזים לטיפול כללי ביערות

מכרז מס' 23/18 - אספקת ציוד פארקים :

מס"ד	יער	שולחנות	פחי אשפה	שערים
1.	גוש עציון וכפר עציון	14	6	7
2.	חורשת אלעזר	7	3	-
3.	מעבר תרקומיא	6	2	-
4.	יער אום ריחן	5	3	-
5.	יער ראש צורים	4	-	1
6.	יער ואדי אל מלכי	4	-	-
סה"כ ציוד שהותקן בשנת 2019				
		40	14	8

מכרז מס' 24/18 - שירותי לקבלן עבודות ייעור :

מס"ד	יער	גיוס	דילול וכריתה	טיוב דרכים
1	מעון	150 ד'	70 ד'	-
2	ואדי אל מלכי	120 ד'	110 ד'	-
3	עציון	-	-	2.5 ק"מ
4	מגדל עוז	180 ד'	140 ד'	-
5	עאצירה שמאליה		70 ד'	-
סה"כ		450 דונם	390 דונם	2.5 ק"מ

מס'ד	יער/אזור	תיאור הפעולות	כמות/מידה
1.	אלפי מנשה	עידור שני	3600 שתילים
2.	אלפי מנשה	השקיית עזר * 2	1500 שתילים
3.	נווה צוף	הכנת שטח+ ריסוס	30 דונם
4.	נווה צוף	חפירת בור+ נטיעה	1,800 בורות
5.	נווה צוף	התקנת שרולים +עידור ראשון	1,800 שתילים
6.	נווה צוף	השקיית עזר * 2	1,800 שתילים
7.	יער דולב	התקנת שרולים +עידור ראשון	2,750 שתילים
8.	יער דולב	השקיית עזר * 2	2,750 שתילים
9.	יער כרמל	הכנת בורות	900 בורות

יעדים ופרויקטים לקידום בשנת 2020

תקציב/₪	הפרויקט
2,500,000	פרויקטים בתחום השת"פ עם הרש"פ
200,000	פרויקט משותף בין אגפי הדיג הישראלי והפלס' לגידול דגיגי מאכל ברש"פ בדגש על נפות ג'נין, קלקיליה, טו"כ ויריחו.
350,000	קידום ופיתוח פרויקט לגידול מלפפון בייבי לצורך תעשייה בנפות בקעת הירדן, ג'נין, טובאס, טו"כ וקלקיליה. המשך מכרז קיים
250,000	פרויקט שימוש בהדברה משולבת בגידולי תות שדה ופלפל בחממות בשטחי הרש"פ. המטרה-הפחתת שימוש בחומרי הדברה ושיפור איכות התוצרת החקלאית ועמידה בסטנדרטים בינלאומיים.
200,000	פרויקט לטיפול בניטור והדברת חדקונית הדקל בתמרים –בקעת הירדן
500,000	דיגום תוצרת חקלאית המועברת מאיו"ש לישראל
300,000	רכישת תשומות חקלאי לטובת פרויקטים לגידולים ייחודיים (תות, אננס, בייבי ועוד)
350,000	הרחבת פיילוט לגידול אננס בשטחי הרש"פ (קיים פוטנציאל להתפתחות ענף זה)
150,000	פרויקט משותף בין השירותים להגנת הצומח בישראל וברש"פ לטיפול במיגור העשב הפולשני אמברוסיה. בעיקר באזור שכס וטו"כ לאורך נחל שכס הגורמת להתפשטות רחבה בעמק חפר ופגיעה קשה בשטחים חקלאיים.
200,000	העברת ידע: השתלמויות מקצועיות עבור נציגי משרד החקלאות ברש"פ בתחומי וטרינריה, הצומח, ייעור
1,950,000	פרויקטים בתחום הייעור
250,000	התקנת ציוד פארקים ביערות איו"ש
350,000	טיפול ביערות קיימים – דילול, גיזום, טיוב ופריצת דרכי יער
300,000	נטיעות ביערות קיימים בשטחי C לעיבוי יערות (המשך למכרז קיים)
500,000	הקמת פארק משחקים ביער אבו סודה אזור גוש עציון (מכרז חדש)
400,000	הקמת סינגל אופניים ביער דותן אזור צפון השומרון (מכרז חדש)
150,000	הצבת שילוט בכלל היערות באיו"ש
790,000	פרויקטים בתחומים אחרים
450,000	הפעלת קרנטינה כולל: מפעיל, <u>מכרז</u> לרכישת מזון בע"ח וטיפול שוטף בתחנה.
200,000	GIS- הקמת שכבת קווי חיץ בישובים ע"י חברה חיצונית
100,000	יועץ חיצוני לתחום הייעור
40,000	צוות גיזום- רכישת ציוד טיפול בציוד, הכשרה וביגוד
5,240,000	סה"כ תקציב נדרש לשנת 2020

שירות ההדרכה והמקצוע (שה"מ)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
קטלוג פרסומי שה"מ בקישור [כאן](#)

רקע

שה"מ הוא גוף המופקד על ייצור ידע חקלאי ועל הפצתו לציבור החקלאים בישראל, תוך הכשרתו והדרכתו לעמוד במשימה העיקרית של העלאת הרווחיות למגזר החקלאי, על פי יעדי המשרד ומתוך ראיית התועלות הציבוריות הגלומות בחקלאות. בבסיס שירות ההדרכה והמקצוע עומדת מערכת הדרכה וידע שנועדה לשרת יעדים לאומיים. שה"מ נועד לייצר ידע, לאסוף ידע בזירה הלאומית במסגרות מחקר מקומיים, במו"פים אזוריים ובמשקי חקלאים וכן בזירה העולמית במסגרת סיורים וכנסים בין-לאומיים, להקנות לחקלאים ידע אובייקטיבי, נטול אינטרסים, המקדם תועלות ציבוריות ברמה הלאומית, לפתח תשתית של ידע אינטגרטיבי המשלב מחקר יישומי והדרכה, ולספק לחקלאים.

מטרות שה"מ

קידום החקלאות והכפר באמצעות שיפור רמתו המקצועית והניהולית של החקלאי, לשם הבטחת יכולתו להתפרנס בכבוד משימוש במידע חקלאי ולחיות בסביבה איכותית. הספקת שירותי מידע, ידע וטכנולוגיה בחקלאות לממשלה, למשרד החקלאות ופיתוח הכפר ולגופים ציבוריים ופרטיים הקשורים למגזר החקלאי. קידום של היעדים: רצף הפיתוח הטכנולוגי בחקלאות, הכוללים את היצירה, ההפצה ואימוץ טכנולוגיות ע"י חקלאים, ומתן הדרכה מקצועית לחקלאים באיכות גבוהה ובזמן אמיתי. קידום מדיניות חקלאית מושכלת המשלבת בתוכה את התועלות הציבוריות, תוך דאגה לכל אזרחי המדינה, צרכני המוצרים החקלאים ושמירה על משאבי הטבע ועל איכות הסביבה.

שיטות העבודה

שה"מ עוסק בזיהוי צרכים, מגמות ובעיות בכל תחומי החקלאות, לשם מיקוד עבודתו השוטפת, מחפש ומתאים ידע קיים לפיתוח ולקידום הייצור החקלאי ומייצר ידע חדש וחדשני כמענה לבעיות המתעוררות בשטח. ייצור הידע נעשה במגוון שיטות, אמצעים וטכנולוגיות של מחקר ופיתוח יישומיים הכוללים מאות ניסויי שדה, מחקרים, תצפיות, משקי מודל, חלקות מודל, סקרים ופרויקטים מיוחדים. הדרכה ישירה - מפגש (הדרכה) פנים אל פנים בשטחו של החקלאי או במשרדים המחוזיים של משרד החקלאות. הדרכה קבוצתית - סיורים מקצועיים, ימי עיון אזוריים וארציים, קורסים אזוריים וארציים, מועדוני מגדלים, ימי הדגמה וימי מו"פ פתוחים. הדרכה כתובה - דפוני המלצות, חוברות וספרים מקצועיים, סיכומי ניסויים, פרוטוקולי גידול ופרסומים בביטאונים מקצועיים.

יש לציין כי לאורך השנים שה"מ ממשיכה בפעילות קבוצתית בהדרכה כתובה בכמות רבה. בשנה זו התבצעו פעולות קבוצתיות לחקלאים שהתבטאו בביצוע קורסים בענפי החקלאות השונים וימי עיון ממוקדים לפי תחום ואזור. בשנת 2019 ערך שה"מ 171 ימי עיון כנסים וסיורים הן במחוזות במשרד והן כנסים גדולים במשרד בבית דגן בכל הכנסים האלו לקחו חלק 13440 משתתפים. בשנת 2019 ערך שה"מ 41 קורסים ייעודיים בתחומי החקלאות השונים בו לקחו חלק 1504 משתתפים. עובדי שה"מ שותפים בקבלת החלטות מקצועיות הנוגעות לענפים השונים באמצעות ניהול וריכוז הידע המקצועי, חברות בשולחנות המגדלים של מועצות הייצור, חברות בוועדות ענפיות ואזוריות וביעוץ מקצועי למשרד החקלאות.

הפעלת שה"מ בניהול המרכזי

מצבת כוח האדם בשה"מ, שצומצמה, חייבה חשיבה לניהול יעיל ואפקטיבי, הן מצד הירידה האמורה בכוח האדם והן מצד השינוי שהמערכת החקלאית עוברת, בעיקר המעבר ליחידות חקלאיות יצרניות גדולות יותר ופחיתה בכמות החקלאים. התמחות החקלאים והתמקצעתם בגידולים המובילים, לצד פריסת הגידולים בכל חלקי הארץ חייבו מעבר לניהול מרכזי, שיטה המאפשרת גמישות ניהולית ע"י הפעלת המדריכים מהמרכז, מהמטה. שיטה זו מאפשרת שליטה מקצועית ראשית של מנהל האגף או מנהל התחום המקצועי. גמישות ניהולית במעבר לניהול המרכזי מאפשרת מתן תשובות בזמן אמת, תוך אפשרות לניוד ולעבודה מרחבית וארצית ע"י כל המדריכים.

הניהול המרכזי מאפשר את חיזוקו של הפיתוח המקצועי ואת הבקרה עליו וכן את ריכוז ימי העיון והקורסים בפעילויות מרחביות וארציות. הניהול המרכזי יאפשר בעתיד לשלב את היועצים הפרטיים במערכת ההדרכה הציבורית. שה"מ ממשיך בקליטת דור חדש וצעיר של העובדים החדשים המשלבים כוח צעיר ורענן במערכת וממזגת מקצוענות של הדור הוותיק עם הדור הצעיר.

קידום עובדים על פי תרומה

קידום של העובדים במסגרת המסלול "קידום על פי תרומה" נמצא בעיצומו, ובא לדיד ביטוי בהכנת תיק מקצועי המפרט את תחום העבודה, הפעילות האזורית והארצית, הפעילות ההדרכתית, המודרכים והפעילות הקבוצתית בהדרכה. המדד העיקרי שלפיו נבחן העובד הוא כמות ניסויי השדה והמחקרים שבהם הוא משמש מוביל של המחקר, חוקר ראשי או חוקר משני, וציון תרומתו והישגיו במחקר.

תיקי הקידום מוגשים בצורה מקצועית ברמה גבוהה מאוד ונבדקים ע"י ועדת בוחנים פנימית, בראשות סמנכ"ל בכיר למנהל ולמשאבי אנוש במשרד, ובהשתתפות סגן מנהל שה"מ למקצוע, נציגי יחידות משאבי אנוש בשה"מ ובמשרד ונציגים מנציבות שירות המדינה.

קרב המחקרים בשה"מ

שנת 2019 היא השנה החמישית להפעלת קרב מחקרים בשה"מ המיועדת לממן מחקרים וניסויי שדה המבוצעים ע"י מדריכי שה"מ כחוקרים ראשיים, בשיתוף חוקרים ממנהל המחקר החקלאי או המו"פים האזוריים; הניסויים מבוצעים לעתים במשקי החקלאים. בשנת 2019 אושרו בקרב זה 80 תכניות מחקר וניסויי שדה המבוצעים בכל ענפי החקלאות. המחקרים וניסויי השדה מתוקצבים למשך שנה אחת עד שלוש שנים בסכום של 3.5 מיליון ₪.

אפיונים נוספים לפעילות שה"מ

- שה"מ מקיים קשרי עבודה הדוקים עם מועצות הייצור השונות בנושאים הקשורים לפעילותן המקצועית, החל מחברות בהנהלות המועצות, דרך ייעוץ לפרורמים השונים במועצות, לחברות ולשולחנות המגדלים שליד המועצות, ועד לניהול תכניות המחקר הממומנות ע"י אותן מועצות.
- שה"מ מקיים קשרי עבודה הדוקים עם ארגוני המגדלים שאותם הוא משרת במסגרת תפקידיו, ע"י מתן הדרכה ופתרון לבעיות מקצועיות. מזכירי הארגונים וראשי הוועדות החקלאיות שותפים לדיונים המקצועיים הנערכים בשה"מ ולקבלת ההחלטות בעניין דרישות ענפי החקלאות השונים.
- מדריכי שה"מ נדרשים להשתתף בכנסים מקצועיים המאורגנים ע"י עמותות, ארגונים או אגודות מקצועיות ללא מטרות רווח. במסגרת פעילות זו מדווחים על ממצאי מחקרים וניסויי שדה אשר בוצעו וראויים לפרסום לציבור החקלאים.
- מדריכי שה"מ מפרסמים את תוצאות עבודות המחקר וניסויי השדה שבביצועם וכן המלצות כתובות בעיתונות המקצועית היוצאת לאור בישראל ובאתר האינטרנט כמקור מידע לציבור החקלאים ולשאר המתעניינים.

מסגרת עבודתו של מדריך

תפקידו של מדריך בשה"מ הוא לתת לחקלאים את האינפורמציה והעזרה העדכנית ביותר. ואת על ידי פיתוח הידע המקצועי הנרכש במספר דרכים: לימוד עצמי, עריכת ניסויי שדה, השתתפות בתוכניות מחקר, שיתוף פעולה הדוק עם מכוני המחקר, סיורים ולימוד הבעיות בשטח, השתתפות בקורסים מקצועיים, העברת הרצאות ועוד. את הידע הנרכש על המדריך להעביר לחקלאים באופן הראוי ביותר והנגיש ביותר. אם זה על ידי הדרכה פרטנית בשטח ואם זה על ידי הדרכה קבוצתית, כתיבת חומר והפצתו בכל דרך אפשרית: דפונים, אתר אינטרנט, כתיבת חוברות וספרי הדרכה. חלוקת זמנו של המדריך באופן ממוצע לאורך השנה. 2-3 ימי הדרכה פרטניים ביקורים אצל חקלאים, 1-2 ימי פיתוח ידע מקצועי, ניסויי שדה השתתפות במחקרים, 1 שבוע השתלמויות. יש לציין כי הדבר תלוי בעונות השנה ובתחום התמחותו של המדריך לכן מספרים אלו הם ממוצע רב שנתי. יש לציין כי גם מנהלי האגפים וגם מנהלי התחומים לוקחים חלק פעיל בהדרכה.

יעדי העבודה ותכניות העבודה בשה"מ

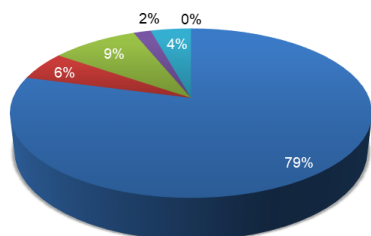
יעדי העבודה של שה"מ לשנת 2019 נגזרים ממדיניות משרד החקלאות, מהמטרות המרכזיות של המשרד וממצב ענפי החקלאות השונים. היעדים מהווים בסיס להכנת תכניות עבודה מפורטות של עובדי שה"מ, לפי הענפים, התחומים, הנושאים והאזורים החקלאיים השונים. שירות ההדרכה והמקצוע מייחס חשיבות רבה ונענה לדרישה של הנהלת המשרד להכין תכנית עבודה המציגה את אופן ביצוע היעדים בהתאם להנחיות יחידת תכניות העבודה במשרד.

יעדים כלליים

1. הטמעת טכנולוגיות מתקדמות וקידום החקלאות המדייקת.
2. החדרת נושאי איכות ומצוינות בתהליכי הייצור והבקרה בחקלאות.
3. קידום ופיתוח אמצעים לשימוש יעיל במים על כל סוגיהם.
4. קידום שיטות ואמצעים להפחתת השימוש בחומרי הדברה.
5. אימוץ גישות ייצור אוהדות סביבה ושימור שטחים פתוחים.
6. החדרת טכנולוגיות מתקדמות לצמצום עבודת כפיים בייצור.
7. ייעול הייצור החקלאי והגדלת הרווחיות במשק החקלאי.
8. סיוע בהגברת היצוא החקלאי.
9. קידום הרמה הניהולית והמקצועית של החקלאים והתאמתה לצורכיהם.
10. העלאת מודעות הציבור לתרומת החקלאות למדינה, לנוף ולסביבה.
11. הכשרת דור צעיר של חקלאים במסגרת "קורס עתידים לחקלאות".

נספח א - דו"ח הממונה

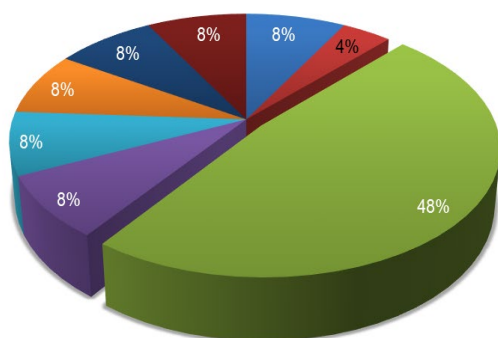
אופן המענה לבקשה

1. הרשות מסרה את כל המידע המבוקש
2. הרשות מסרה את המידע המבוקש באופן חלקי
3. הרשות דחתה את הבקשה למסירת מידע
4. הטיפול בבקשה הופסק בשל אי תשלום אגרה
5. הטיפול בבקשה הופסק מטעמים הנוגעים לפונה
6. הטיפול בבקשה טרם הסתיים

מספר	אופן המענה לבקשה
128	הרשות מסרה את כל המידע המבוקש
9	הרשות מסרה את המידע המבוקש באופן חלקי
15	הרשות דחתה את הבקשה למסירת מידע
3	הטיפול בבקשה הופסק בשל אי תשלום אגרה
7	הטיפול בבקשה הופסק מטעמים הנוגעים לפונה
1	הטיפול בבקשה טרם הסתיים
163	סה"כ

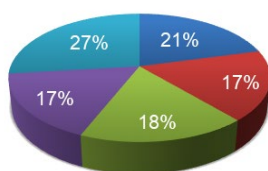
עילות דחייה

- 8)3 - לא ניתן לאתר
8)4 - המידע פורסם
8)5 - המידע נוצר בידי רשות אחרת
9)א(3) - פגיעה בפרטיות
9)ב(2) - מדיניות בעיצוב
9)ב(4) - דיונים פנימיים
9)ב(8) - רשות אכיפה
14 - החוק אינו חל

מספר	עילות דחייה	אחוזים
2	8)3 - לא ניתן לאתר	8.2%
1	8)4 - המידע פורסם	4.2%
12	8)5 - המידע נוצר בידי רשות אחרת	8.3%
3	9)א(3) - פגיעה בפרטיות	4.2%
1	9)ב(2) - מדיניות בעיצוב	8.3%
2	9)ב(4) - דיונים פנימיים	8.3%
2	9)ב(8) - רשות אכיפה	8.3%
2	14 - החוק אינו חל	8.3%
24	סה"כ	100.0%

זמן הטיפול

- עד 15 יום
בין 16 ל-30 יום
בין 31 ל-60 יום
בין 61 ל-120 יום
מעל 120 יום

זמן הטיפול	במספר	באחוזים
עד 15 יום	32	21.1%
בין 16 ל-30 יום	27	17.8%
בין 31 ל-60 יום	27	17.8%
בין 61 ל-120 יום	25	16.4%
מעל 120 יום	41	27.0%
סה"כ	152	100%

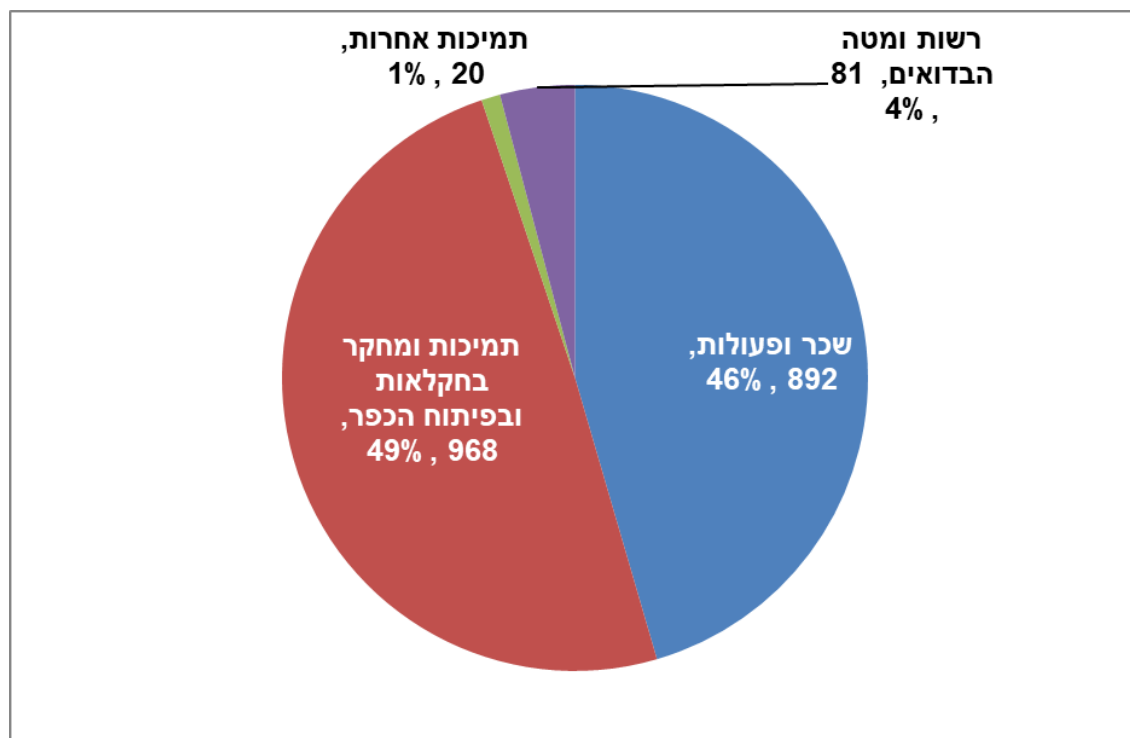
נספח ב – תקציב 2019

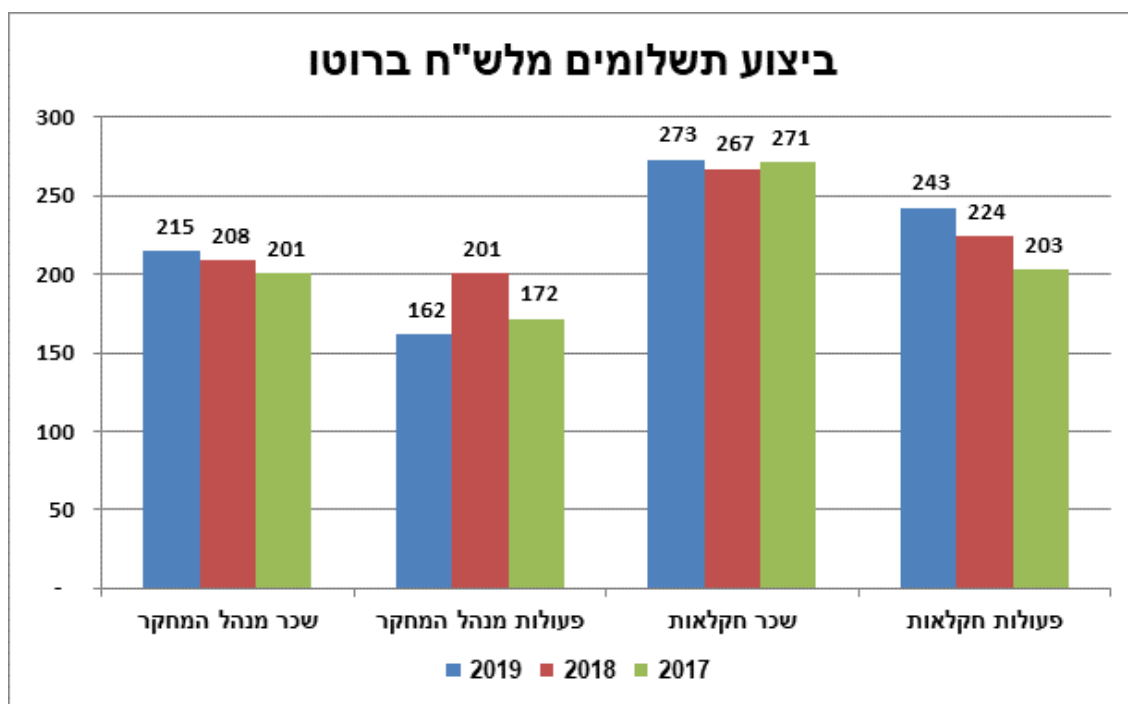
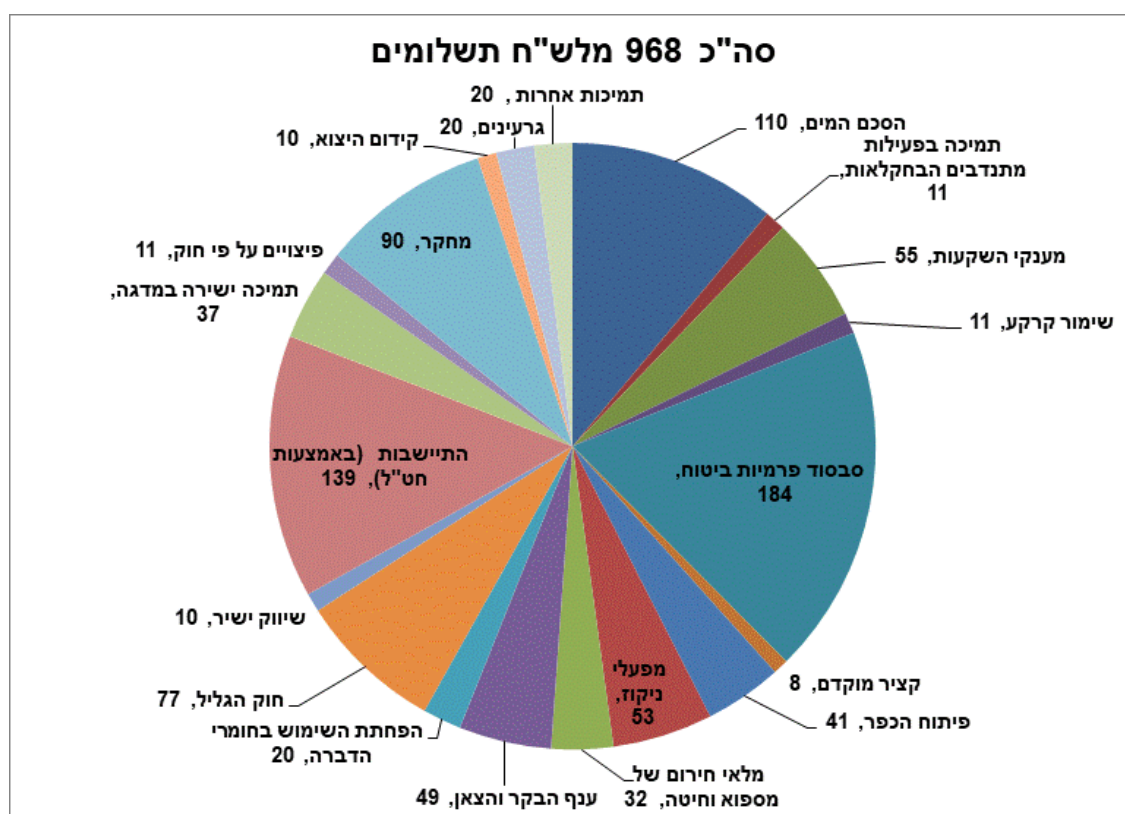
[נתוני תקציב משרדי החקלאות ופיתוח הכפר מפורסמים באתר משרד האוצר gov.il](http://gov.il)

תקציב 2019 (נתוני ביצוע)

תחום תקציב	תחום פעולה	תקציב		ביצוע תשלומים		אחוז ביצוע תשלומים		יתרת התחייבויות
		ברוטו	הכנסה מיועדת	ברוטו	הכנסה מיועדת	ברוטו	הכנסה מיועדת	
0450	רשות הבדואים	103,094,000	0	69,261,497	0	67.2%	0.0%	117,013,100
2600	מנהל המחקר החקלאי	462,164,000	-131,460,000	376,408,318	-99,765,612	81.4%	75.9%	148,632,300
2950	תנופה	118,477,000	0	100,165,761	0	84.5%	0.0%	199,324,457
3300	משרד החקלאות ופיתוח הכפר	732,574,000	-147,484,000	515,704,177	-143,319,825	70.4%	97.2%	269,162,140
3300	משרד החקלאות ופיתוח הכפר	27,673,000	0	11,735,168	0	42.4%	0.0%	27,626,264
3300	משרד החקלאות ופיתוח הכפר	1,187,816,000	-23,300,000	966,954,241	-2,702,163	81.4%	11.6%	1,922,205,952
3300	משרד החקלאות ופיתוח הכפר	22,973,000	0	3,758,610	0	16.4%	0.0%	19,156,127
3300	משרד החקלאות ופיתוח הכפר	79,666,000	0	20,308,260	0	25.5%	0.0%	59,259,455
סה"כ		2,734,437,000	-302,244,000	2,064,296,033	-245,787,600	75.5%	81.3%	2,762,379,796

נתוני ביצוע תשלומים 2019

נספח ג - תמיכות לגופים ציבוריים - גנים בוטניים

[קישור לאתר התמיכות הממשלתי](#)

נספח א : תמיכות בגנים בוטניים לשנת 2017

שם הגן	התמיכה בגן
תל אביב	583,575
הר הצופים	250,000
גבעת רם	732,537
נאות קדומים	456,276
מקווה ישראל	280,000
ניר עוז	70,000
טכניון	431,900
גן הורדים	385,282
חוות הנוי	155,000
סה"כ	3,344,570

נספח ד - מאגרי מידע

מפורסמים בקישור [כאן](#)
מאגרים המשרד המפורסמים באתר מאגרי המידע הממשלתיים [Data.gov](https://data.gov)

נספח ה - חקוקים שבאחריות שר החקלאות

[קישור לחוקים, תקנות ונהלים המופיעים באתר המשרד,](#)
[מאגר החקיקה הלאומי – מתוך אתר הכנסת](#)

נספח ו - רשימת תאגידים באחריות המשרד

מועצות סטטוטוריות	חברות לתועלת הציבור (חל"צ)
המועצה לענף הלול	מועצת הדבש
מועצת הצמחים	מועצת החלב
המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה	
מועצות שאינן סטטוטוריות	חברות
מועצת גפן היין	קרן נזקי טבע (קני"ט)
	חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ (הפסיקה את פעילותה ב-30.4.2019)